

OBRANA
očami
prieskumu

**Regrutácia,
nábor, výber**

**Horúca
Ukrajina**

ROZHOVOR
Anastasia
Kuzminová

Silným ženám k sviatku

Vpredvečer Medzinárodného dňa žien Ministerstvo obrany SR pripravilo vo Výstavnej sále bratislavskej Univerzity knižnice jedinečnú výstavu fotografií Moniky Haimy Kováčovej, ktorá zachytáva život profesionálnych vojačiek. Predstavila výsadkárky, pôsobenie slovenských vojačiek v misii UNFICYP na Cypre i v operácii ALTHEA v Bosne a Hercegovine.

Rezort obrany pripravil výstavu o ženách v armáde ako prejav úcty k ich práci, ktorú pre ozbrojené sily robia. Ako uviedla predsedníčka Združenia žien v Armáde SR rtm. Alexandra Števaňáková, ženy zväčša prichádzajú do ozbrojených síl z dvoch dôvodov. „Buď majú niekoho z vojakov v rodine, alebo sa chcú istým spôsobom vyrovnáť mužom a zažiť dobrodružstvo,“ povedala.

Sviatok žien si pripomenuli nielen v posádkach a útvaroch, ale i v priestoroch MO

SR v Kutuzovových kasárňach. Klub MO SR sa pre dámy premenil na kaviareň so živou hudbou, kam prišiel zamestnancom rezortu k ich sviatku zablažovať aj minister Martin Glváč.

Foto: Ivan Kelement

Pavol Vitko
šéfredaktor

Azda aj tí, ktorí si mysleli, že 10. výročie vstupu Slovenska do NATO, ktoré sme si pripomenuli v marci nie je pre našu krajinu ničím veľkým a dôležitým, po udalostiach na východ od našich hraníc vytriezveli (viac aj na stranách 4 a 5 v článku Krym). Spomeňme, že oveľa väčšiu mieru bezpečnosti, stability a poriadku, ktoré nám členstvo v Aliancii prináša, vedeli práve vojaci ešte pred našim vstupom predvídať o čosi viac ako ostatní. V predvstupových prieskumoch ich bývalo za vstup viac aj vtedy, keď značná časť verejnosti ešte váhala. Nepochybne i preto, lebo v operáciách medzinárodného krízového manažmentu mohli porovnávať, čo je to byť vojakom aliančnej krajiny alebo niektorej inej. Aj vďaka členstvu v NATO sú naše ozbrojené sily profesionálne. O tom, ako sa darí dopĺňať ich počty, sa dočítate v téme na stranách 8 až 13. V tejto súvislosti neprehliadnite ani reportáž z marcového výcviku nádejných profesionálnych vojakov, kde ako najlepšiu spomedzi 155 čakateľov prípravnej štátnej služby veliteľa prvý raz v histórii vyhodnotili ženu.

Pravdaže, členstvo v NATO prináša aj záväzky i obete. Prezident a hlavný veliteľ Ozbroyených síl SR Ivan Gašparovič vyznamenal 18. marca v prítomnosti ministra obrany Martina Glváča a náčelníka GŠ OS SR genpor. Petra Vojteka siedmich vojakov za pôsobenie v aliančnej operácii ISAF. Z nich traja dostali medailu Za statočnosť in memoriam. Viac v budúcom čísle.

Spomedzi novodobých veteránov, ktorých minister obrany Martin Glváč uviedol v decembri do Siene slávy, predstavujeme štábného kaplána mjr. Jozefa Michalova (strany 36 a 37). Prostredníctvom príbehu pplk. v. v. Michala Vajnagiho (38 a spomienkou na genmjr. v. v. Karola Schwarza (15) nezabúdame ani na veteránov 2. svetovej vojny. Titulnou fotografiou aj hlavným rozhovorom čísla sa vraciame k olympijskému úspechu reprezentantky Dukly a Slovenska biatlonistky Anastasie Kuzminovej (str. 6 a 7). Jej dvoma víťazstvami v záverečnom kole svetového pohára v biatlone v Osle rozhovor získal na aktuálnosti.

Peknú jar všetkým!

Na obálke: Zlatá medailistka zo ZOH v Soči Anastasia Kuzminová • Foto: Ivan Kelement

- 4 **AKTUÁLNE: Ukrajina, Rusko a Krym**
- 6 **Rozhovor s Anastasiou Kuzminovou**
- 8 **TÉMA: regrutácia, výber, výcvik**
- 16 **Prekvapenie na záver základného výcviku**

- 21 **Japonský hydroplán ShinMaywa US-2**
- 22 **Najväčšia (počítačová) bitka všetkých čias**
- 24 **Čistokrvný obojživelník Humdinga**
- 26 **Bitka pri Hattine**

- 30 **Úspešné testovanie LLAPI**
- 32 **Adrenalín v Malej Moskve**
- 34 **Rozhovor s Adamom Žampom**

- 44 **Elektronika pri tréningu**

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/
Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXII. • č. 4/2014 • Redakčná uzávierka 21. 3. 2014 • Do výroby zadané 24. 3. 2014 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR, Komunikačný odbor • Vedúci oddelenia: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.sceпка@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847 e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Zástupkyňa šéfredaktora: Mgr. Hana KLOBUŠICKÁ, tel.: 0960 312 945, 0903 820 193, e-mail: hana.klobusicka@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJÁČKOVÁ, tel.: 0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk • Fotoeditor: Mgr. Ivan KELEMENT, tel.: 0960 31 28 06, 0903 820 698, e-mail: ivan.kelement@mod.gov.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Adrian MOLČAN • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, Komunikačný odbor MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslovenské tlačiarne Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910. NEPREDAJNÉ

Krym

Súčasná politická kríza na Ukrajine je nepochybne jedným z najnebezpečnejších období v histórii Európy od skončenia studenej vojny.

Vnútropolitické napätie, ktoré nasledovalo po mesiacoch verejných protestov v centre Kyjeva, sa znásobilo inváziou ruských vojenských formácií do jedného z regiónov krajiny. Do ukrajinského scenára budú s najväčšou pravdepodobnosťou vťahovať aj ďalší geopolitickí hráči, čo bude mať vplyv nielen na vzťahy medzi Ruskom a Západom, ale aj na celosvetovú rovnováhu. Preto je veľmi dôležité pochopiť ciele a kroky všetkých zainteresovaných strán.

Krymská oblasť bola časťou Ukrajinskej SSR od roku 1954 až po rok 1991. V tom roku, po rozpade ZSSR, na základe referenda vyhlásili Krymskú ASSR, ktorá sa 26. februára 1992 premenovala na Republiku Krym. V decembri 1998 prijala novú ústavu, ktorej súčasťou bola zmena názvu na Autonómna republika Krym. Vo voľbách roku 1998 zvíťazili komunisti, ktorí podporili proruský charakter politiky. V tom istom roku však bola prijatá nová ústava, a tá podriadila Krym zákonom Ukrajiny. V roku 2010 sa konali posledné samostatné voľby do krymského parlamentu. S vysokou prevahou ich vyhrala Strana regiónov Viktora Janukovyča.

Politická kríza v Kyjeve

Referendu na Kryme predchádzalo obdobie vnútro politickej krízy v Kyjeve, ktorá sa začala 21. novembra 2013 po tom, ako vláda

Mykolu Azarova odmietla podpísať Asociačnú dohodu s EÚ. Dôvodom bola údajne nedostatočná podpora ukrajinskej ekonomiky zo strany Únie v situácii, keď Rusko pohrozilo, že po podpísaní Asociačnej dohody zablokuje dovoz ukrajinskej produkcie. Ukrajine ponúklo 15 miliárd USD a lacnejší plyn, čo ju presvedčilo. Po tom, ako parlament kontroverzným spôsobom schválil balík zákonov obmedzujúcich možnosti občanov vyjadriť protest, sa v januári 2014 obnovili protivládne demonštrácie v Kyjeve aj v ďalších veľkých mestách.

Po mesiacoch protestov sa zdalo, že prezident Janukovyč protesty potlačí. Koncom februára však oponentov z centra Kyjeva pozval na rokovania. Dialóg za účasti ministrov zahraničných vecí troch krajín EÚ sa zmenil na vyjednávanie o ústupkoch Janukovyča, ktoré vyvrcholili podpisom spoločnej dohody vlády a opozície o vyhlásení predčasných prezidentských a parlamentných volieb, vytvorení vlády národnej jednoty a návrate k predchádzajúcej ústave z roku 2004.

Dohoda znamenala Janukovyčovu kapituláciu. Radikálna časť opozície však odmietla navrhnuté obmedzenia a zasadila sa za jeho okamžitú abdikáciu. „Domoobrana Majdanu“ obsadila budovu Najvyššej rady a Kancelárie prezidenta.

Februárová revolúcia

Podľa Moskvy prebehol v Kyjeve štátny prevrat, uskutočnený radikálnymi ukrajinskými nacionalistami zo západu krajiny za podpory Európy a USA. Medzi víťazmi kyjevskej revolúcie boli aj radikálni nacionalisti, ktorých prítomnosť sľubovala ľahko prognózovateľný priebeh formovania podoby budúcej zahraničnej, vnútornej aj bezpečnostnej politiky Ukrajiny. Prvého marca schválila Rada federácie na Putinovu žiadosť návrh na použitie ruských ozbrojených síl na území Krymu, ktorý je pre ruské záujmy najzraniteľnejší. Rozhodnutie na základe článku 102 Ústavy Ruskej federácie bolo odôvodnené mimoriadnou situáciou, v rámci ktorej mali byť vystavení ohrozeniu života občania Ruska a personál miestneho vojenského kontingentu. Rozhodnutie malo platiť do „normalizácie verejno-politickej situácie“ a bolo prijaté jednohlasne.

Rusko sa podľa oficiálnych vyhlásení usiluje s podporou tzv. krymskej domobrany izolovať polostrov od ostatnej Ukrajiny, aby predišlo možným zrážkam medzi poriadkovými silami podriadujúcimi sa Kyjevu a lokálnou políciou alebo militantnými formáciami ukrajinských nacionalistov a miestnymi obyvateľmi. Ďalšou oficiálnou príčinou ruského angažovania je neutralizácia ukrajinských vojenských a policajných oddielov (stálej dislokácie) na Kryme.

Je zrejmé, že na Kryme nejde o miestnu domobranu, ako to tvrdí ruská strana, ale o jednotky ozbrojených síl Ruska, ktorých počet na území polostrova rastie každý deň. Systematicky obsadzujú vojenské objekty a štátne inštitúcie.

Rusko sa pustilo do boja, ktorý po referende 16. marca pokračoval úplnou integráciou Krymu do Ruskej federácie. Na východe a juhu Ukrajiny bude Moskva pravdepodobne podporovať proruské kruhy a vystupovať za federalizáciu a decentralizáciu Ukrajiny. Efektívnosť úsilia Moskvy mobilizovať opozíciu na juhu a východe krajiny bude závisieť od pragmatizmu a tolerance novej politickej elity v Kyjeve. V najhoršom prípade sa Rusku podarí krajinu rozštiepiť a Ukrajina ako jednotný štát prestane existovať.

Nová ruská stratégia

Spôsob vplyvu západných krajín na Ukrajinu považuje ruská strana za obzvlášť bezočivý. Najprv bola podľa nej Ukrajine údajne nanútená voľba medzi EÚ a Ruskom, ktorú si však nemohla dovoliť a potom Západ podporil sily bojujúce proti vláde, pričom privieral oči pred nezákonnými aktivitami pravicových radikálov. Nakoniec sa priklonil na stranu opozície, prinútil vládu podriať sa a de facto sa podpísal pod finálnu protiústavnú premenu legítimného režimu.

Ciele západnej politiky sa v Rusku takto interpretujú dávno. V roku 2008 našlo dobrý dôvod potrestať aspiranta na vstup do NATO, keď vojensky odpovedalo na útok gruzínskych vojsk na

„Čo Rusko robí na Ukrajine, je v rozpore s princípmi Charty OSN. Ohrozuje to mier a bezpečnosť v Európe.“

Južné Osetsko. Teraz sa Moskva rozhodla pre preventívny úder. A podľa skúseností z minulosti sa aj vyhlásenie nezávislosti Krymu (okrem podmienok Dohody o štatúte Čiernomorskej flotily, uzatvorenej s Ukrajinou v roku 1997) môže stať legálnym základom pre ruskú vojenskú prítomnosť na tomto území. Kremľ je presvedčený o zmysle a správnosti starého aforizmu cára Alexandra III: „Rusko má len dvoch priateľov – svoju armádu a flotilu“. A práve takto dnes vyzerá logika ruského vedenia, ktorého armáda a flotila ochraňujú jeho záujmy na Kryme. Rusko demonštruje Západu zmysel svojho osobitého vzťahu s Ukrajinou. Tá preň nikdy nebude obyčajným susedom, veď história samotného Ruska sa začala na Kyjevskej Rusi, odkiaľ pochádza aj pravoslávie. Ukrajina bola celé stáročia časťou Ruskej ríše. Najdôležitejšie bitky ruských dejín sa začali na ukrajinskom území a nikto v oboch krajinách nepochybuje o tom, že dejiny Ukrajiny sú súčasťou dejín Ruska.

Ako ďalej?

Šestnásteho marca prebehlo na Kryme referendum, v ktorom sa približne 93 % zúčastnených vyslovilo za pripojenie k Rusku. Slovenská republika sa pridala k štátom, ktoré vyjadrili znepokojenie nad konaním referenda a odsúdila prítomnosť ruských ozbrojených síl. Niet pochýb, že zo strany Ruska došlo k porušeniu medzinárodného práva aj k porušeniu bilaterálnych záväzkov, ktoré na seba prevzalo zmluvami s Ukrajinou. Presne to vyjadril generálny tajomník NATO Anders Fogh Rasmussen: „Čo Rusko robí na Ukrajine, je v rozpore s princípmi Charty OSN. Ohrozuje to mier a bezpečnosť v Európe.“ Situáciu na Ukrajine označil za nebezpečnú a vyzval Rusko, aby znížilo napätie v oblasti.

Tak ako kríza na Kryme zmenila Ukrajinu, určite zmení aj vzťahy medzi Ruskom a Západom. Je možné, že sa začala nová etapa studenej vojny. Je to výsledok množstva neriešených otázok o vnútornej jednote Ukrajiny, o osobitom štatúte Krymu, o postavení etnických Rusov v nových nezávislých štátoch, ale najmä neriešenia problému integrácie Ruska do euroatlantického spoločenstva. Isté je len to, že za to Ukrajina, Rusko i Západ budú musieť draho zaplatiť.

Text: Richard Celder

Sekcia obrannej politiky MO SR, odbor medzinárodných vzťahov

Anastasia Kuzminová:

Najťažšie je naplniť očakávania

Najväčšiu radosť na ZOH v Soči urobili športovým fanúšikom na Slovensku reprezentanti VŠC Dukla Banská Bystrica. Tešili sme sa, že Anastasia Kuzminová získala zlatú medailu v rýchlostných pretekoch žien na 7,5 kilometra a pridala aj výborné šieste miesto v stíhacích pretekoch na 10 kilometrov. Spolu s Janou Gerekovou, Pavlom Hurajtom a Matejom Kazárom bola piata v zmiešanej štafete.

Anastasia Kuzminová, za slobodna Anastasija Vladimirovna Šipulinová (28. augusta 1984 Ľumeň, Sovietsky zväz, dnes Ruská federácia) na ZOH 2010 vo Vancouveri získala zlatú medailu v rýchlostných pretekoch na 7,5 km a striebornú v stíhacích pretekoch na 10 km. Víťazstvo z rýchlostných pretekov obhájila na ZOH 2014 v Soči.

Anastasia vyštudovala právnický inštitút v ruskom Ľumeni. Má o tri roky mladšieho brata Antona Šipulina, ktorý ako biatlonista reprezentuje Rusko. V roku 2006 sa zoznámila s bývalým ruským a neskôr izraelským reprezentantom v behu na lyžiach Danielom Kuzminom, za ktorého sa v apríli 2007 vydala. V júni toho istého roka sa jej narodil syn Jelisej. V decembri 2008 získala slovenské občianstvo a momentálne žije v Banskej Bystrici. Je členkou VŠC Dukla Banská Bystrica. Pre Obranu si vďačne našla čas v nabitom programe po návrate zo Soči.

Odkedy si pamätáte sneh?

So snehom sú spojené už moje prvé spomienky na detstvo. Rodičia boli športovci, boli pre mňa vo všetkom veľkým príkladom, takže celkom prirodzene som spolu s nimi začala na snehu športovať aj ja.

Pamätáte sa na svoje prvé detské víťazstvo?

Určite áno. Bol to beh na lyžiach na kilometrovom okruhu v našom zasneženom parku v Ľumeni. Keď mi po ňom zavesili na krk krásnu medailu, bola som veľmi šťastná.

Kol'ko ste mali rokov?

Asi päť.

Medzi vojakmi sa oddávna obrazne hovorí, že aj začínajúci poručík nosí vo svojej torbe maršalskú palicu, no len ak tomu bude veriť a urobí všetko pre to, aby ju získal, jeho sen sa naplní. Snívali ste teda aj vy po prvých mládežníckych výhrach o tom, že raz vybojujete veľké víťazstvá?

Nie. Nie som ten človek, ktorý hneď na začiatku rozmýšľa, že raz bude niekým veľkým. Išlo to skôr postupne.

Vaši rodičia vás museli do tréningov skôr tlačiť, alebo ste mali chuť tvrdo trénovať aj sama?

Iste, ako každý človek som mala aj chvíľky, keď sa mi veľmi nechcelo, a museli ma potlačiť rodičia. Videli však, že som talentovaná, že mám schopnosti, takže sme tieto obdobia spoločne bez väčších problémov prekonali a som im za to vďačná.

Tak ako vojaci, podobne aj športovci musia svoj život vo veľkej miere podriadit disciplíne...

Našťastie, ako športovkyňa som sa s ňou nemusela zoznamovať ako s niečím novým. Disciplína bola prirodzenou súčasťou života našej rodiny. Navyše, sme traja súrodenci a ja som najstaršia. Už v detstve som musela byť pre svojich aj príkladom ako sa správať, pretože rodičom veľmi záležalo na tom, aby sme boli dobre vychovaní. Pravdaže, nemali

sme zakaždým na všetko rovnaké názory, ale napokon sme sa vždy vedeli dohodnúť.

Ako ste sa zoznamovali s puškou, keďže pred biatlonom ste sa venovali bežeckému lyžovaniu?

Áno, začínala som s bežeckým lyžovaním, ale potom sa ma rodičia spýtali, či si popri tom nechcem vyskúšať aj streľbu. Mala som 14 rokov, bolo to v máji po ukončení bežeckej sezóny. Tá prvá streľba bola len tak nasucho, bez behu, no aj bez prípravy. Keď sme potom na terčíku videli krásne zoskupenie zásahov, tréner hneď povedal, že by z toho niečo mohlo byť – a stala sa zo mňa biatlonistka.

Kedy ste prvý raz počuli o Slovensku, resp. Československu?

Na hodinách histórie. No o tom, že Slovensko je naozaj krásna krajina v srdci Európy, som bližšie počúvala najmä od svojho manžela po tom, ako sme sa zoznámili.

Je váš manžel Daniel Kuzmin ako tréner skôr veliteľský alebo učiteľský typ?

Myslím si, že je to exkluzívne spojenie všetkých typov trénerov.

Kto je vám v Dukle popri vášmu manželovi a trénerovi streľby Jurajovi Sanitrovi najbližší?

V Dukle máme veľmi dobrý kolektív. Každému, kto mi pomohol, úprimne ďakujem – a aj preto je ťažko teraz povedať, kto je

najbližší. Za všetkých azda spomeniem našu tajomníčku Gitku Harazínovú, ktorá má na starosti aj biatlonistov. Je to ten nenápadný človečiek v pozadí a o to s väčším srdcom, ktorý sa stará o veľa vecí, pozná sa s každým športovcom, je milý, a ľudsky je oporou.

Čo bolo pre vás na olympiáde najťažšie?

Najťažšie bolo prekonať ten pocit veľkých očakávaní, ktoré som cítila od svojich blízkych, od priaznivcov, no aj sama od seba. Snažila som sa od neho oslobodiť a olympijské preteky vnímať tak, že si idem čo najlepšie odrobiť svoju prácu, ktorú robím viem. No ľahko sa to povie, býva to totiž oveľa náročnejšie.

Po vašom víťazstve ste mali väčší pocit šťastia v cieľi alebo na stupni víťazov?

Určite v cieľi. Vtedy, keď som si uvedomila, koľko som toho urobila pre dobrý výsledok, že sa mi podarila dobrá práca – a že ten výsledok sa stal skutočnosťou. Pravdaže, aj na pódiu, najmä v ten prvý deň, keď nám gratulovali a odovzdávali kvety, bol nádherný.

Ako ste vnímali víťazstvo vášho brata Antona Šipulina, ktorý finišoval za ruský biatlonový tím v dramatických pretekoch mužských štafiet?

Bola som nalepená na telke a celú štafetu som prežívala s pocitom, ako keby som bola na trati ja. A rovnako som sa aj radovala.

Čím si vo vašej športovej rodine pri spoločnom slávnostnom obede pripájate?

(smiech) ...no, to už je vec, ktorá nech radšej ostane v našej rodine.

Keby sa vedľa seba postavili poručík a generál – vedeli by ste rozoznať, ktorý je ktorý?

Teraz ste ma dostali (smiech). Keď si to naštudujem, tak áno.

Vnímate popri svojich športových povinnostiach, že aj naši vojaci reprezentujú Slovensko v zahraničných operáciách alebo misiách?

Určite vnímam, aj keď mám veľa starostí okolo športu a rodiny. Mój manžel však tieto veci vníma podrobnejšie, všetko sleduje – a potom ma informuje a rozprávame sa o tom, čo sa deje aj mimo športu.

Viete si predstaviť, že sa postavíte na taký strmý svah ako Adam Žampa a pustíte sa dolu?

(smiech) ...pustiť sa dolu áno, ale určite nie v takej rýchlosti. To nechám na neho.

Okrem športovísk či tréningových centier, ktoré miesto na Slovensku vám najviac prirástlo k srdcu?

Ťažko mi hovoriť o iných miestach a mestách, pretože najradšej mám Banskú Bystricu. Má v sebe všetko, čo so svojou rodinou potrebujem k šťastiu.

Zhovárал sa: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement, TASR

**Regrutácia,
nábor, výber**

Vlast' volá

Na vyhodnotení výcvikového roka 2013 náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Vojtek avizoval, že armáda chce v tomto roku prijať 620 nových profesionálov, pričom tri stovky odídu do zálohy. Trvá však naďalej záujem vojakov o službu v armáde? Odkiaľ ich regrutujeme najviac a aké profesie nám chýbajú?

Ak sa vrátíme o rok späť, ozbrojené sily prostredníctvom regrutácie doplnili stavy o 407 nových profesionálnych vojakov. Počet žiadateľov o prijatie do štátnej služby bol až 3 492, čo je takmer osemnásobok. A koľko vojakov službu opustilo? Spolu 561. Po uplynutí doby výsluhy v hodnosti, maximálnej doby služby a dohodnutej doby služby to bolo 251 profesionálnych vojakov. Zo zdravotných dôvodov ich odišlo 50, na vlastnú žiadosť 144 a ostatní z iných dôvodov,“ povedal genpor. Vojtek. Aj keď

je z čoho vyberať, naplnenosť tabuľkových počtov za rok klesla z 84,5 % na 83,1 %. Dôvodom boli najmä financie. Okrem toho armáda zostarla. V roku 2013 mali jej príslušníci v priemere 33,5 roka, čo je o 0,87 roka viac ako predtým. Aj to sú dôvody, prečo sa regrutácia tento rok zintenzívni a ozbrojené sily chcú prijať viac mladých profesionálov.

Najviac z východu

„Bežnú regrutáciu realizujeme v štyroch termínoch. Raz za rok regrutujeme ab-

solventov civilných vysokých škôl a raz ročne dopĺňame Akadémiu ozbrojených síl,“ konštatuje podplukovníčka Dana Šintajová, náčelníčka odboru doplňovania a výberu personálu Personálneho úradu OS SR so sídlom v Liptovskom Mikuláši. (na fotografii vľavodolu s kpt. M. Saclíkom) Hovorí, že okrem financií by mohla byť regrutácia teoreticky limitovaná aj výcvikom, keďže martinský Prápor výcviku môže ročne vycvičiť v štyroch turnusoch po 160 ľudí. To nebýva v posledných rokoch problém.

O službu v ozbrojených silách je najväčší záujem v čase, keď absolventi končia stredné a vysoké školy, a to najmä v Prešovskom a Košickom kraji. „Minulý rok najviac žiadostí podali uchádzači z Prešovského kraja, 648 a z Košického kraja, 527. Z Bratislavského kraja to bolo len 137 a z Trnavského 199 žiadostí,“ porovnáva pplk. Šintajová. Prirodzene, tieto čísla najviac súvisia s nezamestnanosťou v jednotlivých regiónoch. Podplukovníčka dodáva, že ďalšiu skupinu mladých ľudí láka do armády dobrodružstvo a adrenalín: „Majú napozierané najmä americké vojnové filmy,“ usmeje sa a dodá, že táto skupina uchádzačov má sčasti vojenčinu v sebe a služba profesionálneho vojaka je pre nich priamou osobnou výzvou bez ohľadu na ostatné okolnosti. A aký je pomer záujemcov medzi chlapcami a dievčatami? „Vlani sa chcelo stať vojakmi 3 108 mladých mužov a 384 žien.“

Samozrejme, od podania žiadosti po prijatie je ešte dlhá cesta. V regrutačnej skupine v krajskom meste najskôr posúdia žiadosti uchádzačov, či spĺňajú podmienky prijatia do štátnej služby po administratívnej stránke (napríklad čistý odpis registra trestov, ovládanie štátneho jazyka, vzdelanie potrebné na prijatie do OS SR a ďalšie náležitosti). Regrutačná skupina v každom krajskom meste tiež zabezpečuje posúdenie zdravotnej spôsobilosti uchádzača. Pplk. Šintajová, skúsená personalistka, ktorá

v odbore pôsobí už 25 rokov, konštatuje, že čoraz viac mladých ľudí „neprejde“ pre zdravotný stav. Zdravie mladšej generácie sa zhoršuje. Trpia alergiami, nemajú dobrý zrak, majú vyšší tlak. Na prvom stupni, teda po administratívnom preverení a posúdení zdravotnej spôsobilosti je približne tretina záujem-

cov vyradená. Po preverkách psychickej spôsobilosti a fyzickej zdatnosti, čo je druhý stupeň preverovania, spĺňalo kritéria na prijatie 1 470 mužov a 141 žien. Je to teda približne ďalšia tretina z pôvodných záujemcov, no stále je to dosť na výber kvalitných ľudí. Podľa požiadaviek ozbrojených síl do základného vojenského výcviku zaradili 383 chlapcov a 47 dievčat. Ukončilo ho 360 mužov. Žena sa počas výcviku nevzdala ani jedna.

Hell Week alebo Holé fakty o SEAL

Tento článok je určený tým, ktorí šomrú, že podmienky výcviku v OS SR sú príliš náročné a normy tvrdé. Nič z toho, čo je obsiahnuté v nasledujúcich riadkoch, nie je vymyslené. Je to holý fakt.

O špeciálnych jednotkách a ich výcviku v OBRANE píšeme pravidelne, v poslednom období najmä v súvislosti s nasadením nášho 5. PŠÚ v rámci operácie ISAF v Afganistane. A hoci chlapci zo Žiliny dostávajú pri tréningu fyzickej kondície, zručností a spôsobilostí poriadne „do tela“, frekventanti kurzu BUD/S a držiteľia odznaku Navy SEAL to majú predsa len o čosi ťažšie.

Už len podmienky na zaradenie do kurzu sú prísne: záujemcovia musia byť Američania, námorníci v U. S. Navy nie mladší ako 17 a starší ako 29 rokov. Každý z nich musí mať minimálne stredoškolské vzdelanie alebo jeho ekvivalent, absolvovať vedomostný test s hodnotením najmenej 220 bodov, ovládať angličtinu, mať bezchybný zrak, čistý register trestov

Vzduchovky a šiltovky

Regrutačné skupiny, teda vojaci, ktorí v teréne získavajú potenciálnych budúcich príslušníkov OS SR, vznikli v roku 2002. Od začiatku patrili pod velenie generálneho štábu v štruktúre Personálneho úradu. Potom 2 roky pôsobili v štruktúrach ministerskej časti rezortu. „Aj vzhľadom na naše skúsenosti sa to ukázalo z hľadiska riadenia regrutácie OS SR ako nesystémový krok a od roku 2012 nás opäť vrátili Personálnemu úradu a ozbrojeným silám,“ konštatuje kapitán Marian Sadílek, náčelník Regrutačnej skupiny Prešov. Môže porov-

návať, túto prácu robí od mája 2009. „K najdôležitejším aktivitám patria besedy a prezentácie na stredných školách, kde oslovujeme najmä študentov maturitných ročníkov. Podieľame sa aj na podujatiach pre verejnosť, ktoré organizuje ministerstvo alebo generálny štáb, respektíve civilné organizácie alebo samosprávy. Časť podujatí organizujeme vo vlastnej réžii,“ vraví. Na východnom Slovensku napríklad organizujú spolu s kolegami z Košíc branný pretek, ktorý je určený pre družstvá študentov stredných škôl. Štyria chlapci a dve dievčatá prekonávajú prekážky, strieľajú zo vzduchovky, plnia úlohy protichemickej prípravy. Tradične 9. mája bude tretí roč-

ník podujatia, tentoraz na Bielej hore pri Michalovciach. Pretekať budú 4 družstvá z košického kraja a 4 z Prešovského kraja. Tie sa však do finále prebojujú až potom, keď spomedzi všetkých prihlásených najlepšie absolvujú písomné testy zamerané na obranu a naše ozbrojené sily. „Zážitkovú formu regrutácie hodnotím ako jednoznačne najlepšiu, pretože v rámci nej dokážeme priamo osloviť tých, ktorých armáda zaujíma,“ porovnáva kapitán. Aj príslušníci ostatných regrutačných skupín, no neraz aj vojaci z posádok, asistujú na stredných školách pri organizácii každoročných jednodenných kurzov ochrany prírody a človeka (KOČAP), ktoré majú aspoň čiastočne nahradiť niekdajšiu

a prejsť vstupným testom fyzickej zdatnosti (PST). Ten obsahuje také „lahôdky“ ako preplávať 500 metrov štýlom prsia alebo modifikovaným kraulom za menej ako 12 minút a 30 sekúnd (ideálne 9 minút a menej); zvládnuť 50 vzporov ležmo za 2 minúty (ideálne 90); aspoň 10 pritiahnutí na hrazde (lepšie 18 a viac), a prebehnúť 2,5 kilometra v bagančiach pod 10:30 (žiada sa 9:30 a menej).

Nasleduje osemtyždňové „lodenie“ fyzickej kondície tak, aby kandidáti na SEAL splnili na konci výcviku ešte náročnejšie limity: beh na 6 kilometrov a plávanie na jeden kilometer na čas. Kto nespĺní limity, ten je z programu vyradený a preklasifikovaný na iné pozície v hierarchii amerického námorníctva.

Pekelné tulene...

SEAL je skratka pre Sea, Air, Land (more, vzduch, zem) a myslia sa ním špeciálne jednotky amerického námorníctva, schopné operovať vo všetkých elementoch. Korene odvíjajú od druhej svetovej vojny, ale preslávili sa predovšetkým v ča-

soch vietnamského konfliktu (1956 – 1975). Od tých čias boli nasadené vo všetkých veľkých operáciách (vrátane Somálska, Iraku či Afganistanu). V angličtine je však „seal“ pomenovanie pre tuleňa, a hoci na insígniách SEAL je zobrazený orol, príslušníci týchto jednotiek sa nebránia asociáciám s plutvo- nožcami.

brannú výchovu. I tu usporadúvajú rôzne branné súťaže. Pravda, je tu aj jeden problém. V poslednom období armáda aj pre finančnú krízu a šetrenie nenakúpila pre regrutačné skupiny žiadne suveníry či spomienkové predmety. „Možno je to malichernosť, ale vždy je dobré, keď aspoň víťazov odmeníme tričkami, šiltovkami či perami s logom armády alebo nášho rezortu obrany,“ dôvodí kapitán. A nielen to. „Dnes by sa už žiadali aj rôzne elektronické aplikácie či hry s nadväznosťou na činnosť našich ozbrojených síl.“

Vodiči, lekári, letci

A ktoré profesie sa regrutujú najťažšie? Dosť dlho to boli mladí muži s vodičským oprávnením C, teda s možnosťou šoférovať nákladné vozidlá. „Ešte pred dvoma rokmi sme záujemcom o službu v armáde zabezpečili toto vodičské oprávnenie na náklady ozbrojených síl. Pre nedostatok financií sa to stoplo. Paradoxne nám však pomohla kríza, pretože aj tí, ktorí oprávnenie mali, v civile len ťažko hľadali prácu, a tak sa začali vo väčšej miere uchádzať o službu v armáde. Nie je ich síce prebytok, ale požiadavky ozbrojených síl zatiaľ stačíme napĺňať,“ hovorí pplk. Šintajová. Druhou skupinou boli lekári. Čo im vie armáda ponúknuť oproti civilnému sektoru? „Berieme absolventov šiestych ročníkov a tí sa môžu už na náklady ozbrojených síl ďalšie tri roky pripravovať v špecializácii všeobecné lekárstvo, teda ako sa hovorilo kedysi – robiť si atestáciu,“ konštatuje podplukovníčka. Aj tento polrok regrutóri už boli besedovať na lekárske fakultách v Košiciach, Martine a v Bratislave. Vždy ich sprevádza vojenský lekár, ktorý vedel na otázky medikov odpovedať najlepšie. Aj vďaka tomu sa už v tejto oblasti darí napĺňať plánované počty. Nedarí sa však získať potenciálnych vojenských pilotov. Armáda je pre tých, ktorí sa rozhodnú lietať, len ťažko konkurencieschopná. Azda len sociálnym

zabezpečením, aj to iba z dlhodobého hľadiska. Mladí vzdelaní ľudia s ambíciami chcú však dosiahnuť čo najviac a čím skôr. Vlni pritom vzdušné sily mohli prijať na výcvik osem kandidátov na pilotov a napokon bol vo finále zo šiestich žiadateľov vybratý len jeden. Preto sa príslušníci regrutačných skupín usilujú zintenzívniť činnosť náboru budúcich pilotov a riadiacich letovej prevádzky na technických univerzitách so zámerom získať ich čo najviac. V snahe získať pre vzdušné sily stredný technický personál cielené navštevujú napríklad Strednú odbornú školu letecko-technickú v Trenčíne a ďalšie priemyslovky.

Akadémia stále atraktívna

O potrebe sústrediť sa na výchovu letovodov a pilotov veľmi dobre vedia aj v Akadémii ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši. Rektor brigádny generál Boris

Đurkech avizuje, že pripravujú návrhy riešení, ale pred ich schválením nechce predbiehať. Isté však je, že v tejto oblasti budú pokračovať v spolupráci s Čechmi pri výcviku letovodov. V Liptovskom Mikuláši vlni realizovali 4 mesačné kurzy po 20 ľudí v celkovej cene približne 1,2 milióna eur. Bezodplatne recipročne a v rovnakej výške cvičia naše vzdušné sily na tréningoch v Pardubiciach svojich pilotov.

Na otázku aký je záujem o štúdium v akadémii, rektor odpovedá: „Približne dvanásťkrát vyšší, ako môžeme ročne prijať. To znamená, že ostatné roky nám prichádza okolo tisíciky prihlášok, po zdravotných a psychologických tes-

toch vypadáva asi polovica. Z tých, ktorí úspešne absolvujú prijímacie skúšky na základe požiadaviek ozbrojených síl, berieme do prvého ročníka vyše pol stovky kadetov.“ Rektor konštatuje, že je

Bodaj by aj, keď hneď v prvých týždňoch výcviku BUD/S (Basic Underwater Demolition Skills – Základné demolačné zručnosti pod vodou) mnohí z nich ľutujú, že sa nenarodili s plutvami. Šesťmesačný kurz, ktorý frekventanti absolvujú v špeciálnom výcvikovom centre v kalifornskom Coronade, je skúškou fyzickej rovnako ako mentálnej odolnosti.

Začína sa úvodným „orientačným“ kurzom v rozsahu 3 týždňov, v ktorom sa kandidáti prispôbujú životu v nových podmienkach: ranný beh s pomalým pridávaním vzdialenosti, cvičenia, prekážkové dráhy, lekcie v učebni atď.

Až potom sa pristupuje k prvej fáze výcviku nazwanej Základné formovanie fyzickej kondície. Trvá osem týždňov a všeobecne sa považuje za najťažšiu z celého BUD/S. Jej zmyslom je oddeliť zrnko od pliev, slabých od silných jedincov. V tých dvoch mesiacoch prejdú nádejní SEAL-s skutočne peklom na Zemi. Behanie v piesku strieda boj s príbojom v oceáne, krv a pot prekážkovej dráhy sa vymýva slanou vodou pri manipulácii s gumovým čnom, orientáciu v teréne a kreslenie máp strieda beh s kmeňom stromu nasiaknutým vodou, to všet-

ko v plnej poľnej, a do mora, a znova do piesku... Heslo Navy SEAL znie: Jediný ľahký deň bol včera! (The only easy day was yesterday!)

Týždeň na dreň

Táto fáza výcviku vrcholí vo svojej polovici tzv. Pekelným týždňom (Hell Week), v ktorom aj tí najodolnejší majú čo robiť: päť a pol dňa nepretržitého behania, plávania, pádlovania

to tak aj preto, lebo ich škola, ako žiadna iná, garantuje každému absolventovi pracovnú pozíciu. „Tento rok otvárame štyri študijné programy, a to elektronické systémy, zbraňové systémy, manažment vojenskej organizácie a počítačové systémy. Došlo nám 819 prihlášok, vybrať môžeme 65 kadetov,“ konštatuje Pavlína Adamíková, vedúca oddelenia vysokoškolského vzdelávania AOS.

Po Ďurkechovom nástupe do funkcie pred necelými dvoma rokmi štúdium v akadémii nadobudlo viac vojenský charakter. V rámci zmeny vojenského programu kadetov sa obnovili rozcvičky, zintenzívnila poradová príprava, vyššiu náročnosť majú presuny, špeciálny výcvik, letné aj zimné prežitie či tréningy bojových umení. Veľkou výhodou pre kadetov je skutočnosť, že dostávajú minimálnu mzdu, majú stravu, ubytovanie aj uniformu zadarmo, majú príplatky za čistenie uniformy či na návštevu rodiny. To všetko robí štúdium mimoriadne atraktívnym. Keď by však niektorý z kadetov neurobil skúšky, musí vrátiť štátu 550 eur za každý mesiac. Zvykli odchádzať najmä prváci, ktorých predsa len zaskočil vojenský spôsob života. A teraz? „Zrejme máme naozaj kvalitné prijímacie skúšky, lebo za posledné tri roky nám z prvkov neodišiel nik,“ povedala Pavlína Adamíková.

Ozbrojené sily sú naďalej atraktívnym zamestnávateľom. Personalisti a regrutátori si však uvedomujú, že s doznievaním ekonomickej a finančnej krízy rastie záujem najmä o technicky vzdelaných mladých ľudí pre potreby slovenského priemyslu, ako aj európskeho trhu. Armáda musí preto ostať na trhu práce výrazne konkurencieschopná. Všetci totiž vieme, že nie každý uchádzač o vojenskú uniformu, a to najmä na začiatku kariéry, vníma profesiu vojaka ako svoje poslanie a životnú výzvu. Hoci – isto by sme privítali, keby to tak bolo.

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement, autor a archív
Personálneho úradu

a vyťahovania člna z vody, nosenia kmeňov aj kameňov, a znovu dookola, to všetko vo dne v noci, len so 4 hodinami spánku denne, s minimom teplej stravy, neustále mokrí, v chlade, vyčerpaní, za neprestajného hulákania inštruktorov dbať aj na to, aby bol váš tím pohromade, aby ste nikoho nezabudli vo vlnách, v bolestiach, s natiahnutými svalmi a šľachami, odreninami čo vo vode pália, podchladení, nevyspatí... Frekventanti nabehajú počas Pekelného týždňa dovedna viac ako 300 kilometrov a 20 hodín denne vykonávajú niektorý druh fyzickej aktivity. „Dropout“, teda počet odpadlíkov, ktorí sa vzdajú, položia svoje prilby pod stĺpik so zvoncom a trikrát naň zazvoní, už nikdy potom nebude taký vysoký ako práve počas tejto fázy. Odmenou tým, ktorí sa cez to všetko pretackajú a odmietnu vzdať sa, sú spásenosné slová inštruktora oznamujúce koniec trápenia: „Hell Week is secured!“

...a prežijú mohykáni

Pekelným týždňom sa výcvik mohykánov čo prežili, nekončí, hoci už zďaleka nie je taký neľudský ako predtým. V druhej

Osvedčili sa

V priebehu minulého roka nastúpili po úspešnom absolvovaní základného vojenského výcviku v martinskom prápore výcviku k vojenským útvarom a osvedčili sa. Nie vždy a všade tak môžu velitelia na adresu nových vojakov konštatovať. Ale v prípade vojakov Milana Flosníka, Jána Ragana a Patrika Gejdoša, všetko príslušníkov martinského mechanizovaného práporu, ktorý bol prvým profesionálnym útvarom ozbrojených síl, je takéto konštatovanie podľa ich nadriadených na mieste.

Vojak Ján Ragan je spojárom jednotky bojovej podpory. Rodák z Bunkoviec v okrese Sobrance po ukončení elektrotechniky na strednej škole pracoval vo firme montujúcej žalúzie. „Bol som rád, že mám na východe aspoň nejakú prácu. Ale nebola veľmi dobre platená, ani so sociálnymi isto-

tami to nebolo ružové. Práve pre tieto dôvody som sa rozhodol skúsiť to v ozbrojených silách. Prvé obdobie vrote základného výcviku bolo dosť náročné. Po fyzickej i psychickej stránke. Ale vedel som, že keď chcem v ozbrojených silách uspieť, musím vydržať,“ vysvetľuje vojak Ragan.

fáze nastupuje nácvik potápačských zručností (8 týždňov) a ďalších 9 týždňov trvá získavanie zručností a spôsobilostí pre pozemné operácie (vrátane kladenia a deaktivácie výbušných zariadení, streľby z rôznych typov zbraní na cieľ,

Zľava
vojaci
Milan
Flosník,
Ján Ragan
a Patrik
Gejdoš

Nečakal som také prijatie

V júni minulého roka nastúpil k svojmu terajšiemu útvaru. Podľa vlastných slov bol celkom dobre pripravený. Samozrejme, mnohé sa musel po príchode k jednotke doučiť. Pochvaľuje si, že prišiel do dobrého kolektívu. „Vždy, keď som niečo potreboval, starší, skúsenejší kolegovia mi podali pomocnú ruku. Nenechali ma trápiť. Je to vlastne aj v ich záujme, aby každý nový vojak čo najrýchlejšie zapadol do kolektívu a plnil úlohy. V opačnom prípade by museli plniť úlohy za neho,“ hovorí Ján. V ozbrojených silách by chcel zostať čo najdlhšie. Vie, že k tomu vedie cesta len cez úspešné plnenie úloh a absolvovanie odborných a kariérnych kurzov.

Jeho kolega vojak Patrik Gejdoš je taktiež spojárom. Ale v rote bojového zabezpečenia. Pochádza z Komjatného v okrese Ružomberok. Po maturite na strednej elektrotechnickej škole už zakúsil vojenské prostredie. Aj keď nie ako profesionálny vojak. Pracoval ako elektrikár v Ústrednej vojenskej nemocnici v Ružomberku. Už od malička ho to ťahalo k ozbrojeným silám. Preto sa prihlásil do armády a v októbri uplynulého roka po absolvovaní základného výcviku nastúpil k útvaru.

Priznáva, že nástup sprevádzal určité strach a obava z toho, ako ho prijmu starší vojaci. Lebo v civilnom prostredí sa o tom neraz šíria doslova hrôzostrašné historky. „Dnes som rád, že tieto obavy sa nenaplnili. Na druhej strane to neznamená, že ten začiatok nebol v mnohých ohľadoch ťažký a náročný. Ale tak je to vlastne vždy, keď človek prichádza do novej práce a pre neho neznámeho prostredia. S disciplínou a plnením úloh pri výcviku som nikdy nemal problémy. Snažil som sa hneď zapojiť do práce, aby ostatní v jednotke nemuseli za mňa plniť úlohy. Zatiaľ som spokojný. V celej mojej rodine som prvým profesionálnym vojakom. A tak sa ma rodina i kamaráti často pýtajú, aké to je? Nemám dôvod hovoriť veľa negatívneho o pomeroch v ozbrojených silách. Napokon, túto prácu som si vybral sám,“ hovorí vojak Gejdoš.

Zbohom montážnemu pásu

Milan Flosník z Liptovského Mikuláša je guľometníkom v prvej mechanizovanejrote. Jeho cesta do ozbrojených síl nebola taká priamočiara, ako u jeho kolegov. Veď v Liptovskom Hrádku absolvoval strednú lesnícku školu a potom šesť rokov pracoval v automobilke KIA v Tepličke nad Váhom. Podľa jeho slov je to tak maximum, čo sa dá vydržať pri montážnom pásu. Už sa mu doslova snívalo o tej monotónnej, nezábavnej práci. Usiloval sa o zmenu. Otec, ktorý bol profesionálnym vojakom, mu poradil, aby to skúsil v ozbrojených silách. Milan skúsil a v apríli 2013 úspešne ukončil základný výcvik, neskôr aj odbornú výcvikovú školu.

Nasledoval kurz v Martine, zameraný na základné bojové zručnosti jednotlivca.

„Práve v ňom sme sa veľa naučili o topografii v teréne či boji v zastavaných priestoroch. Bolo to veľmi zaujímavé. Také kurzy a výcviky by som rád absolvoval aj v budúcnosti. Privítanie v kolektíve čaty a družstva bolo nad očakávanie dobré. Keď bolo treba, tak mi vždy poradili, pomohli. Rovnakým prístupom k novým vojakom, ktorí k nám prichádzajú, sa to teraz snažím oplácať. Ale najmä kvalitným plnením úloh. Lebo z domu som bol vychovaný: Čo robíš, rob poriadne!“, konštatuje guľometník vojak Milan Flosník. A vôbec mu neprekáža, že pri výcviku sa musí starať o väčšiu a ťažšiu zbraň ako jeho kolegovia strelci z družstva.

Chýbajú velitelia družstiev

Veliteľ roty kapitán Ivan Sádecký na jeho adresu nešetrí slovami chvály. „Zo všetkých vojakov, ktorí v minulom roku nastúpili krote, sa vojak Flosník hneď od začiatku ukázal ako najšikovnejší a najusilovnejší. Dá sa na neho spoľahnúť,“ s uspokojením poznamenáva veliteľ roty. Pripomína, že sa snažia všetkých nových vojakov čím skôr po príchode zapojiť do života roty. Podľa neho je ideálne, keď ich nepríde veľa naraz. Tých piatich, šiestich bez problémov zvládnu. Samozrejme, že im pri príchode krote chýbajú skúsenosti a mnohé zručnosti. Tie pomerne rýchlo získajú, keď im nechýba úsilie učiť sa a zdokonaľovať. Nových vojakov vždy dostanú pod patronát tí najskúsenejší. Ideálne by bolo, keby to boli velitelia družstiev. Práve oni sú však v tomto období v ozbrojených silách doslova nedostatkoví. Inak tomu nie je ani v martinskej prvej mechanizovanejrote.

„Z deviatich tabuliek veliteľov družstva mám obsadené len dve. Ich prácu robia zástupcovia veliteľov družstiev. Ale ani tých nemám dosť. Preto musí veľa ráz vypomáhať veliaci poddôstojník roty,“ pripomína kapitán Sádecký jeden z najväčších problémov, ktorý ho momentálne trápi.

Text a foto: Jozef Ziak

práce s prístrojmi na nočné videnie, navigácie, zlaňovania z vrtulníkov, a výcviku v taktike boja). Nasledujú tri týždne základného parašutistického výcviku. Tu už by mali nádejní „žabí muži“ zvládať nasadenie na vode, pod vodou – vrátane hĺbkových ponorov s dýchacím prístrojom a ponorov na dlhé vzdialenosti – na súši aj vo vzduchu. Na testovanie zvládania týchto zručností slúži záverečných 3 a pol týždňa, počas ktorých preriedený ročník „tuleňov“ odchádza na ostrov San Clemente, aby preukázali, čo sa v kurze naučili. Až potom, po slávnostnom vyradení, si môžu hovoriť SEAL a nosiť na hrudi prípnutý odznak s trojzubcom.

Kto ešte nemá dosť, môže sa prihlásiť do niektorého z postgraduálnych špecializovaných kurzov, väčšinou v trvaní 6 mesiacov. Patrí medzi ne výcvik ostreľovačov, pozorovateľov, vodičov, pokročilý parašutistický a potápačský kurz, EOD/IED kurz, jazykový kurz, výcvik operátora bezpilotných lietadiel a viacero ďalších.

(Cc)

Foto: U. S. Department of Defence

Obrana v rámci V4

Spolupráca rezortov obrany je v rámci Vyšehradskej štvorky jednou z najdynamickejších. Uviedol to 14. marca minister obrany SR Martin Glváč po rokovaní šéfov rezortov obrany v maďarskom Visegráde. „Dôkazom je aj podpis troch dokumentov, ktoré majú byť základom rozvoja spolupráce v rôznych oblastiach,“ povedal. Spolupráca krajín by mala napredovať v rozvoji spoločných spôsobilostí, cvičeniach, obstarávaní, ale aj v rámci medzinárodného krízového manažmentu. Minister Glváč poďakoval za doterajšie maďarské predsedníctvo a vyslovil presvedčenie, že spolupráca bude úspešná aj počas slovenského, ktoré nasleduje. Jej vyvrcholením sa stane spoločná bojová skupina EÚ, ktorá bude v pohotovosti v prvej polovici roka 2016. Úspešnú spoluprácu V4 vyzdvihli aj poľský minister Tomasz Siemoniak a šéf českého rezortu obrany Martin Stropnický.

Foto: KoD

Spomienka na tragédiu v Novákoch

Štátny tajomník Ministerstva obrany SR Miloš Koterec si 2. marca v Novákoch pripomenul siedme výročie tragickej udalosti vo Vojenskom opravárenskom podniku Nováky. O život vtedy prišlo osem pracovníkov podniku a desiatky boli zranení. Výbuch delaboračnej haly v marci 2007 zničil veľkú časť podniku. Vedenie VOP Nováky prijalo po nešťastí viaceré zásadné opatrenia, aby boli riziká pri práci eliminované a nedošlo k žiadnemu ďalšiemu pochybeniu. Ekonomická situácia podniku bola po tragédii dlhodobo nepriaznivá. Súčasný vedúci s cieľom stabilizovať podnik a zachovať zamestnanosť v regióne, prenajalo Vojenský opravárenský podnik Nováky na dvadsať rokov strategickému partnerovi, ktorého vybralo v rámci verejného ponukového konania.

Foto: Ivan Kelement

Minister ocenil chemikov

Spôsobilosti, ktoré majú naše ozbrojené sily v oblasti radiačnej, chemickej a biologickej ochrany (RCHBO), vysoko cenia nielen doma, ale aj v zahraničí. Uviedol to minister obrany SR Martin Glváč, keď sa 11. marca vo výcvikovom stredisku v Zemianskych Kostoľanoch oboznámil s prípravou jednotky chemikov vyčlenenej pre Organizáciu pre zákaz chemických zbraní (OPCW) na rok 2015. Jednotka slovenských špecialistov môže byť v prípade potreby nasadená v rámci humanitárnej operácie Organizácie pre zákaz chemických zbraní (OPCW). Je pripravená rýchlo reagovať na vzniknutú hrozbu použitia chemických zbraní, ako aj pri odstraňovaní následkov ich použitia.

Veľvyslanec USA na návšteve

Veľvyslanec Spojených štátov amerických Theodore Sedgwick navštívil 6. marca v Žiline jednotky Síl pre špeciálne operácie USA a Slovenska, ktoré cvičia v rámci spoločného medzinárodného vzdelávacieho výcviku (JCET – Joint Combined Education Training). Zaujímal sa o stav prípravy pred ďalším nasadením SOF (Special Operation Forces – Sily pre špeciálne operácie) v operácii ISAF v Afganistane. Na pôde 5. pluku špeciálneho určenia ho sprevádzali zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálmajor Pavel Macko a americkí vojenski diplomati akreditovaní v Slovenskej republike podplukovníci Matthew Atkins a Andrew Taylor.

Ordinariát si pripomenul 11. výročie

V bratislavskej katedrále Ordinariátu Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR sa 4. marca uskutočnila slávnosťná sv. omša pri príležitosti 11. výročia vzniku Ordinariátu ako špecifickéj inštitucionalizovanej diecézy zabezpečujúcej duchovnú službu katolíckym veriacim v silových a záchranných zložkách štátu. Hlavným celebrantom slávnosti bol ordinár OS a OZ SR Mons. František Rábek, spolu s ním koncebroval pomocný biskup prešovskej archieparchie Mons. Milan Lach s vojenskými, policajnými, hasičskými a väzenskými kaplánmi za účasti predstaviteľov a príslušníkov silových rezortov a zložiek ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR.

Veľvyslankyňa na generálnom štabe

Náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Vojtek sa 14. marca na Generálnom štabe OS SR v Bratislave stretol s novou veľvyslankyňou Českej republiky na Slovensku Líviou Klausovou. V rozhovore vyzdvihol skutočnosť, že bilaterálne vzťahy s Českou republikou v oblasti obrany sú na nadštandardnej úrovni a podčiarkol excelentnú spoluprácu slovenských Ozbrojených síl s Úradom pridelenca obrany Českej republiky na Slovensku. „Máme záujem o prehĺbenie a pokračovanie spolupráce aj v budúcnosti v rôznych oblastiach, ktoré nám pomáhajú hľadať optimálne a racionálne riešenia na prekonanie nedostatkových spôsobilostí v prospech ozbrojených síl oboch našich krajín,“ povedal generálporučík Vojtek.

Slovenskí vojaci na Ukrajine

Slovenská republika vyslala začiatkom marca na Ukrajinu dvoch príslušníkov ozbrojených síl. Sú súčasťou medzinárodnej inšpekčnej skupiny účastníckych štátov Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE). Krátkodobá inšpekcia sa uskutočnila v súlade s ustanoveniami čl. 18 Viedenského dokumentu o opatreniach na posilnenie mieru a bezpečnosti v Európe z roku 2011. Ukrajina ako účastnícky štát OBSE zdôvodnila pozvanie „snahou o rozptýlenie obáv z vojenských aktivít“. Minister obrany SR Martin Glváč. zdôraznil, že nejde o monitorovaciu misiu OBSE, ale o akciu v súlade s ustanoveniami Viedenského dokumentu.

Odišiel Karol Schwarz

Vo veku 93 rokov zomrel 1. marca účastník druhej svetovej vojny Karol Schwarz generálmajor v. v.. Bol predsedom Historickej odbojovej skupiny vojakov zahraničných a spojeneckých armád a čestným predsedom Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov.

Keď v rokoch 1941 – 1943 absolvoval v Bratislave Vojenskú akadémiu, vyslali ho ako veliteľa čaty a neskôr roty na východný front bojovať po boku Nemcov. On však už v októbri 1943 prešiel k Sovietom. Pôsobil v 2. československej samostatnej paradesantnej brigáde a bojoval na Dukle, kde bol dvakrát zranený.

V roku 1950 ho z armády prepustili v dôsledku nepravdivých obvinení. V rokoch 1964–1968 sa podieľal na rehabilitáciách nevinne odsúdených účastníkov odboja. Minister obrany ČSFR ho 12. marca 1992 rehabilitoval. Aktívne sa zapojil do činnosti Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov vrátane pomoci pri rehabilitáciách jeho členov. V rokoch 2000 až 2003 vykonával funkciu predsedu SZPB, po skončení funkčného obdobia sa stal čestným predsedom SZPB. Za svoju odbojovú činnosť a zásluhy v boji proti nepriateľovi dostal viaceré vojenské rady a medaily.

Práve na Dukle bojoval na nemeckej strane aj Heinrich Timpe, s ktorým sa Karol Schwarz symbolicky stretol v máji 2011 pri Pamätníku oslobodenia Bratislavy. Úctu obetiam vojny vyjadrili ľudia, ktorí chceli kedysi jeden druhého na Dukle zabiť. Stalo sa tak na Slovensku prvý raz. Generálmajor v. v. Karol Schwarz, ktorý v Karpatsko-duklianskej operácii bojoval ako nadporučík a veliteľ práporu samopalníkov, pred pamätníkom symbolicky sklonil s úctou hlavu spoločne s plukovníkom vo výslužbe Timpem, ktorý ako

poručík Wehrmachtu velil na Dukle oddielu útočných diel. No a potom si obaja v neďalekom hoteli pripili štamperlíkom borovičky.

Karol Schwarz vtedy povedal: „Nesmieme zabudnúť na to, čo bol fašizmus a druhá svetová vojna. Ale keď najmä mladým ľuďom bojovníci z oboch strán vtedajšieho frontu, ako sme aj my, ukážu, že sa vzájomne tešia zo spoločnej demokratickej Európy, mal dnešný deň zmysel.“

Pavol Vitko

Foto:
autor,
TASR

Najlepším čakateľom je žena

Družstvo zložené z čakateľov prípravnej štátnej služby postupuje podhorím Malej Fatry a plní úlohy patroly. Vtom prvý vojak spozoruje nepriateľskú hliadku. Kolegom dáva rukou signál. Celé družstvo okamžite zaľahlo. Vojaci a vojačky sa snažia plazením a prískokmi zaujať výhodné palebné postavenie v smere zisteného kontaktu. Aby mohli na nepriateľa viesť paľbu a aby pozícia zabezpečovala aj ich ochranu a dobrú možnosť pozorovať protivníka.

Inštruktor pozorne sleduje činnosť budúcich profesionálnych vojakov. Vždy, keď zbadá nejaký väčší problém, celú situáciu zastaví. Vysvetlí im, v čom robia chybu a úlohu si zopakujú. V tomto prípade však veliteľ 3. čaty nadrotmajster Milan Mikuš nezasahuje. Nemusí. Jeho podriadení reagujú tak, ako treba. „Posledné týždne boli najmä o taktike a toto

cvičenie je jej vyvrcholením. Úlohy plnia veľmi dobre, niekedy až nečakane dobre. Problémy im nerobilo prekonávanie prekážok, zaistovanie kruhovej obrany pred každou z nich, ani odnos raneného v časovom limite,“ priznáva veliteľ čaty. Dodáva, že medzi najusilovnejších príslušníkov čaty pri plnení úloh patrila počas celého základného kurzu čakateľka

vojačka Andrea Kováčová a vojak Tomáš Krištek.

Opätky a kanady

Na prvý pohľad drobnejšie, 20-ročné žieňa ničím nepripomína supermana (či v tomto prípade skôr superženu). Rodáčka z Vranova nad Topľou, ktorá sa roky venuje tancu a je taktiež Miss Dance Slovenska za rok

2013, externe študuje na UK v Bratislave psychológiu a angličtinu. Venuje sa ešte aj fitness, ale podľa vlastných slov ju to už dávnejšie lákalo do ozbrojených síl. „Dostala som sa do martinskej školy až po dvoch rokoch. Chcela som skôr. Odmalička ma priťahuje disciplína a vôbec celý režim, vojenské prostredie,“ hovorí Andrea. Tance ju bavila.

„Tam sú opätky, tu zasa kanady. To je najväčší rozdiel, ktorý pociťujú nohy pri tanci a vojenskom výcviku. Momentálne viac uprednostňujem kanady. Posledné týždne výcviku sú pre mňa zatiaľ najzážitkovejšie v celom živote. Stále sa niečo zaujímavé deje. S fyzickou kondíciou som ako tanečníčka nemala väčšie problémy. Ale predsa len je to trochu iná záťaž. Najmä pre nás ženy. No ani v tých najťažších chvíľach výcviku ma nenapadlo, že by som sa mala vzdať a odísť. Nie je v mojej povahe odchádzať od rozrobenej práce. Poriadne zabráť sme dostali aj pri záverečnom 15 – kilometrovom pochode so zbalenými vecami na chrbte a so zbraňou zo Sučian do Martina,“ hovorí Andrea Kováčová, ktorá sa už

teší na svoj prvý útvar. Nastúpi ako strelec do trebišovského zmiešaného mechanizovaného práporu. To ešte nevedela, že ako prvá žena v histórii získa ocenenie: Najlepší čakatel prípravnej štátnej služby celého základného kurzu.

Inštruktor rotmajster Martin Chovanec na jej adresu hovorí, že od nástupu patrila medzi najlepších vo výcviku. „Prejavovala veľkú chuť čo najlepšie splniť všetky úlohy. Bola veľmi ambiciózná, usilovná. Aj preto na záverečnom cvičení pôsobila ako veliteľka družstva. Nesklamala ani v tejto pozícii,“ konštatuje rotmajster Chovanec, ktorý pred príchodom do práporu výcviku pôsobil roky v martinskom mechanizovanom prápore. Získal aj cenné skúsenosti z pôsobenia v zahraničných operáciách. Dva razy v KFOR v Kosove a raz v operácii ISAF v Afganistane. „Toto je môj piaty kurz, ktorý vediem a musím povedať, že zatiaľ najúspešnejší. Trochu tomu síce pomohla aj mierna zima. Ale rozhodujúce bolo, že čakatelia sami chceli odstrániť svoje nedostatky a pracovali na sebe,“ spokojne hovorí inštruktor.

Nechcem byť stroj

Vojak čakatel Tomáš Krištek spoločne s ďalšími príslušníkmi čaty po príchode do Posádkového cvičiska Sučany zaujali určený priestor. „Vybudovali sme si okopy. Využili sme staršie, ktoré sme zdokonalili. Zamaskovali sme ich, postavili prístrešky a teraz obráňujeme priestor. Jeden útok sme už úspešne odrazili,“

chváli sa rodák zo Žiliny, ktorý po maturite na banskobystrickej elektrotechnickej priemyslovke pracoval nejaký čas v bezpečnostnej službe. Ozbrojené sily ho priťahovali už dávno. Medzi jeho záľuby patrí aj taktická strelba. „Okrem prvého týždňa, keď som sa musel adaptovať na pomery a prostredie v kurze išlo už všetko viac-menej hladko. Taktika a strelba ma bavila. S testami fyzickej pripravenosti som nemal väčší problém. Nastupujem ako spojár do zmiešaného krídla Sliach. No veľmi rád by som sa postupne dostal k žilinskému pluku špeciálneho určenia, ktorý považujem za elitu našej armády. Verím, že po stránke fyzickej pripravenosti na to už dnes mám,“ s odhodlaním hovorí Tomáš.

Vstup do ozbrojených síl bola túžba aj devätnásťročného Skaličana vojaka čakatela Frederika Flamíka. Ten patrí medzi najlepších v druhej čate. „Som rád, že sa mi splnil sen. Byť montážnym pracovníkom na linke ma nebavilo a vôbec nemotivovalo. Skôr naopak. Cítil som sa ako stroj, ktorý robí stále tú istú monotónnu, psychicky ubíjajúcu prácu. Preto som sa usiloval v kurze čo najlepšie uspieť,“ priznáva Frederik.

Inštruktor výcviku rotmajster Martin Jenča pozorne sleduje činnosť pri vybratí priestoru. Čakatelia a čakatelky museli najskôr zvážiť či vybrané miesto poskytuje možnosť skryť sa pred nepriateľským pozorovaním. Potom terén pod budovaným prístreškom zbavili pomocou poľnej lopatky konárov a lístia. Až sa dostali na čistú zeminu. Nasledovalo budovanie prístrešku. Z materiálu, ktorý poskytuje okolitý les. Aby prípadnému pozorovateľovi z nepriateľskej hliadky ne-
zvyčajný

materiál nesignalizoval, že v lesnom poraste je niečo nezvyčajné. Miesto neskôr prehľadili na okop pre ležiaceho strelca. Inštruktori budúcich profesionálnych vojakov učili ako v poľných podmienkach zapáliť oheň. Aby ich pri nepriaznivom počasi zohrial, mohli si pripraviť jedlo, no zároveň aby ich neprezradil. Poradili im, že môžu použiť nielen zápalky, rôzne zapalovače, ale aj sklo ako šošovku či elektrickú iskru. Na podpalenie zasa brezovú kôru, práchnivé drevo, pušný prach, benzín i suchú trávu (tohtoročná zima im poskytovala dostatok možností). Rotmajster Jenča konštatuje, že medzi minuloročným a tohtoročným zimným kurzom je najväčší rozdiel v snehovej pokrývke. „Teraz úplne absentuje. Pred rokom sa vojaci pri plnení úloh museli popasovať minimálne s polmetrovou snehovou nádielkou.“ Ako palivo odporúča inštruktor vojakom pou-

žiť len tvrdé suché drevo malého prierezu. Práve také totiž menej dymí a neprezradí vás. Veľkosť ohňa a typ ohniska zasa musia byť podriadené účelu a prírodným podmienkam.

Zradná svetlica

O pár sto metrov ďalej sa prieskumná hliadka druhej čaty stretla s nepriateľom. Začala ústup bojom. Okrem iného aj preto, lebo na obranu má len minimálne množstvo munície. Jej členovia sa usilujú o návrat na základňu. Cestu späť im však skomplikoval nástražný drôt. Inštruktor pozoruje, ako budú budúci profesionálni vojaci postupovať. Po krátkom zaváhaní drôt neprestrihávajú. Obchádzajú ho. Prizerajúci sa inštruktor si vydýchne. Nie však nadhlo. Hliadku nepriateľ znova objavil a zaútočil. Hliadka má prvého raneného. Vojaci zaujímajú kruhovú obranu. Medzitým sa jej veliteľ informuje o tom,

koľko munície vojakom zostalo a v akom stave je ranený. Určený vojak poskytuje ranenému prvú pomoc. Ostatní ich medzitým kryjú. Po zhodnotení stavu zraneného veli-

teľ vyžiada transport. Až do príchodu zdravotníckeho personálu vojaci zabezpečujú celý priestor.

Vo večerných hodinách náhle osvetlí les i príľahlú lúčinu svetlica. Práve sa po nej presúva hliadka. Inštruktor vie, že je zle. Prezradili sa. Jeden člen hliadky nešťastnou náhodou zakopal o nástražný drôt. Aby neboli škody ešte väčšie, kým svetlica stúpa k oblohe nad Malou Fatrou, treba sa urýchlene dostať na zem a skryť sa. Oneskorcom, ktorí to nestihli zostáva len jediné. Doslova zamrznúť v pohybe a potom sa pomaly skryť. Lebo rýchly pohyb priťahuje pozornosť nepriateľa.

Vojaci si nevydýchli ani po dni a noci strávených v priestore posádkového cvičiska Sučany. Čakala ich totiž doslova čerešnička na torte v podobe pätnástkilometrového presunu do martinských kasární. Nesú plný poľný výstroj a zbraň. Presun sa usku-

Základný výcvik

Cieľom základného výcviku, ktorý trvá 9 týždňov a prebieha vrote základného vojenského výcviku martinského práporu výcviku, je, aby si čakatelia osvojili základné vojenské vedomosti, získali potrebné zručnosti a praktické návyky. Teda to, čo je základným predpokladom na zaradenie do vojenskej hodnosti vojaka 2. stupňa a uskutočnenie odborného výcviku.

Základný výcvik sa zameriava na porádovú prípravu, cvičenia bez zbrane a so zbraňou. Potom na výcvik v streľbe z ručných zbraní, orientáciu v teréne, prvú pomoc, RCHBO, rozvoj fyzickej zdatnosti. No aj na psychickú odolnosť, výcvik v používaní spojovacích prostriedkov, získavanie taktických vedomostí a zručností. Celý výcvik je doplnený o spôsobilosti, ktoré sú nevyhnutné na zvládnutie základných bojových zručností jednotlivca.

Rozdelený je na tri fázy. V prvej pod názvom Adaptácia získa čakatel v priebehu troch týždňov základné návyky. Fáza sa končí priebežným testovaním a na ňu bezprostredne nadväzuje druhá fáza Strelec. Tá je zameraná predovšetkým na získanie zručností v streľbe, používaní zbrane a končí sa splnením podmienok v hádzaní ručných granátov, v cvičení v streľbe zo samopalu vzor 58 P. Záverečná fáza Taktik je zameraná na taktiku a končí sa záverečným cvičením v Sučanoch. Počas neho musia čakatelia a čakateľky pri plnení jednotlivých úloh ukázať všetko to, čo sa naučili v predchádzajúcich týždňoch. Okrem iného zvládnuť zásady utajeného pobytu v teréne, výber miesta na odpočinok a jeho zabezpečenie, prípravu zabezpečenia únikovej cesty a opatrenia proti pozorovaniu, stavbu prístreškov, výber a úpravu miest na zakladanie a udržiavanie ohňa, prípravu stravy v poľných podmienkach, poskytnutie prvej pomoci, prípravu raneného na odsun, jeho odsun a zabezpečenie miesta kontaktu. Ale aj prekonávanie rôznych druhov prekážok, patrolovanie v určenom priestore a záverečný 15 kilometrový pochod pod taktickým námetom.

Čakatelia a čakateľky získajú aj základné informácie o Ozbrojených silách SR, vojenskej legislatíve, rozvoji národných a vojenských tradícií. Po úspešnom absolvovaní základného vojenského výcviku, ktorý sa uskutočňuje v priestoroch martinského práporu výcviku, posádkového cvičiska Sučany a Centra výcviku Lešť, podpisuje čakatel kontrakt na dočasnú štátnu službu a je povýšený do hodnosti vojaka 2. stupňa (OR 2).

točňuje pod taktickým námetom formou zrýchleného presunu. Strieda sa pri ňom rýchla chôdza i beh. Počas presunu vojaci nacvičujú rôzne taktické formácie, zaistovanie križovatiek a činnosť jednotky na jednotlivé signály. Jednotka musí v priebehu pochodu zabezpečovať nepretržité kruhové pozorovanie okolitého terénu. Sú určení vzdušní pozorovatelia. Nepretržitú bojovú pohotovosť dodržiavajú aj počas zastávok. Musia prekonať aj kontaminovaný priestor a správne reagovať na kontakt s nepriateľom.

Zdokonalili a prehľadli u čakateľov poznatky potrebné na prežitie v teréne a pripravili ich na vedenie boja. Preverili ich orientáciu v teréne, zistiť ako zvládli základné obranné a útočné techniky boja. Ale taktiež otestovali psychickú odolnosť a fyzickú zdatnosť. To boli podľa veliteľa roty základného vojenského výcviku kapitána Adriána Korobaniča hlavné úlohy záverečného cvičenia, ktoré sa uskutočnilo 10. až 11. marca v priestoroch posádkového cvičiska Sučany.

Absolvovalo ho 155 čakateľov pripravnej

ktorí so svojimi podriadenými dlhodobod dosahujú veľmi dobré výsledky. Tento kurz je iný aj preto, že po prvý raz sa najlepším čakateľom stala žena: čakateľka vojačka Andrea Kováčová,“ konštatuje kapitán Korobanič.

Spoločne so svojím veliacim poddôstojníkom nadrotmajstrom Vladimírom Hromadom sa ešte vracia k začiatku kurzu. Vtedy to podľa nich vôbec nevyzeralo, že sa skončí tak úspešne. Veď vstupné testy z pohybovej výkonnosti ukázali, že nimi neprešlo až 60 percent čakateľov. Nasadili „lieky“ v podobe náročných ranných cvičení a motivovania ľudí, aby začali cvičiť aj vo svojom osobnom voľne. „Nastalo určité zlepšenie. Vojaci a vojačky usilovne cvičili. Ale stále to nestačilo. Po priebežnom teste zostalo nevyhovujúcich ešte 48 čakateľov. Bolo to dosť vysoké číslo. Trochu nás aj vystrašilo,“ pripomína nadrotmajster Hromada. Inštruktori sa čakateľom ešte intenzívnejšie venovali nielen pri ranných cvičeniach, ale aj pri výcvikoch z taktickej či streleckej prípravy. „Našťastie sa im ich podarilo na-

štátnej služby (z toho 9 žien), ktorí nastúpili do martinského práporu výcviku 13. januára na základný výcvik. Kapitán Korobanič zdôrazňuje, že tento kurz bol v mnohých smeroch iný. Kým pred rokom budúci profesionálni vojaci bojovali aj s nástrahami nepriaznivého počasia (množstvom snehu a mrazom), v tomto roku ich čakalo takmer jarné počasie. Na rozdiel od predchádzajúceho kurzu, ktorý skončil v decembri minulého roka, sa čakatelia napriek počiatočným nepriaznivým výsledkom preskúšania telesnej zdatnosti zmobilizovali a záverečné testovanie všetci zvládli (jeden čakateľ odišiel v priebehu kurzu na vlastnú žiadosť).

Začiatok nás vystrašil

„Bolo to aj vďaka pomoci a vhodnej motivácii zo strany inštruktorov. Najmä rotmajstrov Stanislava Karaffu, Martina Chovancu, Marcela Halušku a Vlastimila Svrčka,

štartovať a záverečné preskúšanie urobili všetci 155. V minulom kurze sme museli vyhadzovať tých, čo nesplnili normy,“ pripomína veliteľ roty kapitán Korobanič.

Príprava budúcich profesionálnych vojakov sa uskutočnila na základe novelizovaných programov základného vojenského výcviku, do ktorých boli zapracované poznatky a skúsenosti získané počas doterajšieho výcviku, ako aj nové požiadavky od zložiek Ozbrojených síl SR. Po úspešnom absolvovaní základného vojenského výcviku boli 14. marca v Martine za prítomnosti rodinných príslušníkov a pozvaných hostí, slávnostne vyradení. Vzápät nastúpili na prvé predurčené funkcie v kariére profesionálneho vojaka do svojich materských vojenských útvarov.

Text: Jozef Žiak

Foto: Jozef Žiak, Ivan Kelementu

Výdavky na NATO nie sú dobrovoľné

Americký minister obrany Chuck Hagel 26. februára v Bruseli vyhlásil, že európski spojenci musia začať znášať viac z ťarchy modernizácie Severoatlantickej aliancie alebo budú riskovať, že sa Aliancia stane bezvýznamnou. Povedal, že súčasná cesta poklesu investícií do európskej obrany je neudržateľná a zdôraznil, že európske ekonomiky by mali obnoviť investície do obrany. „Ak má NATO zostať výkonné, adaptabilné a súčasne si udržať význam, prehodnotenie rozdelenia znášania nákladov na jeho činnosť i jeho kapacity je povinné, nie voľiteľné!“ vyhlásil. Americké príspevky do NATO zostávajú podľa neho v nepomere a úpravy rozpočtu USA na obranu nemôžu byť ospravedlnením na ďalšie škrtý v európskych obranných výdavkoch.

Foto: TASR/AP

Rusko pritvrdzuje v Arktíde

Rusko do konca tohto roka vytvorí nové strategické vojenské velenie zamerané na ochranu svojich záujmov v Arktíde. Bude zahŕňať Severnú flotilu, arktické bojové brigády, vzdušné sily, jednotky protivzdušnej obrany a ďalšie štruktúry. Systém bude zodpovedný za ochranu ruskej lodnej dopravy, rybolovu, ťažobných plošín aj štátnych hraníc. Rezort obrany potvrdil obnovenie prevádzky leteckých základní a prístavov na Novosibírskych ostrovoch a Zemi Františka Jozefa. Sprístupniť sa má aj sedem prístávacích dráh na pevninskej časti polárneho kruhu, vyradených v roku 1993. Arktické zásoby nerastných surovín sa stávajú predmetom čoraz intenzívnejších sporov medzi USA, Ruskom, Kanadou, Nórskom a Dánskom, lebo úbytok ľadovcov umožňuje k nim jednoduchší prístup.

Irán pašoval do Gazy rakety

Izraelské námorné sily zadržali 5. marca v medzinárodných vodách Červeného mora loď Klos-C, plaviacu sa pod panamskou vlajkou, prevážajúcu desiatky rakiet, ktoré chcel Irán dodať palestínskym militantom v pásme Gazy. Na palube boli desiatky rakiet M-302, vyrobených v Sýrii. Rakety majú podľa izraelskej armády dolet do 160 kilometrov a výrazne by posilnili arzenál militantov v Gaze, keďže v ich dosahu by bol takmer celý Izrael. Rakety mali letecky previezť zo Sýrie do Iránu, odkiaľ ich najskôr prepravili do Iraku a potom smerom k Sudánu. Z afrického pobrežia by ich pravdepodobne prepašovali po pevnine cez Egypt do Gazy.

Kosovo bude mať armádu

Kosovská vláda sa rozhodla zriadiť štátne ozbrojené sily. Súčasné bezpečnostné sily poslúžia ako základ budúcich vojenských jednotiek. Šesť rokov po vyhlásení nezávislosti od Srbska si Kosovo, vnútrozemská krajina s 1,7 milióna obyvateľmi, ktorá susedí so Srbskom, Albánskom, Čiernou Horou a Macedónskom, zriadi armádu zloženú z 5 000 aktívnych vojakov a 3 000 záložníkov. Západní stúpenci Kosova, ktorí v roku 2008 uznali jeho nezávislosť, sa vtedy zdráhali súhlasiť s okamžitým vytvorením armády, obávajúc sa reakcie Srbska a vyše 100 000 etnických Srbov, ktorí v Kosove žijú. Hoci Srbsko naďalej neuznáva Kosovo ako zvrchovaný štát, vlni s ním uzatvorilo historickú dohodu, ktorú sprostredkovala Európska únia.

Čína zvyšuje výdavky obranu

Čína medziročne zvýšila rozpočet pre svoju armádu na tento rok o viac než 12 percent. Návrh štátneho rozpočtu vyčleňuje pre rezort obrany 808 miliárd juanov (približne 96 miliárd eur). Nárast prichádza v súvislosti s ambíciou čínskej vlády posilniť ozbrojené sily v čase boomu informačných technológií. Čína chce zvyšovať bojový potenciál svojich ozbrojených zložiek, investovať do výskumu a vývoja špičkového vybavenia a zbraní. Objem financií určených pre svoju armádu zvyšuje o nemalé sumy už dve desaťročia. Tohtoročné prílepenie je najvyšším od roku 2011, keď medziročný nárast predstavoval 12,7 percenta. Snaží sa tak naplniť svoje vojenské ambície a potvrdiť globálne postavenie najmä v oblasti Východočínskeho a Juhočínskeho mora, kde má nevyjasnené teritoriálne spory s viacerými krajinami.

Strápnil sa, odvolali ho

Veliteľa americkej vojenskej lode USS Taylor, ktorá pred zimnými olympijskými hrami nabehla na plytčinu v Čiernom mori neďaleko Soči, odvolali z funkcie. Velenie amerického námorníctva v Európe oznámilo, že Dennis Volpe bol poverený inou prácou vzhľadom na stratu dôvery v jeho schopnosť veliť lodi. Opravy jeho bývalej lode USS Taylor, ktorá stroskotala 12. februára, keď sa pripravovala zakotviť, pokračujú v severotureckom prístave Samsun. Fregata vybavená riadenými raketovými strelami priplávala do Čierneho mora začiatkom februára spoločne s obojživelnou veliteľskou loďou USS Mount Whitney.

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

Obojživelník z Japonska

Japonsko síce má jeden z najvyspelejších zbrojných priemyslov na svete, no až 70 rokov po prehranej vojne a prijatí pacifistickej ústavy začína opäť vyvážať zbrane. Pravda, v tomto prípade ide o záchranné lietadlá ShinMaywa US-2, ktoré kupuje indické vojenské námorníctvo. Za pätnásť lietadiel zaplatí 1,62 miliardy dolárov. Komentátori upozorňujú, že Japonsko aj India riešia územné spory s Čínou.

Turbovrtuľové hornoplošné obojživelné lietadlo ShinMaywa US-2 pojme 20 cestujúcich na sedadlách alebo 12 ležiacich na lôžkach. Cestovná rýchlosť je 480 km/h a dolet 4 700 km. S maximálnou vzletovou hmotnosťou 47 700 kg mu na štart stačí na zemi 490 metrov a na vode dokonca iba 280 metrov. Má dĺžku 33,46 m, rozpätie krídel 33,15 m a výšku 9,8 m. Na hladine si dokáže poradiť s vlnami vyššími ako 2 m.

(aš), Foto: ShinMaywa

Najväčšia bitka všetkých čias

EVE online je počítačová videohra, ktorú hrá prostredníctvom internetu viac než 500 000 hráčov po celom svete. Je obľúbená a unikátna. Je to jedna z mála MMO (Massive Multiplayer Online) hier, kde všetci hráči vidia to isté. Ten istý svet, tie isté veci. V prípade EVE to sú vesmírne lode a planéty. EVE má viac než 7 500 vesmírnych systémov, pričom každý má planéty, slnká, asteroidy, prípadne aj vesmírne anomálie.

Ak si EVE chcete zahrať, potrebujete Pilot License Extension (PLEX). Stojí okolo 11 eur na mesiac. V hre si PLEX môžete kúpiť za asi 600 000 000 medzihviezdnych kreditov (Interstellar Kredit – ISK), čo je interná mena hry. Jedno euro má teda hodnotu asi 55 000 000 ISK. Najlacnejšie lode vyjdú na pár drobných, no napríklad taký strategický krížnik Amarr Strategic Cruiser Legion najmenej 780 000 000 ISK, čo je asi 14 €. Ceny najväčších lodí (Titanov) sa začínajú na 60 000 000 000 ISK (1 090 €). Jeden Titan sa stavia 8 týždňov, čo je viac ako dva PLEX-y. Malé lode si môžeme predstaviť ako vesmírne plavidlo do 900 metrov. Veľké lode majú dĺžku 3 000 metrov. No a Titani sa odhadujú na 18 kilometrov.

Platíte nájomné včas

Pre nezaplatený prenájom stanice sa 27. januára 2014 strhla neskutočná a nevídaná mela, v ktorej 7 548 hráčov bojovalo 22 hodín. Stanica B-R5RB je umiestnená „na okraji neutrálnej zóny“, strategicky postavená a plná logistiky, ISK a pripravených vesmírnych lodí. No zrazu sa sektor javil ako neobsadený. To znamená, že ktokoľvek mo-

hol prísť a zabrať voľnú stanicu a s ňou celý sektor.

Obsadenie stanice trvá 8 hodín. Pre každého. Aj bývalého nájomcu, aj nového. No počas ôsmich hodín sa bežne stáva, že nejaká frakcia zničí roboty, ktoré „obsadzujú“ stanicu a nasadí svoje. To znamená, že ktokoľvek chcel stanicu, musel si chrániť svoje roboty. A presne to sa stalo. Jedna prevažne ruská frakcia (skrátene CFC) pritiahla s 300 malými a 45 veľkými loďami a zaujala miesto na stanici, nasadila svoje roboty a čakala,

čo príde. Vedeli, že to nebude jednoduché a bývalý majiteľ stanicu nepustí bez boja. Záhoda 120 veľkých lodí a 30 Titanov čakala v neďalekom sektore pripravená vstúpiť do boja a podporiť sily CFC, ak by došlo k najhoršiemu.

Všeobecná herná mobilizácia

Skupina hráčov CFC funguje ako vojenská jednotka. Má najvyššieho šéfa, veliteľov letiek, prieskum aj strategický stupeň. A to všetko funguje medzinárodne. Takže

„všetci do zbrane“ (pôvodne v ruštine) sa preložilo do angličtiny, nemčiny, francúzštiny, španielčiny, portugalčiny a iných jazykov. Vyššie postavení členovia frakcie dostali sms, aby si zobrali deň voľna v práci, prípadne aby okamžite oznámili pracovnú neschopnosť – a hrali.

Pôvodní majitelia (skupina N3/PL) sa zmobilizovali asi hodinu a pol po tom, ako CFC zaujala miesto pri stanici. N3/PL mali povest dobrých bojovníkov, ktorí sa však vyhýbali veľkým a náročným bojom. No teraz Titani N3/PL začali útočiť na Titanov CFC. Kanón Titana dokáže jednou ranou zničiť každú loď, no CFC malo svoje bojové lode konfigurované tak, aby vydržali viac. Keďže Titani majú kadenciu 1 strela za 10 minút, CFC dokázalo prisúvať posily rýchlejšie, ako ich N3/PL ničili. Celý konflikt sa zmenil na riadenie titanských kanónov. Všetky Titany riadil jeden človek, ktorý určoval, kto na koho vystrelí. CFC poslali menšie lode, ktoré boli v takomto

konflikte aj tak nepoužiteľné, do okolitých sektorov, aby hliadkovali, čakali na prichádzajúce posily N3/PL a zamedzili ich prístupu.

Milióny virtuálnych obetí

Po šiestich hodinách stratila CFC šesť Titanov a zničila osem nepriateľských. Vtedy však N3/PL urobila chybu a zamerala sa na najsilnejšiu loď CFC, Titana Sort Dragona. Kým sa N3/PL snažila zničiť jednu loď, CFC so svojimi 1 400 loďami jej zničila päť Titanov. Sort Dragonov Titan bol nakoniec zlikvidovaný, ale N3/PL utrpela fatálne straty. Bojovala ešte niekoľko hodín, no nepomohlo to: 22 hodín po prvom „výstrele“ sa bitka o stanicu B-R5RB skončila. CFC ešte pár hodín upratovala a potom bol server vypnutý na bežnú údržbu.

Z logov a záznamov vieme, že to bol najväčší bojový konflikt v EVE online. Bojovalo v ňom 7 548 hráčov. Zahynulo viac ako 20 miliónov virtuálnych vojakov. Zničených

bolo 506 veľkých lodí (menšie sa nikomu nechcelo rátať) a 75 Titanov, z toho 16 bolo z frakcie CFC a 59 patrilo N3/PL. Predchádzajúci rekord bol 12 zničených Titanov pre obe strany dovedna. Titanské kanóny vystrelili 775 ráz. To je štvrtina výstrelov tohto typu za posledné dva roky.

Poučenie z krízového vývoja

Škody neboli len virtuálne. Zničené lode mali hodnotu viac ako 11 triliónov ISK (11 000 000 000 000 ISK), čo v reálnom svete znamená asi 300 000 eur. A to hovoríme len o hodnote lodí bez nákladov na PLEX-y, potrebné na ich postavenie. Jediný výstrel z titanského kanóna má hodnotu 30 000 000 ISK, čo tiež nie je zarátané do konečnej bilancie.

Aké poučenie priniesol tento najväčší videoherný konflikt všetkých čias? Ťažko povedať. Vieme, že sa to celé začalo nezaplateným prenájmom za stanicu. A že aj vo virtuálnom svete možno spôsobiť

reálne vyčísliteľné škody. No hlavným ponaučením je, že aj virtuálne súboje sa dajú prehrať, ak hráč nie je dobrým stratégom. To bude hráčom navždy pripomínať Titanomachy – pomník, umiestnený v systéme B-R5RB ako memento „krvavého“ súboja.

Šesťmiestny
obojživelný
terénny
automobil
Humdinga

Do voza i do koča

Obojživelný dopravný prostriedok s novozélandským rodokmeňom Gibbs Humdinga nie je „niečo medzi loďou a terénnym automobilom“. Je to čistokrvný obojživelník, suverénny na pevnej zemi i na vodnej hladine.

Humdinga je najnovší a najvyspelejší model obojživelného terénneho vozidla novozélandskej spoločnosti Gibbs Amphibians, ktorá sa špecializuje na obojživelníky pre civilnú o vojenskú (záchrannú) sféru už dve desaťročia. Prvý funkčný prototyp predstavili svetu vo februári 2012 ako výsledok pätnásť rokov trvajúceho vývoja. O tom, že Humdinga je úspešný projekt, svedčí i fakt, že dcérska spoločnosť Gibbs Amphitrucks predala licenciu na výrobu vozidla singapurskej firme Singapore Techno-

logies Kinetics (ST Kinetics). Tá chce stroj ponúkať najmä v juho-východnej Ázii, často sužovanej monzúnmi, víchricami, tajfúnmi a záplavami, ale aj zvyšku sveta.

Nepresadajte z auta do člna

Humdinga si ako plavidlo poradí nielen so stojatými vodami a riekami, ale trúfne si i na morskú hladinu, ak vlny nepresahujú výšku 2,5 metra. V teréne sa môže spoľahnúť na pohon 4x4.

Vozidlo vzniklo s cieľom dopravovať ľudí i zásoby do nedostupných alebo živelnými pohromami postihnutých oblastí s nefungujúcou infraštruktúrou, ako optimálny prostriedok, nasaditeľný do záchranných operácií. Vo vode sa správa ako plnohodnotný čln, na ceste ako nákladný automobil a mimo cesty ako odolné a výkonné terénne auto.

Premena z auta na loď sa udeje po stlačení tlačidla a trvá desať sekúnd. Patentovaná technológia HSA (High Speed Amphibious) pri lodnom režime zabezpečí vyklopenie častí podvozka (kolies) nahor. Motory prestanú poháňať kolesá a začnú pracovať dve trysky lodného pohonného systému. Línia kompozitového lodného trupu tak zostane čistá a kolesá nenarúšajú jeho plavebné vlastnosti. Technológia HSA má široké možnosti použitia – od malých vozidiel s hmotnosťou 360 kg až po veľké dopravné prostriedky ťažké desať ton.

Obojživelný terénny nákladník Phibian

Gibbs Humdinga

Nosnosť: 750 kg (6 členov posádky na 3 sedadlách a lavici)

Maximálna rýchlosť:

160 km/h na súši, 50 km/h vo vode

Objem nádrží: 200 l nafty

Dojazd: 160 km na súši

a 160 km na vode

Základná pohotovostná

hmotnosť: 2 750 kg

Dĺžka: 6 685 mm

Šírka: 2 092 mm

Výška: 2 380 mm

Rázvor: 3 940 mm

Rozchod: 1 772 mm

Svetlá výška: 254 mm

Terénne prekážky: do 550 mm

Brodivosť: do 800 mm

Obojživelná
terénna
štvorkolka –
vodný skúter
Gibbs Quadski

vý motor s výkonom 220 kW (330 koní). Poskytne vozidlu rýchlosť až 50 km/h vo vode a 160 km/h na súši, pričom základné nádrže pojmu dostatok paliva na plavbu do vzdialenosti 160 km a k tomu aj na prekonanie rovnakej vzdialenosti na vozovke. Pri jazde v teréne sa spotreba prirodzene zvýši, ale schopnosť prekonať terénne prekážky do 55 cm, zvládať stúpanie 28 stupňov a výjazdový uhol pre prechod z vody na súš 16 stupňov je obdivuhodná.

Vo vode ako blesk

Humdinga je šesťmiestny automobil s pohotovostnou hmotnosťou 2 750 kilogramov a užitočným zaťažením do 750 kg. Na sedadlách a lavici má miesto pre šesť osôb, na nákladný priestor sa zmestí ich úplný výstroj. Pohon zabezpečuje osemvalcový nafto-

Štúdia pre účely ozbrojených síl

Obojživelný športový
automobil Gibbs
Aquada

Od štvorkolky po autobus

Lahké obojživelné vozidlá vzbudzujú záujem ozbrojených síl, polície, riečnych a pobrežných hliadok, zdravotných služieb, no aj správcov vodného či lesného hospodárstva. Spoločnosť Gibbs Amphibians okrem toho ponúka obojživelnú štvorkolku – vodný skúter Gibbs Quadski a obojživelný športový automobil Gibbs Aquada.

K modelu Humdinga najnovšie pribudol v rôznych úpravách väčší (10 m) obojživelný terénny nákladník Phibian, ktorý sa skôr ponáša na loď s kolesami. Gibbs Amphibian ho ponúka s odkrytou palubou aj s kapotou z uhlíkových vlákien alebo ako mikrobús pre 15 ľudí, s elektricky ovládanou kotvou a s chemickou toaletou. Pracuje tiež na vývoji väčších rýchlych modelov, vhodných pre vojenský výsadek z vody.

(aš)

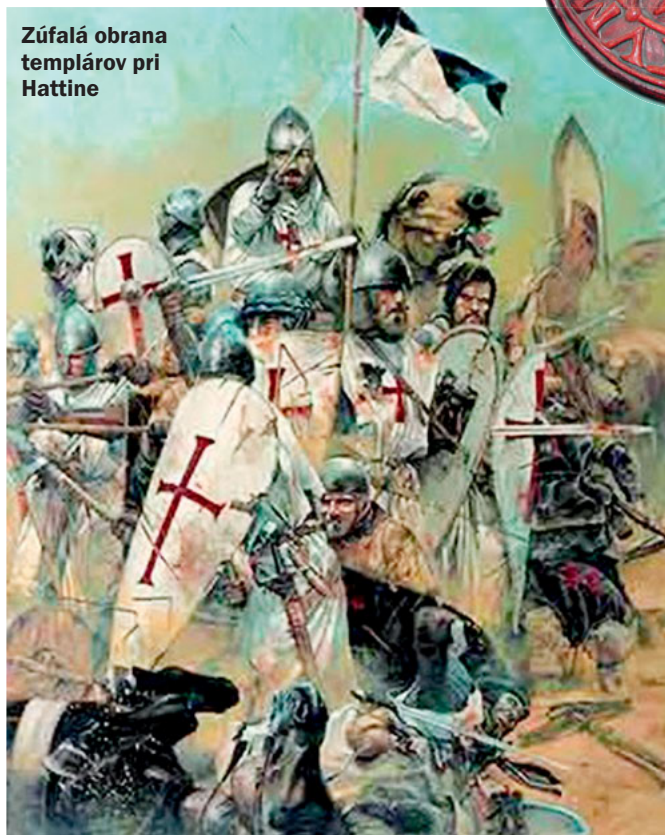
Foto: Gibbs Amphibian

Slávne bitky histórie

Hattin

Zúfalá obrana
templárov pri
Hattine

Jeruzalem a templári

Jeruzalem od „saracénov“, ako vtedy hovorili moslimom, dobyli kresťania v roku 1099 v prvej krížovej výprave. Prvým jeruzalemským kráľom sa stal vojvoda Godefroy z Bouillonu, po ňom žezlo ako Balduin I. prevzal jeho brat Balduin z Boulogne. Keď v roku 1118 zomrel, na trón nastúpil jeho bratanec Balduin Le Bourg a prijal meno Balduin II. Práve jemu sa v roku 1119 ponúкло deväť francúzskych rytierov na čele s Hugom de Payens, že budú chrániť kresťanov putujúcich ku Kristovmu hrobu. Dal im k dispozícii zvyšky Šalamúnovho chrámu a rytieri založili vojensko-mníšsky rád s názvom Pauperes commilitones Christi Templique Salomonici (Chudobní ochrancovia Krista a Šalamúnovho chrámu), ktorý vošiel do dejín ako rád templárov. Svoju skromnosť prezentovali i pečaťou s dvoma jazdcami na jednom koni, ale bola to kamufláž, pretože každý templársky rytier okrem zbraní a zbroje mal až tri kone a zbrojnoša. Je takisto faktom, že templári sa v prvých rokoch viac ako ochrane pútnikov venovali kopaniu v podzemí chrámu a zrejme tam i niečo našli. Rád totiž nesmierne zbohatol a stal sa vážnym konkurentom najsilnejších európskych panovníckych dvorov i cirkvi, a to až tak, že v roku 1139 ho pápež Inocent II. vzal pod osobnú ochranu! Dôvody dodnes nepoznáme a sú predmetom mnohých špekulácií, ale to je už iná história.

Kresťania a moslimovia

Jeruzalemské kráľovstvo na vrchole moci ovládalo takmer celé územie dnešného Izraela, západný breh rieky Jordán, Gazu, ako aj časti dnešnej Sýrie, Jordánska a Sinajskej púšte. Mesto vraj bolo veľmi tolerantné a v mieri tu údajne žili kresťania, židia i moslimovia. Realita, aspoň neskôr, však taká ideálna nebola. Najmä vinou templárov, ktorí sa snažili obmedziť moc jeruzalemského kráľa, ako aj vplyv o čosi tolerantnejšieho rádu johanitov. Spuní templárski rytieri a ich spojenci z radov kresťanskej šľachty, ktorá si na tomto území vybudovala viacero hradov, začali dokonca prepadať a olupovať aj moslimské kúpecké karavány, pričom nemilosrdne vraždili ich členov. Židia, ktorí v Jeruzaleme a okolí ešte žili, nemali silu reálne vzdorovať. Miestni moslimovia však nádej videli v blízkej Sýrii, kde vyšla nová hviezda islamu, veľký vojvodca Saláh ad-dín Júsuf ibn Ajjúb, kresťanmi nazývaný Saladin. Bol pôvodom Kurd a ako dôstojník sa vyznamenal v bojoch o nadvládu nad fátimovským chalífátom

v Egypte. Po smrti sýrskeho guvernéra Nuruddína v roku 1174 sa vyhlásil za sultána, spojil Sýriu s Egyptom a začal nezmieriteľný boj s križiakmi.

Zbrane, zbroj a taktika

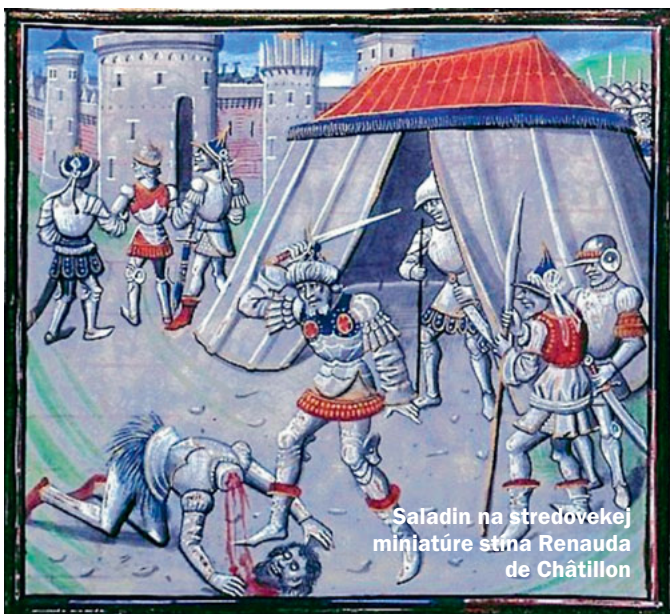
Saladinova armáda bola etnicky veľmi pestrá a tvorili ju moslimovia arabského, kurdského, tureckého a dokonca gréckeho, arménskeho či ruského pôvodu, ako aj severoafrickí Berberi a ďalší beduíni. Jej jadrom bola ťažká mamelucká jazda, ktorej bojovníci, väčšinou Kurdi a Arabi, nosili krúžkovú zbroj v podobe tuník siahajúcich až po kolená a na hlavách kovové prilby kónického tvaru s posuvným nánosníkom a krúžkovým závesom na ochranu líc, krku a šije. Na aktívnu ochranu používali okrúhle drevené štíty spevnené železom s priemerom cca 80 cm a v menšej miere rovnako veľké celokovové štíty. Pri útoku bojovali kopijami s listovým železným hrotom, dlhými až 3 m a v boji zblízka dvojsečnými mečmi i jednobritými šablami s dĺžkou čepeľí asi 80 cm. Niekedy používali i reflexné luky, ale tie boli skôr hlavnou zbraňou ľahkej jazdy beduínov.

Aj jadrom križiackej armády bola ťažká jazda, a to najmä krúžkovým brnením dobre chránení rytieri templárov a johanitov. Tí v boji používali masívne železné tzv. hrncové prilby zakrývajúce celú tvár, ktoré ich dokonale chránili a mali na nepriateľa aj odstrašujúci účinok. Zatiaľ čo kresťanská pechota niesla ešte veľké mandľové štíty, jazdci už uprednostňovali ľahšie štíty tvaru vypuklého trojuholníka, široké v hornej časti cca 70 a vysoké vyše 100 cm. Do výzbroje kresťanov (jazdy i pechoty) patrili kopije dlhé až 4 m, jednoručné ranogotické meče s dlhšou záštitou, okrúhlu hlavicou a dvojsečnou čepeľou dlhou až 90 cm, ako aj rôzne tesáky, bojové sekery a kladivá. Súčasťou jeruzalemského vojska v podobe ľahkej jazdy boli i tzv. Turkopoli, miešanci zo Sýrie, z ktorých síce mnohí vyznávali islam, ale nechali sa najímať kresťanmi ako žoldnieri.

Križiacka ťažká jazda útočila v širokej dvojitej rojnici alebo v klinovej formácii a drvivým úderom sa usilovala rozraziť šíky nepriateľa. Zrážka sa potom zmenila na množstvo individuálnych súbojov, keď proti jednotlivým jazdcom už mala väčšie šance na úspech i pechota idúca za jazdou.

Bitka pri Hattine

Túto bitku, ktorá spečatila osud Jeruzalema, predchádzala v roku 1177 iná, znamenajúca ešte pre križakov nádej. Sultán Saladin vtedy s 26-tisícovou armádou vyrazil z Egypta a zablokoval jeruzalemského kráľa Balduina IV. s jeho asi 500 rytiermi v meste Askalon. Potom, mysliac si, že mu už nič nehrozí, tiahol na Jeruzalem. Pod križiackym hradom Montgisard mu však do chrbta vpadlo 80 templárov povolaných Balduinom a zmätok, ktorý nastal, dovŕšil čelný útok jeruzalemských rytierov. Nastala krvavá masakra a Saladin utrpel také straty, že musel utiecť späť do Egypta.

Templársky rytier (vľavo) a johanita

K ďalšej veľkej bitke sa schyľovalo v roku 1183 pri hrade Kerak v Zajordánsku, ktorého pán Renaud de Châtillon vyprovokoval Saladina pokusom o dobytie najposvätejšieho mesta moslimov Mekky. Proti sebe tu stáli Saladinova armáda s asi 20-tisíc bojovníkmi a 8-tisícové vojsko kresťanov, v ktorom boli rytieri z Jeruzalema a grófstva Tripolis, ako aj templári, johaniti, lazariáni a rytieri z niektorých menších rádov. Vtedy sa ešte Balduinovi IV., ktorý zomieral na lepru, podarilo dohodnúť so Saladinom prímerie a dosiahnuť taktické víťazstvo.

Osud jeruzalemských kresťanov sa naplnil v lete 1187. To už kráľovstvu za maloletého syna vládol manžel sestry zosnulého Balduina Sibylly, gróf Guy de Lusignan. Na dvore prevládlo radikálne protimoslimské krídlo šľachty, a keď Guyov chránenec Renaud de Châtillon opäť zmasakroval arabskú kupeckú karavánu, Saladin už nemienil kresťanov na tomto území tolerovať.

K mestu Tiberiada asi 116 km od Jeruzalema, ktoré Saladin obsadil, vyrazilo začiatkom júla 1187 vojsko, aké tu kresťania nikdy predtým nezhrmazdili. Bolo v ňom 1,2-tisíce svetských i rádových rytierov, 4-tisíc ľahkých jazdcov a približne 13-tisíc pešiakov. Saladin mal asi 12-tisíc najmä ľahkých jazdcov a 8-tisíc pešiakov, ale podarilo sa mu protivníka obkľúčiť, keď sa utáboril pri tzv. Hattinských rohoch bez vody a možnosti prísunu zásob a posíl. Bitka, ktorá sa potom rozpútala, bola strašná. Kresťania decimovaní šípami a vlnami útokov mameluckej jazdy sa zúfalo bránili na úpätí kopca, kde rytieri zliezli z koní a bili sa vedno s pechotou. Prebiť z obkľúčenia sa podarilo len asi 3-tisíc kresťanom na čele s barónom Balianom z Ibelinu, zvyšok zahynul alebo padol do zajatia. A potom bol Saladin nemilosrdný. Na mieste dal popraviť vyše 200 zajatých rádových rytierov, ako aj všetkých Turkopolov, ktorých považoval za zradcov islamu. Osobne sťal i Renauda de Châtillon. Guya de Lusignan i ďalších svetských šľachticov za výkupné prepustil, z ostatných zajatcov spravil otrokov. K ovládnutiu Jeruzalemského kráľovstva mu zostal len krôčik.

Epilóg

V septembri 1187 mal už Saladin v rukách mestá Akkon, Nábulus, Jaffa, Toron, Sidon, Bejrút a Askalon, ako aj niekoľko križiackych hradov. Obranu Jeruzalema riadili kráľovná Sibylla, patriarcha Heraklios a Balian z Ibelinu, ktorý v beznádejnej situácii po sľube, že Saladin obrancov ušetrí, mesto 2. októbra 1187 vydal. Sultán slovo dodržal a nechal tých, čo obliehanie prežili, odísť.

Text: PhDr. Ján Dolinay

Pišťol' s autorizáciou

Konštruktéri krátkych strelných zbraní už dlho riešia otázku, ako zabezpečiť, aby zbraň strieľala len „v autorizovaných rukách“. Presadzujú snímač otlakov prstov, analýzu hlasu alebo rozoznávajú spôsobu uchopenia zbrane. Jednou z ciest je zabudovanie prijímača signálu RFID (Radio Frequency Identification). Sú zbrane, ktoré fungujú len v oblastiach pokrytých patričným signálom. Írska spoločnosť Trigger-Smart k svojim pištoľiam pridáva aktívny prsteň. Nemecká firma Armatix GmbH uviedla na trh digitálnu pištoľ iP1 kalibru .22 LR (5,6 mm) s aktívnymi digitálnymi hodinkami. Vysielajú signál RFID s kódom do vzdialenosti 25 cm. Keď ho pištoľ zachytí a dekóduje, odistí sa a umožní streľbu. Má polymérové telo a zásobník na desať nábojov. Umožňuje inštaláciu prídavných zariadení, aj kamery. Ceny na amerických trhoch sú približne dvojnásobné ako za klasické pištole Glock 9 mm.

Foto: Armatix GmbH

MiG-25 sa lúči

Ruské letectvo údajne po 44 rokoch ukončilo prevádzku legendárnej stíhačky MiG-25. Lietadlo patrilo k najrýchlejším na svete, bolo schopné letieť trikrát rýchlejšie ako zvuk. Fungovalo ako stíhačka aj ako špiónážne lietadlo. Od roku 1970 vyrobili 1 186 kusov. Niekoľko ostalo už len v Sýrii, Alžírsku či Azerbajdžane. MiG-25 bol ruskou odpoveďou na americké trojmachové špiónážne lietadlo SR-71A Blackbird. To USA vyradili už v deväťdesiatych rokoch a nahradili ho bezpilotnými lietadlami. Rusi za MiG-25 jednoznačnú náhradu nemajú, a tak sa musia spoľahnúť na zostávajúce typy klasických lietadiel.

Čína potrebuje väčšie tanky

Pred dvadsiatimi rokmi sa do tanku pohodlne vošli, dnes sú však čínski vojaci vyšší i zavalitejší a hrozí, že sa do starých obrnencov nezmestia. Preto velenie najväčšej armády sveta zvažuje zväčšiť rozmery tankov. Vojaci sú dnes o dva centimetre vyšší než pred 20 rokmi a ich pás je o päť centimetrov širší. Predĺžiť treba aj pažby pušiek. Čínska armáda by sa mala predovšetkým sústrediť na vývoj novej generácie priestrannejších tankov. Nízko posadené najbežnejšie čínske bojové tanky, konštruované podľa ruskej série T, sú síce ťažšie terče, ale priestor v nich je neúnosne tesný pre mohutnejších vojakov súčasnosti.

Rusko skúša neviditeľnú stíhačku

Ruské vzdušné sily uviedli 21. februára do skúšobnej prevádzky prototyp stíhacieho lietadla novej generácie. Prvé lietadlo typu Suchoj T-50, známe aj pod ruskou skratkou PAK-FA, vybavené technológiou stealth, dostala na skúšobné lety základňa v juhoruskom Astracháni. Suchoj T-50 je lietadlom piatej generácie vybaveným technológiou stealth, motormi s vektorovaním ťahu a schopnosťou dosiahnuť nadzvukovú rýchlosť bez použitia prídavného spaľovania. Exportnú verziu, nazvanú Stíhacie lietadlo piatej generácie (FGFA), Rusko vyvíja v spolupráci s Indiou pre jej vzdušné sily.

Žuvaním za vyššiu bojaskopnosť!

Špeciálnu žuvačku pre vojakov zavádza po sedemročnom vývoji do bojových jednotiek americké ministerstvo obrany. Je prevenciou proti zubnému kameňu, paradontóze a v prípade núdze poslúži aj ako plomba. Desať percent všetkých evakuácií vojakov z terénu zo zdravotných dôvodov sa podľa štatistiky spája práve s problémami zubov a ústnej dutiny. Žuvačka nenahrádza zubnú kefku ani dentálne nite, ale vojaci ju majú preventívne žuvať aspoň 20 minút po každom jedle. Kus dnes stojí dva doláre, ale rezort obrany si sľubuje miliónové úspory na zubnom ošetrovaní.

Granát s kamerou

Zaujímavú alternatívu k oveľa drahším bezpilotným prieskumným lietadlám predstavila singapurská firma ST Engineering. Jej systém SPARCS (Soldier Parachute Aerial Reconnaissance Camera System), označovaný aj ako S407, s dĺžkou 136 mm a hmotnosťou 220 g, sa nad cieľovú oblasť dopravuje štandardným výstrelom zo 40 mm granátometu, aký možno podvesiť pod útočnú pušku. Po dosiahnutí výšky 150 m sa S407 vznáša na padáku, kamerou snímá obraz pod sebou a posiela ho do kufríkového prijímača, odkiaľ ho možno ďalej distribuovať do tabletov, smartfónov alebo prieťahových displejov na prílábách. ST Engineering tvrdí, že jej riešenie je odolné, nenáročné na obsluhu a lacné.

Začali sa práce na Krasnodare

Velenie ruského námorníctva potvrdilo začiatok prác na novej ponorke Krasnodar s dieselo-elektrickým pohonom. Štvrtá zo série šiestich ponoriek stavaných pod záštitou Projektu 636 ruského námorníctva bude súčasťou flotily námornej vojenskej základne Novorossijskaja operujúcej vo vodách Čierneho mora. Ponorka tretej generácie s kapacitou 52 mužov sa bude plaviť maximálnou rýchlosťou 20 uzlov v hĺbke do 300 metrov. Krasnodar disponuje zlepšenými detekčnými schopnosťami a technológiou stealth. Prvé plavidlo Projektu 636, ponorku Novorossijsk, spustili na hladinu vlní v novembri, druhé a tretie uvedú do prevádzky v nasledujúcich mesiacoch. Riaditeľ lodiarkeho podniku Sevmaš oznámil, že v nasledujúci dvoch rokoch začne Rusko konštruovať deväť nových ponoriek, vrátane ôsmich jadrových.

TAKÍ SME BOLI

V ROKU 2007

Januárovej Obrane dominovala prvá časť obsiahlej analýzy Nová úloha poddôstojníkov OS SR, ktorej autorom bol náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík. Veľký priestor po celý rok dostávalo dianie v misiách KFOR

Redakcia Obrany vstúpila v roku 2007 do pätnásteho ročníka bez výraznejších zmien: 44-stranový plnofarebný mesačník pripravovali redaktori Jozef Žiak a npor. Vladislav Vavrínek, vedúci vydania a jazykový redaktor Michal Kriško (ktorého od marcového čísla vystriedala Eleonóra Bujačková), tajomníčka redakcie Milena Slezáková a šéfredaktor Pavol Vitko. V máji redakčný kolektív rozšírila Michaela Farkašová. Grafickú úpravu

i tlač zabezpečovala 5. kartoreprodukčná základňa v Nemšovej.

Hlavnými témami XV. ročníka OBRANY boli:

- 1. januára 2007 prezident SR do hodnosti brigádneho generála vymenoval Pavla Maslíka, Štefana Mečára, Jaroslava Muriňa, Jána Salaganiča a Petra Vojteka. Náčelníka Generálneho štábu OS SR Ľubomíra Bulíka povýšil do najvyššej vojenskej hodnosti – generál.

- Predseda vlády Robert Fico, podpredseda Bezpečnostnej rady štátu Robert Kaliňák a minister

obran František Kašický navštívili 26. januára juhoafganský Kandahár.

- V delaboračnom sklade Vojenského opravárenského podniku Nováky došlo 2. marca k výbuchu, pri ktorom zahynulo osem zamestnancov.

- 10. marca začalo v Ozbrojených silách SR pôsobiť Ústredie ekumenickej pastoračnej služby.

- V máji sa Brne uskutočnil veľtrh obrannej a bezpečnostnej techniky IDET 2007. Navštívili ho i minister Kašický a náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík.

- Centrum Bratislavy sa 23. júna stalo dejiskom 4. ročníka Medzinárodného festivalu vojenských dychových hudieb a prehliadky čestných stráží stredoeurópskeho regiónu.

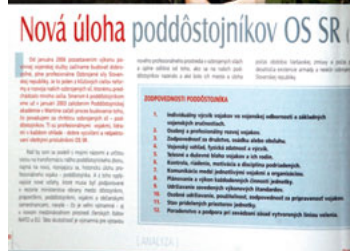
- Na pôde 5. pluku špeciálneho určenia v Žiline 9. júla slávnostne inaugurovali jeho nového veliteľa plk. gšt. Ľubomíra Šeba.

- V auguste vláda schválila koncepciu dokončenia transformácie vojenského školstva a integráciu Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika s Národnou akadémiou obrany maršala A. Hadíka.

- Na ministerstve obrany v Bratislave sa uskutočnila 27. septembra 3. konferencia profesionálnych vojačiek krajín Východnej Európy.

- CETT (Centre of EOD Testing and Training) v Novákoch sa transformovalo na Centrum výnimočnosti pre oblasť likvidácie nevybuchnutej munície (EOD) a od 1. októbra začalo plniť aj medzinárodné záväzky.

- Prezident SR I. Gašparovič a minister obrany F. Kašický navštívili 18. decembra našich vojakov pôsobiacich v misii UNDOF na Golanských výšinách.

Naše americké korene

a ALTHEA. Jednou z nosných tém 15. ročníka bol výcvikový priestor Lešť – jeho minulosť, prítomnosť a ambiciózne plány do budúcnosti. Redakcia však nezabudla ani na 70. jubileum výcvikového priestoru Kamenica nad Cirochou a vysídlenia tamjšej obce Valaškovce. Svoje americké korene si Obrana pripomenula na stranách 38 – 39 aprílového čísla.

V júli zasa upozornila na 1. národné letecké dni v Piešťanoch ako na začiatok novej tradície.

S 1 100 účastníkmi, 300 kusmi kolesovej a 50 kusmi pásovej techniky najväčším cvičením v roku

2007 bolo to, ktoré malo za cieľ certifikovať martinský mechanizovaný

prápor a národný podporný prvok (NSE). Obrana i v roku 2007 pravidelne prinášala

celostranové portréty žien v službách ozbrojených síl. Vďaka

Michale Farkašovej sme sa však mohli dozvedieť aj čo-to

zo zákulisia života uniformovaných žien, ktoré býva mužských

očiam spravidla nedostupné – napríklad v článku Ako žijú ženy na

Lešti z augustového čísla.

Stálymi rubrikami boli kapitoly z dejín vojenskej techniky a profily významných veliteľov 20. storočia. Miesto si nachádzali aj pravidelné informácie

zo sveta vojenskej a obrannej techniky, ale aj výsledky prieskumov

postojov a názorov profesionálnych vojakov či verejnosti

či vo vzťahu k ozbrojeným silám.

(aš)

Úspešné testovanie LLAPI

V priestoroch nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády sa koncom februára v rámci spolupráce s USA za účasti leteckého pridelenca USA na Slovensku podplukovníka Andrewa Taylora, zástupcov veliteľstva vzdušných síl a spoločnosti ALES Slovensko uskutočnili úspešné testy projektu LLAPI (Low Level Air Picture Interface). Teda rozhrania pre zobrazenie situácie vo vzduchu na nízkych letových hladinách.

Veliteľ nitrianskej brigády plukovník gšt. Miroslav Lorinc zdôrazňuje: „Je to pre našu brigádu významný krok, lebo sme získali interoperabilitu s partnermi v NATO. Ale sme iba na začiatku implementácie tohto systému, čaká nás ešte veľa práce. LLAPI nám umožňuje zdieľať vzdušnú situáciu, no my by sme chceli ísť ďalej. Aby sme mohli s partnermi zdieľať aj taktickú situáciu. Teda všetko, čo odborník – operátor PVO v boji potrebuje.“

Krok vpred

Hlavný inžinier brigády major Jozef Čížik pripomína, že LLAPI pre brigádu znamená novú spôsobilosť. Ide vlastne o výmenu informácií o parametroch cieľov pre strelecké systémy Igla na nízkoúrovňovej hladine. „Tým sa stávame plne kompatibilní s NATO

Projekt LLAPI

Prvými partnermi projektu boli v roku 1993 USA a Nemecko. Skonstruovali prototypy a úspešne uskutočnili výmenu informácií o situácii vo vzdušnom priestore v malých letových hladinách medzi národnými systémami riadenia a velenia protivzdušnej obrany. K projektu sa postupne začali pripájať aj ďalšie krajiny NATO (Španielsko, Francúzsko, Veľká Británia, Turecko, Holandsko, Taliansko). V roku 2002 k týmto starým členským krajinám Aliancie pribudli aj Poľsko a Česká republika. Nasledovalo Nórsko, Švédsko, Rakúsko, Fínsko, v roku 2011 Maďarsko a napokon v roku 2012 aj Slovensko.

partnermi v tejto oblasti protiletadlových raketových kompletov. Bolo by dobré, keby spôsobilosť LLAPI bola zabudovaná do všetkých vozidiel ASTRA na podvozku Tatra-pan. Zatiaľ máme takto vybavené len jedno vozidlo,“ hovorí major Čížik.

Automatizovaný systém velenia ASTRA PVO predstavuje celý komplex technických a programových prostriedkov umožňujúcich automatizované riadenie a velenie jednotkám PVO (družstvo, čata, batéria), vyzbrojeným prenosným protiletadlovým raketovým kompletom Igla. Ten je určený na priamu obranu zoskupení vojsk a techniky, objektovú obranu dôležitých objektov vojenského, politického a hospodárskeho významu, letísk či miest velenia. Major Peter Fajčík z velenia vzdušných síl dopĺňa, že v budúcnosti by potrebovali aj externý

Prví afganskí absolventi

Kurzy, organizované slovenským poradenským tímom SFAT v Afganistane majú prvých absolventov. Certifikáty o absolvovaní kurzu ostreľovačov a kurzu bezpečnosti pri nájdení improvizovaného výbušného prostriedku si na základni Lagman koncom februára prevzalo 29 príslušníkov Afganskej národnej armády.

„Sme celkom na začiatku našej spolupráce, napriek tomu už po zvládnutí plánovacieho procesu vieme, na aké oblasti máme zamerať naše poradenstvo, aby sme pomohli predchádzať stratám na životoch v tomto nebezpečnom prostredí,“ povedal veliteľ Poradenského tímu bezpečnostných síl SFAT podplukovník Štefan Acsai veliteľovi afganského manévrovacieho práporu pri slávnostnom odovzdávaní certifikátov úspešným absolventom kurzov.

Slovenskí poradcovia štábu pomohli afganským kolegom zostaviť tréningový plán na docvičenie vybraných spôsobilostí práporu a hneď v prvých dňoch otvorili Kurz ostreľovačov a Kurz bezpečnosti pri nájdení improvizovaných výbušných systémov (IED). Cieľom a podstatou poradenskej činnosti SFAT je vycvičiť vybraných afgan-

ských vojakov, ktorí budú ďalej školiť svojich kolegov. Kurz ostreľovačov absolvovalo 13 vojakov z manévrových rôt a prieskumnej čaty a kurz bezpečnosti IED 16 vojakov práporu.

Veliteľ manévrového práporu podplukovník Zaher Sada spolu s veliteľom Acsaiom, slovenskými poradcami a afganskými veliteľmi rôt odovzdal absolventom certifikáty na spoločnom nástupe na predsunutej vojenskej základni FOB Lagman. Poďakoval slovenským poradcom za ich profesionalitu a ochotu spolupracovať a pomáhať zlepšovať ich bojaschopnosť.

Text a foto: npor. Peter Poldruhák

spojovací prvok, ktorý je súčasťou projektu. Aby bola zabezpečená taktická mobilita vozidla ASTRA.

Jesenná skúška v Čechách

Medzi príslušníkov nitrianskej brigády, ktorí pracujú so systémom LLAPI a koncom minulého roka absolvovali školenie spoločnosti ALES Slovensko, patrí aj rotný Gabriel Ižák. Má bohaté skúsenosti z práce operátora, dva roky je veliteľom družstva. Systém i jeho možnosti si pochvaľuje: „Je to zaujímavá práca. Až teraz vidím, že môžeme byť nasadení kdekoľvek vo svete a spoločne pôsobiť s jednotkami z iných armád NATO. Týmto krokom sa pre nás veľmi rozšírili možnosti požitia našej zbrane.“

Terajšie testovanie s USA je vlastne verifikáciou spôsobilostí LLAPI, lebo tá sa musí uskutočniť s dvoma partnermi. V decembri minulého roka už bolo takéto testovanie s Českou republikou. Príslušníci nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády teda splnili základný predpoklad na to, aby sa mohli v októbri zúčastniť na medzinárodnom cvičení Master Harmony v Českej republike. Tri systémy (americký, český a slovenský) budú navzájom prepojené, budú dostávať rádiolokačnú informáciu z vlastných primárnych zdrojov, a vzápätí si ju budú vzájomne odovzdávať. A vo finálnej fáze cvičenia budú strelci simulovane pôsobiť na tieto ciele.

Text a foto: Jozef Žiak

V Bosne a Hercegovine bolo horúco

„Keď sa 7. februára rozšírili protesty do viac než 30 miest a obcí prevažne vo Federácii Bosny a Hercegoviny, ako aj do Sarajeva, znamenalo to pre slovenských vojakov v operácii ALTHEA najdramatickejšie týždne počas nášho pôsobenia v operácii EUFOR ALTHEA,“ povedal veliteľ 36-členného slovenského kontingentu podplukovník René Ház.

Slovenská republika je v tejto operácii Európskej únie vedúcou krajinou Koordinačného centra pre styčné a pozorovacie tímy (LOT). Ich úlohou je predovšetkým monitorovanie vývoja situácie v krajine. Pplk. Ház, ktorý už má za sebou nasadenie vo Východnom Timore, na Cypre a v Afganistane, je zároveň veliteľom sedemnástich LOT-ov, v ktorých pôsobia spravidla 8-členné tímy vojakov z Poľska, Turecka, Rakúska, Švajčiarska, Čile a Rumunska. Slovenské LOT-y sú tri. Jeden je dislokovaný v sarajevskej štvrti Novo Sarajevo. Ďalšie dva sú vo Foči a Vyšehrade, kde sa však nepokoje nerozšírili. Tieto dva LOT-y sa nachádzajú v Republike Srbskej, druhej súčasť Bosny a Hercegoviny, kde bola situácia pokojná. Búrlivé týždne zažívala predovšetkým Federácia Bosny a Hercegoviny, ktorej populáciu tvoria prevažne Bosniaci a bosniacki Chorváti. „Nepokoje sa začali v Tuzle 5. februára protestom pracovníkov štyroch zbankrotovaných podnikov, ktorých podporilo miestne obyvateľstvo. Dôvodom protestov bola dlhodobá vysoká nezamestnanosť, nepriaznivá sociálna situácia a ne-

činnosť miestnej vlády. Protesty sa rýchlo rozšírili prostredníctvom sociálnych sietí do ďalších miest a prerástli do násilností. Okrem iného bolo poškodených 17 vládnych budov vrátane budovy prezidentského paláca.“ dodal pplk. Ház. Príslušníci Koordinačného centra reagovali na vzniknutú napätú situáciu prijatím mimoriadnych opatrení zintenzívnením monitorovacej činnosti tak, aby bol veliteľ EUFOR, rakúsky generálmajor Dieter Heidecker, kontinuálne informovaný o vývoji aktuálnej bezpečnostnej a vnútropolitckej situácie.

„Podľa miestnych zdrojov bolo počas nepokojov zranených viac než 200 tunajších obyvateľov vrátane príslušníkov polície. Naši vojaci sú však zdraví a v poriadku. Situácia v BiH sa v priebehu marca postupne upokojuje, hoci napätie v krajine pretrváva,“ konštatoval pplk. René Ház. Dodajme, že v marci sa rámci pravidelnej rotácie vymenilo v našom kontingente 23 vojakov. Trinásť budú rotovať v júni vrátane veliteľa SLOVCON.

Text: Pavol Vitko

Foto: SLOVCON ALTHEA

Likvidujeme kazetovú muníciu

Prvých takmer 1 200 kusov triestvivých leteckých bômb zlikvidovali ozbrojené sily SR v súlade s akčným plánom prístupu Slovenskej republiky k Dohovoru o zákaze kazetovej munície.

Vojaci ničia muníciu v rámci výcviku pyrotechnikov a špecialistov na likvidáciu výbušných prostriedkov (EOD). Slovenská republika považuje Dohovor za významný prvok medzinárodného humanitárneho práva, ktoré sa jeho prijatím rozširuje o nástroj reagujúci na silnejšie požiadavky zo strany svetovej verejnej mienky, účinne podporovanej mnohými krajinami, aby z legitímnych vojenských prostriedkov boli vylúčené tie zbraňové systémy, ktorých použitie prináša neprijateľné humanitárne dôsledky a životné riziko najmä pre civilné obyvateľstvo.

„Od 18. septembra minulého roka je v celých ozbrojených silách v platnosti zákaz manipulácie a používania kazetovej munície,“ povedal minister obrany Martin Glváč. Výnimku tvoria špecializované operačné procedúry, vykonávanie pyrotechnického výcviku a výcvik EOD špecialistov za účelom jej likvidácie. Slovensko by podľa

ministra mohlo o dva roky pristúpiť k Dohovoru o kazetovej munícii, čo bude rezort obrany stáť približne 5,5 milióna eur. Veľkú časť kazetovej munície sú podľa Glváča schopní likvidovať naši vojaci v rámci výcviku pyrotechnického a EOD personálu.

Likvidácia bude pokračovať na leteckej strelnici v Kuchyni, v priestoroch Vojenského technického a skúšobného ústavu na Záhorí a v Stálej trhacej jame v Sklenom. „Naši špecialisti využijú likvidáciu tejto špeciálnej munície na zvyšovanie svojich odborných spôsobilostí,“ zhodnotil náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Vojtek. „Posledné kusy tohto typu munície by mali byť zničené v roku 2020,“ dodal. Likvidácia sa bude realizovať v rámci výcviku počas kurzov, vojskového a pomocného pyrotechnika, výcviku špecialistov EOD na likvidáciu konvenčnej munície (Conventional Munition Disposal), odbornej prípravy a pri zdokonaľovaní výcviku pyrotechnikov a EOD špecialistov.

Text: mjr. Milan Vanga

Adrenalín v Malej Moskve

Na adresu poddôstojníkov počas odborného zhromaždenia hlavného poddôstojníka OS SR povedal v decembri minulého roka náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Vojtek, že sú chrbticou ozbrojených síl. Pripomenul, že od roku 2005, keď sa začal tvoriť súčasný systém fungovania poddôstojníckeho zboru, sa urobilo veľa práce.

Podľa neho sa ukázalo, že sme sa vybrali správnym smerom. Postupne sa podarilo zmeniť myslenie veliteľov, aby vnímali veliáci poddôstojníkov ako užitočnú pomoc a nie ako záťaž. Tak vnímajú úlohu poddôstojníkov aj v michalovskom mechanizovanom prápore. Potvrdilo to nedávne zamestnanie na Lešti, keď počas takticko-poradového cvičenia riešili úlohy boja v zastavanom priestore – tzv. Malej Moskve. Teda v objektoch predstavujúcich pôvodne sídlisko pre rodiny sovietskych vojakov.

Netradičné, ale zaujímavé

Veliaci poddôstojník druhej mechanizovanej rotý nadrotmajster Adrián Macko má dvojnásobnú skúsenosť z pôsobenia v operácii ISAF v Afganistane. Na cvičení na Lešti pôsobil vo funkcii strelca. V takej istej pozícii sa predstavil aj veliteľ práporu podplukovník Ľubomír

Rapco a mnohí ďalší velitelia. Okrem iného aj preto, aby celú problematiku boja v zastavanom priestore zvládli najskôr oni. Aby sa pozreli na výcvik pohľadom vojaka. Teda toho, komu zvyčajne práve oni vydávajú rozkazy. „Bolo to netradičné, ale zaujímavé a v mnohom pre mňa poučné. Mal som možnosť vnímať celú riadiacu činnosť veliteľov družstiev z pozície radového vojaka. Teda tak, ako to z postu veliaceho poddôstojníka nepoznám. Lebo nemám možnosť vidieť, ako komunikuje s mužstvom. Teraz vidím ako vojak reaguje, keď mu vydáva nadriadený rozkaz,“ konštatuje nadrotmajster Macko.

Podľa neho podobné zamestnanie absolvovali niektorí velitelia už v roku 2007. Ale boj v zastavanom priestore stále napreduje. Objavujú sa nové poznatky. Už vstup do miestností sa dnes cvičí trochu inak, aby boli členovia tímov schopní pri najmenšom otvorení dverí strieľať dovnútra. „Pred rokmi sa to tak detailne neriešilo. Zaujímavý je pre mňa aj bojový stres, ktorý vojak zažíva. Bol som v prvom bojovom tíme, ktorý vstupoval do budovy a naplno som ho pociťoval. Ako veliaci poddôstojník sa nedostávam do prednej línie,“ priznáva veliaci poddôstojník druhej mechanizovanej rotý.

Takticko-poradové cvičenie v takom zaujímavom personálnom obsadení zaujalo aj zástupcu veliteľa družstva čatára Daniela Bálinta. Na cvičení bol v pozícii veliteľa družstva a mal v ňom zaradeného aj jedného poručíka a nadporučíka – jeden pôsobí ako zástupca veliteľa rotý a druhý je veliteľ čaty. Najskôr totiž úlohy boja v zastavanom priestore musia zvládnuť metodicky velitelia, aby potom také úlohy mohli precvičovať s podriadenými.

Najviac stresu zažíva prvý

„Doteraz sa výcvik boja v zastavaných oblastiach často necvičil. Najmä musíme viesť vojakov k bezpečnej manipulácii so zbraňami. Pretože pôsobia neraz v stiesnených pomeroch budov. Družstvo plní úlohy v úzkom kontakte. Aby sme sa navzájom nepostrieľali. Musíme vnímať ako nebezpečný celý okruh okolo seba. Aj priestor nad sebou. Už to nie je obranná línia v poli, kde sa predovšetkým pozeráme pred seba. Vojaci vedia, že každý z nich v

štvorčlenom tíme závisí od druhého. Musia zvládnuť úlohu kohokoľvek v tíme, aby ho vedeli v prípade potreby nahradiť,“ hovorí čatár Bálint. Pripomína, že je veľmi náročné najmä po psychickej stránke, keď vojak ako prvý z tímu vstupuje do miestnosti. Preto ich pravidelne striedajú, aby si psychicky oddýchlí. Lebo pri takej činnosti stúpa adrenalín a na každého vojaka sa kladú väčšie nároky ako pri klasickom útoku alebo obrane.

Všetci cvičiaci sa o tom názorne presvedčili aj pri rannom útoku. „Pri priblížení k objektu sme sa dostali pod prudkú paľbu. Mali sme dosť veľké straty. Ďalšie boli pri vniknutí do budovy a čistení jednotlivých miestností a poschodí od nepriateľa. Nevedeli sme, čo nás čaká za najbližšími dverami, múrom. Pri výcviku so svojimi originálnymi družstvami sa budeme usilovať zúročiť všetky získané poznatky a odstrániť chyby, ktorých sme sa dopúšťali na Lešti,“ hovorí zástupca veliteľa družstva.

Veliaci poddôstojník čaty rotmajster Martin Bardzák cvičil ako veliteľ družstva. Pochvaľuje si veľmi užitočnú pomoc skúsených inštruktorov z Centra výcviku Lešť. „Majú potrebné vedomosti, skúsenosti, ale aj nadhľad. Sú nestranní, vedia lepšie poukázať na príčinu našich nedostatkov. Dbáme, aby poddôstojníci boli pre podriadených príkladom v plnení úloh. Len tak budú mať autoritu,“ priznáva rotmajster Bardzák.

Podľa neho sú medzi nimi dosť veľké rozdiely. Niektorí sú iniciatívni, dokážu riešiť problémy svojich podriadených. Ale sú aj takí, ktorých k tomu treba doslova dotlačiť. „Sú poddôstojníci, ktorí vedia tak pripraviť svoju jednotku, že keď tam chýbajú, jednotka sama funguje ďalej. Osvedčuje sa mi osobná práca s každým poddôstojníkom,“ konštatuje veliaci poddôstojník čaty.

Text a foto: Jozef Žiak

• Strelby z ručných zbraní absolvovali príslušníci prešovského vrtuľníkového krídla 27. februára v priestoroch Posádkového cvičiska a strelnice Ruská Nová Ves. Mohli si precvičiť manipuláciu so zbraňou, rozoberanie a následné zloženie zbrane na časovú normu i ostrosť zraku pri mierení na terče v rôznej vzdialenosti. Strieľali z pištole Pi vz. 82 a samopalu Sa vz. 58 na rôzne terčové situácie zo stoja, kľaku i poležiačky.

• Slovenskí vojaci na misii UNFICYP na Cypre po víťazstve v Military Skills tentoraz nenašli konkurenciu v streleckej súťaži, ktorá sa konala 24. februára v priestoroch strelnice na UNPA v Nikózii. Družstvo v zložení nrtm. Ján Melničák, rtm. Ivo Gubala, rtn. Ľubomír Lojka a slob. Matej Babics strieľalo z pištole FN HP 9 mm Browning na vzdialenosť 15, 20 a 25 metrov v stoj, v sede, kľaku i ľahu. Slovenské víťazstvo je o to cennejšie, že do súťaže sa zapojili okrem príslušníkov Sektora 1, Sektora 2 a HQ UNPA aj príslušníci FMPU (Vojenská polícia), UNPOL (Polícia na riešenie civilných záležitostí) a MFR (Mobile Force Reserve).

• 25. februára sa na posádkovom cvičisku Koliňanský vrch začal výcvik vo vedení bojových vozidiel BVP s témou Vedenie techniky v zložitých terénnych podmienkach. Okrem vodičov z 12. mechanizovaného práporu Nitra sa na ňom zúčastnili aj vodiči z práporu logistickej podpory Topoľčany. Nosnú úlohu výcviku predstavovali Praktické jazdy – cvičenie 6a deň/noc.

• 24. februára sa v Národnom centre EOD Nováky začal kurz vojskového pyrotechnika. Do výcviku nastúpilo 20 príslušníkov OS SR a traja príslušníci MV SR. Výcvik je zameraný na vykonávanie prehliadok, prepravu, zhromažďovanie a ničenie výbušnín a munície v uzatvorených vojenských priestoroch. Úspešní absolventi získajú oprávnenie vojskového pyrotechnika s platnosťou tri roky.

• Veliteľ topolčianskej brigády plukovník gšt. Ján Bujňák gratuloval majstrovi Európy v kulturistike do 70 kg čatárovi Miroslavovi Škadrovi v prítomnosti veliteľa Pozemných síl OS SR brigádneho generála Ondreja Novosada k zlatému umiestneniu počas minuloročnej súťaže Majstrovstiev Európy v kulturistike mužov v moldavskom Kišineve, v najväčšej svetovej kulturistickej federácii IFBB. Čatár Miroslav Škadra – príslušník levického 13. mechanizovaného práporu – sa pripravuje na najväčšiu kulturistickú súťaž na Slovensku pod názvom Mozolani classic

• Zamestnanie vedenia bojových vozidiel vodičmi pásovej techniky 11. mechanizovaného práporu (11.mpr) Martin v priestoroch posádkového cvičiska Sučany sa konalo 26. februára. Zúčastnilo sa na ňom aj niekoľko stážistov. Okrem jázd po stanovenej trase v dĺžke približne 4 km vykonali vodiči nácviky vyslobodzovania vozidla samouvoľňovaním, poskytovania prvej pomoci a vyslobodzovania zraneného z vozidla, ošetrovania vozidla pred jazdou i po nej, ako aj z používania nočných pozorovacích prístrojov počas nočných jázd.

Dobre, že bol otec na mňa tvrdý

Športovec VŠC Dukla Banská Bystrica slovenský reprezentant v alpskom lyžovaní Adam Žampa na olympiáde v Soči všetkých priaznivcov milo prekvapil. V kombinácii skončil piaty a v slalome šiesty.

Podobne ako Anastasia Kuzminová, po návrate aj on odpovedal i na neformálnejšie otázky o tom, ako sa začínala jeho športová kariéra.

Vo vašej rodine lyžovali prastarí aj starí rodičia, o rodičoch ani nehovoriac. Chceli ste už ako chlapec pretekať aj profesionálne?

Práveže u nás to bolo vždy také voľné. Ja som už trénovať systematicky chcel, ale otec stále hovoril, že ešte mám čas. Napokon som začal riadne trénovať, až keď som mal 12 rokov, pričom veľa ľudí vravelo, že je to veľmi neskoro, že už sa neuchytím. Zo začiatku som vôbec nepatril medzi najlepších, ale u nás to bolo vždy tak, že lyžovanie je zábava a treba si ho užívať.

Pamätáte si na svoje prvé detské víťazstvo?

Ako hovorím, v žiackych kategóriách som nepatril k najlepším, no to víťazstvo si, samozrejme, pamätám. Boli to školské preteky, myslím že neďaleko nášho domu nad hotelom Bellevue v Starom Smokovci.

Koľko ste mali rokov?

Tuším, desať.

Snívali ste ako chlapec o veľkých víťazstvách?

Každé dieťa, ktoré robí nejaký šport, sníva o nejakej medaile. Ja som vždy sníval, že by som chcel byť najlepší na Slovensku. Keď sa mi to splnilo, tak som sníval vyššie. Takže teraz robím všetko pre to, aby som patrila k najlepším na svete

Ako ste prežívali, keď sa zábava zmenila na profesionálny šport?

U mňa lyžovanie zábavou stále je. Je len na vyššej profesionálnej úrovni. Teraz sa aj vďaka Dukle a môjmu tímu môžem venovať tréningu a pretekaniu najlepšie, ako viem. Nemusím riešiť veci, ktoré súvisia so zázemím a zabezpečením. Patríam k tým, ktorí si šport aj napriek svojej náročnosti predovšetkým vychutnávajú.

A čo iné športy?

Ako malý som chcel byť hokejista. Veľmi ma to bavilo. Mama chcela, aby som hrával tenis. Ten ma však vôbec nebavil. To som mal iba šesť či sedem rokov, dnes si už tenis zahrám celkom rád. Nakoniec však vyhralo lyžovanie. Prečo? Lebo môžem jazdiť rýchlo dole kopcom (smiech).

Tak vojaci, ako aj športovci musia svoj život podriadit disciplíne...

Určite áno. Aj u nás doma je to vždy tak, že disciplína musí byť. Veľakrát, keď som bol s kamarátmi večer vonku, musel som si rozmyslieť, či som športovec a budem vstávať skoro ráno na tréning oddýchnutý, alebo pôjdem s kamarátmi do baru, vrátim sa nad ránom – a z tréningu nebude nič. Som vďačný otcovi, že vtedy keď bolo treba, bol na mňa tvrdý, pretože keby nebol, tak by som asi nebol tam, kde som.

Aký je váš otec tréner?

Ako tréner je veľmi dobrý. Napokon, pozná ma najlepšie, aj keď je niekedy medzi nami „ponorka“. Máme však taký vzťah, že si vždy povieme veci na rovinu – a je to vždy lepšie, ako keby to tak nebolo.

Ako ste vnímali svoj príchod do Dukly?

Pred štyrmi rokmi som sa dostal do Dukly vďaka výsledkom z majstrovstiev sveta juniorov. Duklu som vnímal ako oddiel, kde sú najlepší športovci Slovenska a bolo mi ctou, že si ma vybrali.

Vnímali ste ako chlapec, že mladí muži museli vtedy chodiť na povinnú vojenskú službu? Viete, že aj naši vojaci reprezentujú Slovensko v zahraničných operáciách a misiách?

Nebudem klamať, keď som bol malý, bál som sa, že na vojnu pôjdem aj ja. O našich vojakoch v zahraničí, samozrejme, čosi viem, no bližšie som spoznal, čo to znamená až počas olympiády v Soči. Zoznámil som sa tam totiž s bobistom, volá sa Petr Nárovec. Je pôvodom Čech, ale tlačil slovenské o boby. Bol profesionálny vojak, pôsobil v Iraku či v Bosne a rozprával mi, aké to tam bolo. Boli to obrovské zážitky. Pre mňa sú vojaci psychicky veľmi silní ľudia. Myslím si, že je to náročná robota.

Keby sa vedľa seba postavili poručík a generál, vedeli by ste, ktorý je ktorý?

To asi nie, ale budem sa to musieť naučiť.

Čím si pripíjate na úspech?

Ja alkohol vôbec nepijem. Maximálne by som si dal glg piva.

Vedeli by ste si predstaviť, že sa podobne ako Anastasia Kuzminová postavíte na štart v bežkách a s puškou na chrbte?

Na bežkách som to zatiaľ skúsil iba raz. Inak sa na nich točí ako na zjazdových lyžiach, takže som aj spadol. Navyše v biatlone človek musí podať maximum v behu a potom sa za krátky čas upokojiť, aby dokázal trafiť terče. Obdivujem Nasťu aj ostatných, je to podľa mňa veľmi ťažký šport. Práve preto, že je taký náročný, si ho chcem vyskúšať. Ale iba vyskúšať.

Zhovárал sa: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement

Šampiónka Vlhová

Na Majstrovstvách sveta juniorov v alpskom lyžovaní v Jasnej získala 28. februára členka VŠC Dukla Banská Bystrica Petra Vlhová 1. miesto v slalome. „Zlatá medaila z juniorských majstrovstiev sveta je určite výborným odrazovým mostíkom pre ďalšiu kariéru tejto skvelej mladej lyžiarky. Som rád, že vo VŠC Dukla máme talent akým je Petra,“ povedal minister obrany SR Martin Glváč, ktorý jej zablahoželal k výbornému úspechu. Čerstvá víťazka, ktorá je v Dukle od roku 2013 a v Soči skončila 19. v slalome, poďakovala šéfovi rezortu obrany za podporu zo strany ministerstva a VŠC Dukla. „Veľmi si to vážim. Bez tejto podpory by som asi takýto úspech nedosiahla,“ povedala.

Foto: TASR

Letecky (aj) s Čechmi

Prvý odlet slovenských vojakov do operácie UNFICYP v Airbuse 319 Armády Českej republiky sa stal 19.marca začiatkom ďalšej ústretovej kapitoly spolupráce rezortov obrany Slovenska a Česka.

Zo Sliača odletelo na Cyprus prvým letom 51 slovenských vojakov. „V rámci zabezpečenia celej rotácie Sektora 4, v ktorom je Slovensko vedúcou krajinou, malo byť realizovaných spolu osem letov (niektoré až po našej uzávierke – pozn. red.). Airbus 319 z 24. základne transportného letectva Praha – Kbely prepraví v rámci tejto rotácie spolu 170 príslušníkov OS SR a 157 vojakov z partnerských krajín Sektora 4. Teda z Maďarska, Chorvátska a Srbska, pričom dvojica Ukrajincov v marci nerotuje,“ povedal nám kapitán Ľubomír Panáček z oddoru medzinárodných preprav, presunov, tranzitov a dopravnej infraštruktúry GŠ OS SR. Tím kapitána Panáčka organizačne zabezpečoval prepravu nielen z letiska Sliač, ale aj z vojenského letiska v maďarskom Kecskeméte.

Myšlienka aby slovenské ozbrojené sily v rámci rotácie svojich vojakov na Cypre využívali Airbus vzdušných síl Armády Českej republiky, vznikla koncom minulého roka na rokovaniach vedúcich predstaviteľov rezortov obrany a náčelníkov generálnych štábov. „Dovtedy sme rotácie na Cyprus organizačne zabezpečovali vždy prostredníctvom civilných leteckých spoločností,“ konštatoval kpt. Panáček. Porovnal, že českí letci sa vedľa lepšie prispôbiť požiadavkám nášho generálneho štábu, sú veľmi ústretoví a profesionálni.

„Financie za dopravu do operácie UNFICYP nám síce refunduje Organizácia spojených národov, no treba povedať, že za osem letov jednej rotácie sú náklady nižšie v porovnaní s civilnou spoločnosťou o 40-tisíc eur,“ dodal kapitán.

A nielen to. Výborná spolupráca s českými vzdušnými silami sa dá dokumentovať aj na ústretovosti našich susedov a partnerov v NATO pri preprave slovenských vojakov z operácie ISAF v Afganistane. Samozrejme, ťažisko dopravy našich jednotiek pri rotáciách stojí naďalej na spolupráci so vzdušnými silami Spojených štátov amerických, ktoré ju zabezpečujú bezodplatne. No pri vyslaní či návrate napríklad inšpekčných tímov, jednotlivcov na veliteľstvá, prípadne malých jednotiek, operatívne pomôžu okrem Američanov aj Česi. Naposledy sa o tom presvedčil plukovník gšt. Daniel Zmeko zástupca veliteľa Strategického centra krízového manažmentu GŠ OS SR a jeho inšpekčný tím. „Keďže náš návrat do Európy bol z kapacitných dôvodov odložený oproti pôvodnému plánu až o tri týždne, požiadali sme o pomoc českú stranu. Českí kolegovia kapacitu pre náš 10-členný tím, ako aj pre osem ďalších slovenských vojakov, veľmi ústretovo našli. Majú naše poďakovanie.“

Text: Pavol Vitko
FOTO: AČR

Srdcovkou zostal Irak

Dnes už s úsmevom priznáva, že do ozbrojených síl nastúpil za vtedy pre neho zvláštnych okolností. Po ukončení Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty si rovnako, ako všetci jeho spolužiaci, ktorí boli odvedení, podal žiadosť o povolenie vykonávať civilnú službu. Ale narodila sa mu dcéra a prevzal ďalšiu farnosť (dovedna päť dedínok), preto musel žiadať o ročný odklad. Tým sa pre neho uzatvorila možnosť civilnej služby a nastúpil na vojenčinu.

Osobitá cesta

„V tej chvíli som bol z toho sklamaný. Lebo, priznám sa, nechcelo sa mi ísť na vojenčinu. Ale teraz po rokoch vravím, že to tak malo byť,“ priznáva major Michalov. Po vojenčine sa vrátil do svojej farnosti. Myslel si, že túto povinnosť voči štátu už má za sebou. Jeho biskupa oslovili, aby vyslal do ozbrojených síl kňaza. Musel mať ukončenú základnú vojenskú službu a pastoračnú prax minimálne tri roky. Po dlhšom zvažovaní sa Jozef rozhodol prijať ponuku a nastúpil do Michaloviec. Začiatky pôsobenia boli podľa neho veľmi ťažké. Duchovná služba bola v začiatkoch. Prišli aj také chvíle, keď sa chcel vrátiť do klasickej pastorácie. Ale mnohí kolegovia, vojaci a nielen tí veriaci mu vtedy pomohli. Pocit strachu pociťoval aj pred svojím prvým vyslaním na zahraničnú misiu. V roku 2006 sa stal duchovným slovenského kontingentu v Iraku.

„Bol to strach z nového, nepoznaného. Ale nakoniec za tú skúsenosť vďačím svojim kolegom, vojakom zo žilinského 5. pluku, ženistom z Martina i veliteľovi kontingentu podplukovníkovi Martinovi Michalkovi. Dodnes spomínam na túto prvú misiu ako na najkrajšiu epizódu svojho vojenského života,“ konštatuje major Michalov. Neskôr pôsobil ešte v dvoch rotáciách vojenskej operácie ISAF v Afganistane. Je rád, že tam spoznal vojakov. „Naozaj spoznal. Lebo tam sa nedá pretvarovať ani sa na nič hrať. Za šesť mesiacov v náročných klimatických a bezpečnostných podmienkach sa prejaví každý. Aký je človek, vojak, v mojom prípade aj kňaz. Tam som spoznal mnoho úžasných ľudí, dobrých kamarátov, šikovných vojakov. Aj táto skúsenosť mi dodnes pomáha v pastoračnom pôsobení v brigáde,“ priznáva. Pre neho ako kňaza bolo veľmi zaujímavé na prvej misii v Iraku slávenie sviatku Veľkej noci. „Slávili sme ich spoločne s poľským vojenským kňazom. Pozoroval som zvláštnu spätosť celého nášho

Medzi novodobými veteránmi, ktorých v decembri minulého roka ocenil minister obrany Martin Glváč a uviedol do siene slávy, bol aj štábný kaplán prešovskej mechanizovanej brigády major Jozef Michalov. Profesionálna dráha vojenského duchovného sa začala v novembri 1999, keď nastúpil k vtedajšej mechanizovanej brigáde do Michaloviec. Dva roky predtým si v tomto útvare odsľúžil aj základnú vojenskú službu.

S austrálskym vojenským kaplánom v Afganistane

kontingentu. Bez ohľadu na to, kto bol akého vierovyznania, prípadne bez viery. Každý sa zapojil do slávania tých sviatkov,“ spomína.

Lietajúci Padre

Dve afganské skúsenosti boli zasa trochu iné. V Iraku boli väčšinou v jednom tábore. „V Afganistane som mal na starosti našich vojakov okrem hlavnej základne v Kandahare aj v Tarin Kowte a v Deh Rawoode. Snažil som sa čo možno najčastejšie chodiť za nimi. Najväčší problém bolo dostať sa do Deh Rawoodu. Prichádzal som tam raz do mesiaca, zhruba na 8 dní. Vrtuľníky tam lietali raz za týždeň. Samotný let nebol jednoduchý. Bolo treba prestupovať v Tarin Kowte a bezpečnostná situácia nie vždy umožnila pokračovať hneď ďalej. A tak som niekedy letel do Deh Rawoodu rôznymi okľukami doslova cez polovicu Afganistanu. Ale o to vzácnejšie a príjemné boli tie chvíle s vojakmi. Bol tam dostatok času na rozhovory, stretnutia s nimi. Bol som s nimi v službe pri ochrane tábora i na predsunutej pozícii Java,“ spomína major Michalov.

V Tarin Kowte úzko spolupracoval s holandským a potom s austrálskym kaplánom. Vtedy tam pôsobil protestantský kaplán, ktorý pochádzal z Čiech. Rodičia s ním emigrovali do Austrálie. Spoločne robili rôzne aktivity v prospech vojakov. „Keď som nemohol byť v Tarin Kowte, tak naši vojaci mali možnosť vypočuť si Božie slovo v češtine,“ spomína. V Afganistane sa spoznal s mnohými vojenskými duchovnými. „V Kandahare pôsobil aj americký duchovný, ktorý pochádzal z Ruska. Zasa nás zbližila jazyková, ale aj mentálna blízkosť slovanských národov. Dodnes sme v kontakte. Vo vojenskej nemocnici som videl zranených koalíčných vojakov. Ale najhorší zážitok bol, keď sme sa lúčili s vojakmi, ktorí zahynuli. Bolo ich veľa. Vždy na mňa dolahol smútok,“ aj dnes so smútkom spomína major Michalov.

Kým bol v zahraničnej misii, doma na neho čakala rodina. Z tohto pohľadu bola pre ňu azda najťažšia prvá misia. Deti boli malé, a keďže Jozef ani jeho manželka nepochádzajú z Prešova, nemali pri sebe nikoho z rodiny. Ale nakoniec to dnes vnímajú ako posilnenie svojho vzťahu.

Text: Jozef Žiak

Foto: archív J.M.

Obrana a jej čitatelia

Oddelenie kvality života sekcie ľudských zdrojov MO SR realizovalo v posledných dvoch mesiacoch minulého roka výskum mapujúci aj názory príslušníkov OS SR na časopis Obrana, jeho dostupnosť a celkovú spokojnosť.

■ Dostupnosť časopisu Obrana pre profesionálnych vojakov v ozbrojených silách môžeme považovať za pomerne dobrú. Na otázku, ako často sa k mesačníku Obrana môže dostať každý v ich útvar, 72,79 % respondentov uviedlo, že pravidelne alebo často. Horšiu dostupnosť signalizujú vojaci s dĺžkou služby do 4 rokov, so stredoškolským vzdelaním bez maturity a v hodnotenej kategórii mužstvo.

■ Časopis Obrana zvykne aspoň občas čítať takmer 95 % vojakov. Jednoznačne uprednostňujú Obranu v tlačenej podobe, ktorú často až pravidelne zvykne čítať 58,2 % vojakov. Elektronickú formu dostupnú na internete zvyčajne číta približne 11 % vojakov.

■ S obsahom mesačníka Obrana vyjadrujú čitatelia pomerne vysokú spokojnosť (78,5%), pričom s grafickým spracovaním je spokojnosť ešte o niečo vyššia (91,8%). Spokojnosť s časopisom bola približne rovnaká vo všetkých sledovaných triediacich znakoch.

■ Respondenti vybrali z 22 tém, ktoré sú v súčasnosti publikované v mesačníku Obrana sedem, ktoré považujú za najzaujímavejšie. Za najatraktívnejšie považujú témy týkajúce sa života vojakov vo vojenských misiách, na cvičeniach a vo vojenských útvaroch a zariadeniach. Ďalšími „silnými“ témami z pohľadu respondentov sú technika, šport a história. Veľmi dôležitým okruhom tém je aj poradenský servis najmä z právnej, personálnej a sociálnej oblasti.

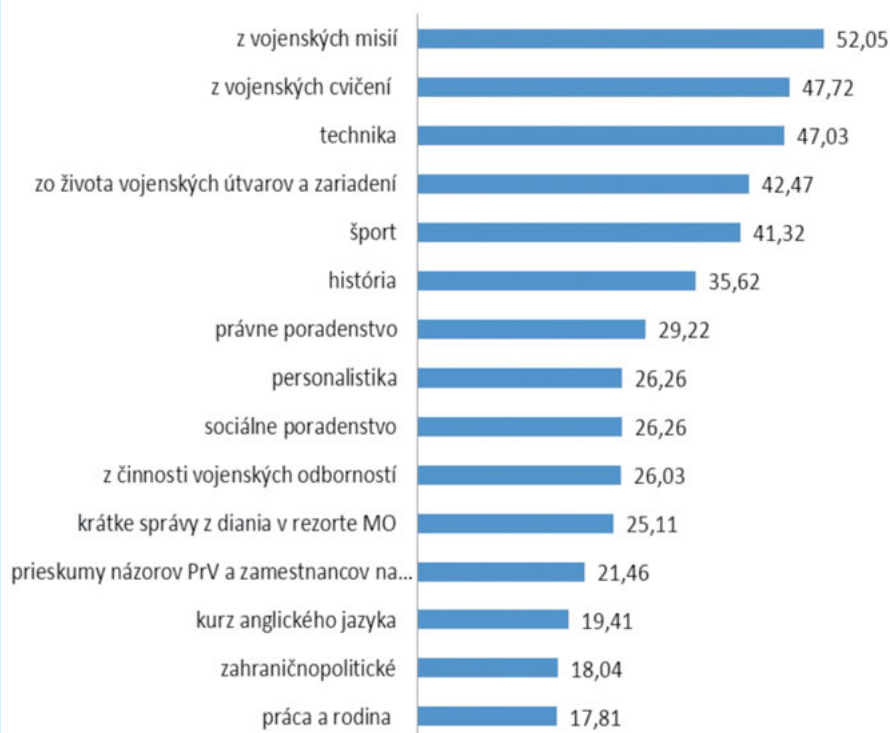
■ Z pohľadu preferencie publicistických žánrov u čitateľov jednoznačne vedú správy a reportáže. Ako dôležitý znak sa ukázala príslušnosť k pohlaviu. Muži oproti ženám viac preferujú analýzy a recenzie, ženy viac čítajú úvodníky.

■ Pri zisťovaní názorov na zameranie časopisu respondenti uviedli, že by privítali viac sociálnych tém a poradenstva. Tieto témy významne viac preferujú vojaci 31-roční a starší, s dĺžkou služby 10 a viac rokov.

■ Analytické články uprednostňujú skôr muži, z hľadiska vzdelania sú analytické články menej príťažlivé/zaujímavé pre vojakov so stredoškolským vzdelaním s maturitou. Oddychové témy majú svojich čitateľov najmä v radoch žien a u príslušníkov síl výcviku a podpory.

Text: mjr. PhDr. Pavel Czirák, PhD

Témy časopisu Obrana, ktoré vojakov najviac zaujali (výber 15 najžiadanejších tém) (v%)

Slzy, zranenia, víťazstvo

„Keď medzi nás počas prieskumu spadol mínometný granát, vyhodilo ma do vzduchu, črepiny sa mi zaťali do pravého pleca a ľavej nohy, no hneď ako som sa rozľiadol, snažil som sa nájsť môjho chlapca, môjho pobočníka a zároveň spojku, 16-ročného volynského Čecha“ spomenul podplukovník vo výslužbe Michal Vajnagi na svoj najťažší okamih z bojov o Liptovský Mikuláš, ktoré trvali od začiatku februára do 4. apríla 1945. „Ten chlapec mi bol ako mladší brat. Keď som sa k nemu priplazil, videl som, že je zle. Chcel som mu pomôcť, on mi chcel niečo povedať, no len pohýbal ústami – a zomrel.“

Veterán druhej svetovej vojny Michal Vajnagi (26. 1. 1920) patrí medzi tých, ktorí hneď na začiatku vojny pochopili, kde je pravda. „Pochádzam z Podkarpatskej Rusi, ktorá patrila pred vojnou Československu – a vtedy nám bolo dobre. No potom ako nás po viedenskej arbitráži v roku 1939 obsadilo horthyovské Maďarsko, ich vojaci boli drzí a krutí. Preto keď som mal ísť 12. júna 1940 z našej dediny do okresného mestečka Ťačovo na odvod a vzápätí nastúpiť do maďarskej armády, rozhodol som sa aj s kamarátmi ujsť cez Karpaty k Červenej armáde.“

Ovos pre kone

Napriek dobrým úmyslom mladého roľníka Michala čakali dva kruté roky. Sovietsky režim takým ako on nedôveroval a internoval ich v pracovných táboroch. „Bolo to viac ako na plač, bolo to pre mňa strašné sklamanie. Každý tábor bol pritom iný. Ten prvý bol postavený z dosák, a namiesto v kachliach sa kúrilo v plechovom sude. Každý bol oblečený v tom, v čom prišiel z domu. V barakoch na dvoch poschodiach priční spávalo asi 80 ľudí. Keby som nekradol ovos koňom, tak zomriem od hladu ako stovky ostatných. Kone mali cenu, my nie...“ Otročil v lesoch aj na stavbách. Len raz mal šťastie. „Keď už som bol na pokraji smrti, presunuli ma do ľahšie manuálnej práce Vozzavodu, kde robili dajaký vojenský výskum a za štyri mesiace som tam pribral 10 kíl.“ Po tom ako zosilnel, ho však opäť odsunuli na výstavbu fabriky. Tvrdilo sa, že vedel, veď bol roľník, no onedlho aj tak skončil v „slabkomande.“ Teda v skupine tých, ktorí už od hladu a slabosti nevládali pracovať a čakali, kedy zomrú.

„Keď ma v novembri 1942 prepustili z gulagu, akurát som sa porezal. Z rany mi nešla krv, len nejaká žltá voda. Nemal som ani 40 kíl – ale bol to najšťastnejší deň môjho dovtedajšieho života,“ spomenie na moment, keď sa mohol zapojiť ako občan predvojnového Československa do výcviku v rámci 1. československého poľného práporu v ZSSR v Butuluku. Pravda – až po mesačnom zotavení.

Kyjev, Dukla, Levoča

Spomína na tvrdosť výcviku aj na chuť bojovať. Dočkal sa. No na jeseň 1943 mu pri bojoch o Kyjev mínometná črepina rozlámala kľúčnu kosť. Po liečbe v Tambove cvičil v Jefremove s 2. čs. paradesantnou brigádou. Onedlho po tom, ako ho už v pozícii veliteľa prieskumného družstva prevetili do Bukoviny, prijal rozkaz na nástup do riazanského vojenského učilišťa. „Škola bola veľmi ťažká. Polovicu z tých čo tam nastúpili, po dvoch týždňoch vrátili na front.“ On sám sa na front vrátil po piatich mesiacoch ako podporučík. Rovno na Duklu. „Keď som prevzal jednu z peších rôt, bola taká zdecimovaná, že namiesto stovky mala len tretinu ľudí...“ Postupne mu ju dopĺňali. Spolu s ostatnými útočili na Svidník aj Stropkov. Neskôr opäť prevzal velenie prieskumnej čaty. Spomína, ako mu pri Bardejove snajper prestrelil

plece kabáta, aj na to, ako so svojimi prieskumníkmi zajaľ skupinu Nemcov a tí niežeby mlčky ďakovali za život, ale ešte boli drzí... Tiež veľmi dobre vie, ako to bolo, keď útočili na Levoču a ako sa pilo po tom, keď vojaci obsadili liehovar v Spišskom Hrhove. No najmä spomína na tých, ktorí sa nedožili víťazstva.

Skúsme nezabudnúť

„Po tom ako som sa pozviechal zo zranenia pri Liptovskom Mikuláši, prevzal som rotu mladých vojakov, s ktorými som po výcviku v Levošských kúpeľoch mal odísť na front.“ Vojna sa však skončila. „Mama mi cez vojnu zomrela, majetok na Zakarpatskej Ukrajine ostal v ruinách, šesť súrodencov sa roztratilo. A keďže som sa vždy cítil Českoslovákom, ostal som československým vojakom,“ povie hrdlo 94-ročný muž. V Prahe v roku 1946 dokončil mešťanku a potom absolvoval ročnú vojenskú školu v Miloviciach. „Veľmi rád na to spomínam, aj keď som neraz počul na svoju adresu poznámky, že som špinavý Rusnák a mal by som sa vrátiť tam, odkiaľ som prišiel. Urážali ma najmä niektorí Slováci, ktorých rodiny boli cez vojnu v kolaborantskej Hlinkovej garde, alebo aj oni sami mali špinu za nechtami...“

Po vojne slúžil v Levoči, v Prešove, Bardejove či v Miloviciach. V Košiciach bol veliteľom rotu školy dôstojníkov v zálohe, v Sklenom velil strážnej rote a v Trenčíne štábnej zabezpečovacej jednotke. Napokon pôsobil na okresných vojenských správach v Gíraltovcích a v Spišskej Novej Vsi. V roku 1977 odišiel do zálohy ako podplukovník. Bol nielen celoživotný záhradkár, ale roky aktívne pôsobil v Slovenskom zväze protifašistických bojovníkov v Spišskej Novej Vsi, kde sa s manželkou a dvoma deťmi usadili. Chodil veľa na prednášky medzi mladých ľudí. Keby vládol, hovoril by im aj dnes o tom, čo je to nacizmus, fašizmus či gulagy, ako aj to, ako chutia vojnové slzy, zranenia či víťazstvá. Odkazuje nám, aby sme na to všetko nezabudli.

Text a foto: Pavol Vitko

ŠTÝL

KULTÚRA • ZÁBAVA • VOĽNÝ ČAS

Medzi svetmi

Nedávny 64. medzinárodný filmový festival v Berlíne uviedol v hlavnej súťaži nemeckú drámu *Inbetween Worlds* (Medzi svetmi). Nemecký veliteľ oddielu Jesper (Ronald Zehrfeld) zostal v operácii ISAF aj po smrti brata. Má pomáhať miestnym obyvateľom, vedeným autoritatívnym Harúnom (Abdul Salam Jusufzaj) chrániť dôležitú dedinu pred útokmi Talibanu. Dorozumenie zabezpečuje neskúsený tlmočník Tárik (Mohsin Ahmady), ktorý žije spolu so sestrou Nalou v opovrhnutí okolia, vystavený častým útokom a márne žiada o víza do Nemecka. Film je realistickou mozaikou drobných i väčších zážitkov, zápletiiek a incidentov. Verne vykresľuje najmä vzťahy vojakov s miestnym obyvateľstvom a zložitú postavu príslušníkov misie aj ich domácich spolupracovníkov. Scenáristkou, režisérkou a producentkou je nemecká filmárka rakúskeho pôvodu Feo Aladag a kameru

obsluhovala 51-ročná Judith Kaufmann. Film vznikol za deväť týždňov v autentickom prostredí severoafganských miest Mazar-e-Sharif a Kunduz, po troch dlhších autorkiných pobytoch na vojenských základniach NATO i medzi

civilným obyvateľstvom v Afganistane. Filmárka sa inšpirovala skutočnou vraždou afganského tlmočníka pracujúceho pre nemeckých vojakov. Dlhú sa stretala s vojakmi, ktorí sa vrátili z misie a scenár písala podľa rozhovorov s nimi, ich názorov, zážitkov a skúseností. Samotné nakrúcanie v Afganistane trvalo päť týždňov a odohrávalo sa v čo najväčšom utajení, s minimálnym štábom a vďaka úzkej spolupráci s velením operácie ISAF, nemeckými aj americkými ozbrojenými silami, Afganskou národnou armádou i políciou.

Medzi rozdielnymi, cudzími, nepochopiteľnými a niekedy i strach vzbudzujúcimi svetmi sa nenachádza len Nemeck Jesper a tlmočník Tárik, ale i bežné afganské civilné obyvateľstvo, ktoré si musí samo vybrať svoju budúcnosť.

(aš)

Foto: Independent Artists

Zrkadlovka v tele kompaktu

Mobilné telefóny ďalej vytlačujú lacné kompaktné fotoaparáty, zato ponuka pokročilých kompaktov sa utešene rozrastá. I v silnej konkurencii však inovovaný PowerShot G1 X Mark II od Canonu predstavuje malý (116 × 74 × 66 mm, 553 g) zázrak v kovovom tele. Snímač CMOS má „zrkadlovkovú“ uhlopriečku 1,5" a rozlíšenie 13,1 Mpx s 31-bodovým AF, s citlivosťou 100 až 12 800 ISO. Pred ním je stabilizovaný objektív s rozsahom ohnisk 24-120 mm a svetelnosťou f/2,0 – f/3,9, ktorý zvláda makro od 5 cm. Duálny prstenec okolo neho slúži na zoomovanie a ostrenie. Signál zo snímača spracúva najnovší procesor DIGIC 6, ktorý umožňuje fotografovať s rýchlosťou 5 obrázkov za sekundu. Trojpalcový výklopný dotykový displej ponúka rozlíšenie 720 × 480 px. Optický hľadáčik zmizol a digitálny je v ponuke len ako dokúpiteľné príslušenstvo, zato nechýba wi-fi s čipom NFC. Novinka sa na trhu objaví v priebehu jari s cenou okolo 800 Eur.

Keď príde zombiekalypsa

Ak chcete byť naozaj dobre pripravení na zombie apokalypsu, čiže inváziu nemŕtvych, nesmie vám chýbať studená oceľ od známej nožiarskej spoločnosti Ka-Bar. Jej sekáč Zomstro zo série Zombie má 26-centimetrovú čepeľ z chrómvanádiovéj ocele s výraznou a odolnou zelenou plastovou rukoväťou, ktorá vám nespôsobí pľuzgiere ani po hodinách usilovného boja. V praktickom vrecúšku z nezničiteľnej tkaniny nájdete aj rovnako zelené parašutistické lanko a záložný nožík s osemcentimetrovou čepeľou. No nezoberte to za 129,99 amerických dolárov!

FILM

Captain America: Zimný vojak

Po katastrofických udalostiach v New Yorku žije Steve Rogers alias Captain America pokojným životom vo Washingtone a usiluje sa byť nenápadný. No keď zaútočia na jeho kolegu zo S.H.I.E.L.D., zapletie sa do siete intríg, ktoré ohrozujú celý svet. Po odhalení spriahania Captain America a Black Widow požiadajú o pomoc nového spojenca – Falcona. Čoskoro sa však ocitnú zoči-voči nečakanému nepriateľovi – Zimnému vojakovi. V akčnom dobrodružnom thrilleri Anthonyho a Joe Russoovcov, nakrútenom s rozpočtom 170 miliónov dolárov podľa komiksov vydavateľstva Marvel s Chrisom Evans, Scarlett Johansson, Samuelom L. Jacksonom, Robert Redford a ďalšími hviezdami.

VIDEO

Bratstvo neohrozených

Jeden z najlepších dramatických vojnových seriálov vznikol v produkcii režiséra Stevena Spielberga a herca Toma Hanksa v roku 2001 pod názvom Band of Brothers. Desať častí rozprávalo príbehy členov legendárnej rotu E 506 – Easy Company počas 2. svetovej vojny od prvého stretnutia v armádnom výcvikovom stredisku až po Strednú Európu po kapitulácii Nemecka. Seriál sa verne pridáva skutočnosti, herci pred nakrúcaním absolvovali vojenský výcvik, zbraň, techniku i výstroj sú vernými replikami. Na diskoch Blu-ray s úplným vysokým rozlíšením sa dosiaľ u nás seriál predával len z dovozu. Teraz prichádza edícia s českým dabingom v 5.1 DD a originálnym znením DTS-HD Master Audio 5.1 a s obrazom 1080p vo formáte 1.78:1.

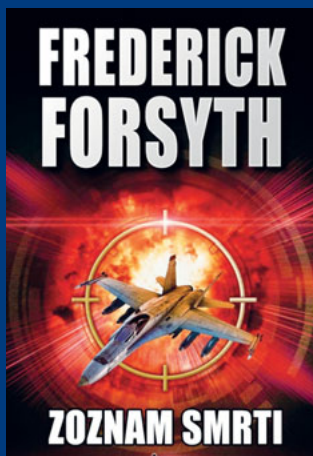

No konečne!

Výrobcovia mobilných telefónov spravidla vyrábajú aj počítače. Preto ešte nepredstavili mobil, ktorý by po pripojení k dockovacej stanici umožňoval prácu ako na bežnom počítači – s klávesnicou, myšou, monitorom, sieťou, externými diskami, hoci dnešné mobily už na to majú dostatok výkonu i pamäte. Musel prísť až outsider z úplne inej oblasti. Spoločnosť Canonical podpísala dohodu s výrobcami mobilných zariadení bq (Španielsko) a Meizu (Čína), ktorí budú dodávať zariadenia s jej operačným systémom Ubuntu pre smartfóny a tablety. Podporuje dotykové ovládanie a je navrhnutý na spúšťanie mobilných aplikácií, umožní však aj beh desktopových softvérov. Už v tomto roku teda budú používatelia môcť využívať smartfón s Ubuntu na cestách ako telefón a po príchode domov alebo do kancelárie ako plnohodnotný počítač.

KNIHA

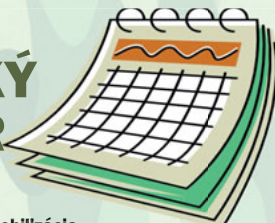

Zoznam smrti

Nový román majstra politického thrilleru Fredericka Forsytha rozpráva o teroristovi zvanom Kazateľ. Úspešne fanatizuje mladých moslimov v zahraničí a podnecuje ich k zabíjaniu. Má však smolu, keď sa jednou z obetí stane generál námornej pechoty vo výslužbe, ktorého syn je najskúsenejším lovcom ľudí v TOSA - americkom úrade, ktorého úlohou je vytipovať, nájsť a zlikvidovať osoby, ohrozujúce USA. Syn nebohého zasväti dolapeniu teroristu šesť rokov života. Netuší, ako sa volá, ako vyzerá, kde býva. Nová úloha ho zavedie na miesta, kde prežije iba málokto. Lenže je to rodinná záležitosť. Lov sa začína. Z anglického originálu The Kill List tristostranový román preložil Milan Kopecký.

VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDÁR

APRÍL

2. apríl

1944 Na Slovensku sa začala mobilizácia záloh (do 17.4.)

3. apríl

1944 Britskí letci poškodili poslednú nemeckú bojovú loď Tirpitz

4. apríl

1849 Slovenskí dobrovoľníci pod vojenským vedením Bedřicha Bloudka viedli obranné oboje o Prešov a okolie (do 17. 4.)

1939 V Budapešti bola podpísaná dohoda medzi Slovenskom a Maďarskom o demarkačnej čiare na východnom Slovensku, formálne sa ukončil marcový maďarsko-slovenský ozbrojený konflikt – tzv. malá vojna

1949 Dvanásť štátov podpísalo vo Washingtone Severoatlantický pakt NATO

9. apríl

1514 Krížiacku výpravu proti Turkom vyhlásil ostrihomský arcibiskup Tomáš Bakóc. Veliteľom neozbrojeného vojska zloženého z roľníkov, mestskej chudoby, remeselníkov a drobných zemanov bol sedmohradský zeman Juraj Dóža.

1644 V bitke pri Hlohovci kráľovské vojsko porazilo oddiely sedmohradského kniežaťa Juraja I. Rákociho

10. apríl

1809 Rakúsko začalo ďalšiu vojnu s Francúzskom. V boji proti francúzskemu spojencovi – Bavorsku však utrpelo porážku.

1944 Bolo vydané memorandum o organizačných opatreniach na vznik 1. čs. armádného zboru v ZSSR

15. apríl

1809 Francúzske vojská prekročili pri Bratislave uhorské hranice. Napoleon vydal proklamáciu pre Uhorsko, v ktorej obyvateľov vyzýval, aby sa krajina osamostatnila.

17. apríl

1664 Nitra začalo obliehať cisárske vojsko vedené generálom Louisom de Souches a po niekoľkých dňoch prinútilo tureckú posádku kapitulovať

19. apríl

1849 Uhorské honvédske vojsko v bitke pri Tekovských Lužanoch porazilo cisársku armádu

1944 Červená armáda vytvorila Dunajskú vojnovú flotilu

22. apríl

1679 Asi 400 kurucov prepadlo Banskú Štiavnicu. Mesto vyrabovali a podpálili

26. apríl

1954 V Ženeve sa začala konferencia šéfov vlád veľmocí na dosiahnutie dohody o ukončení vojny v Indočíne a podpísanie mierovej zmluvy s Kóreou (trvala do 21. 7.)

27. apríl

1909 Trojspolok (Nemecko, Rakúsko-Uhorsko, Taliansko) uznal nezávislosť Bulharska

1944 Na Slovensku vzniklo ilegálne Vojenské ústredie

28. apríl

1939 Nemecká ríša vypovedala britsko-nemeckú námornú dohodu

30. apríl

1939 V Krakove vznikla čs. vojenská skupina, neskôr odsunutá do Francúzska

Apríl

1919 Japonci tvrdo potlačili povstanie v Kórei

1939 V Bratislave sa sformovala občianska odbojová skupina Justícia združujúca prevažne českých antifašistov. V tom istom čase vznikla aj odbojová skupina Obrana národa s centrom v Prahe. Jej členmi boli bývalí dôstojníci čs. armády.

Zostavila: Mária Stanová, VHÚ

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

? Kedy mi vzniká a za akých podmienok mi zaniká nárok na poberanie príspevku na bývanie?

! Príspevok na bývanie upravuje zákon č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v § 169 a nasl. Profesionálny vojak má nárok na príspevok na bývanie odo dňa vymenovania alebo prijatia do dočasnej štátnej služby.

Príspevok na bývanie patrí profesionálnemu vojakovi v dočasnej štátnej službe buď v plnej výške (t. j. mesačne vo výške 17 % rozdielu medzi hodnotným platom prvého platového stupňa hodnoti generál a hodnotným platom prvého platového stupňa hodnoti vojak 2. stupňa, pričom sa táto suma vynásobí koeficientom 1,20 pre Bratislavu) alebo vo výške jednej polovice tejto sumy. Príspevok na bývanie v polovičnej sume patrí napr. profesionálnemu vojakovi, ktorý v mieste výkonu štátnej služby alebo v jeho blízkom okolí (do 30 kilometrov) je nájomcom služobného bytu, nájomcom alebo spoločným nájomcom bytu vo vlastníctve obce alebo bytu vo vlastníctve štátu za regulované nájomné, alebo vlastníkom alebo spoluvlastníkom bytu, ktorý profesionálny vojak nadobudol za cenu podľa zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov, resp. žije v spoločnej domácnosti s takýmto nájomcom alebo vlastníkom bytu. Úmyslom zákonodarcu jednoznačne bolo stanoviť takúto (polovičnú) výšku príspevku na bývanie práve z dôvodu, že títo nájomcovia alebo vlastníci bytov už boli zvýhodnení pri uzatvorení nájomných zmlúv alebo zmlúv o prevode vlastníctva, keďže ide o byty, ktoré boli nadobudnuté z celospoločenských zdrojov a ktorých cena nájmu aj cena pri prevode vlastníctva nie je trhovú, ale regulovanú. Uvedené ustanovenia zákona sa týkajú všetkých profesionálnych vojakov, ktorí si kedykoľvek v minulosti odkúpili byt od štátu alebo obce alebo takýto byt previedli do vlastníctva inej osoby na základe ustanovení tohto zákona.

Výšku príspevku na bývanie priznáva vedúci služobného úradu alebo veliteľ na základe čestného vyhlásenia o tom, akého bytu je alebo nie je profesionálny vojak nájomcom alebo vlastníkom. Toto čestné vyhlásenie je profesionálny vojak povinný predložiť do 15 dní odo dňa vymenovania alebo prijatia do dočasnej štátnej služby, premiestnenia alebo dočasného vyčlenenia, maximálne však do 15 dní od zaniknutia vážneho dôvodu, pre ktorý tento vojak nemohol čestné vyhlásenie predložiť v stanovenej lehote (napr. dočasná neschopnosť alebo karanténa trvajúca dlhšie ako 15 dní).

Nárok na príspevok na bývanie (a jeho výplatu) zaniká profesionálnemu vojakovi skončením služobného pomeru. Je však dôležité upozorniť na skutočnosť, že sú aj prípady, keď profesionálny vojak síce stále má nárok na príspevok na bývanie, ale zanikol mu nárok na výplatu príspevku na bývanie. Ide napr. o prípady, keď profesionálny vojak bol zaradený do neplatených záloh, vyslaný na plnenie úloh mimo územia Slovenskej republiky, dočasne pozbavený výkonu štátnej služby, nepredložil uvedené čestné vyhlásenie v ustanovenej lehote alebo bolo voči nemu vznesené obvinenie. V zákonom ustanovených prípadoch profesionálnemu vojakovi vznikne nárok na výplatu príspevku na bývanie opätovne, a to napr. odo dňa vznesenia obvinenia keď nadobudne právoplatnosť rozhodnutie o jeho oslobodení spod obžaloby, odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia súdu, ktorým sa upustilo od potrestania, odo dňa predloženia uvedeného čestného vyhlásenia a pod.

JUDr. Miriam Meňušová

Úrad legislatívy a práva

Ministerstva obrany Slovenskej republiky

Mená a tváre padlých bojovníkov

Vyššie troch rokov obchádzal amatérsky vojenský historik Marcel Maniak obce v okresoch Poprad a Kežmarok, aby skompletizoval údaje o vojakoch, partizánoch a civiloch, ktorí v rokoch 1939 až 1945 zomreli v súvislosti s protinacistickým odbojom v regióne Vysokých Tatier. Predseda historicko-dokumentárnej komisie pri Oblastnom výbore Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov v Poprade do svojej publikácie *Padli za našu slobodu* zozbieral mená 368 ľudí. Uvádza ich hodnotu, príslušnosť k jednotke, dátum a miesto narodenia, miesto i príčinu smrti a lokalizuje hrob obete. Prináša aspoň čiastočné údaje o 96 ďalších neznámych padlých. Čitateľ sa zaujme aj 63 životopisných príbehov hrdinov spolu s ich fotografiami. Marcel Maniak popri svojom občianskom povolaní v zdravotníctve spolupracoval pri zostavovaní knihy s Vojenským historickým archívom, obecnými úradmi a s ďalšími inštitúciami. Tiež získaval informácie od rodín padlých. V 132-stranovej publikácii sú aj faximile viacerých dobových dokumentov. Jeho trpezlivá, odborná a nezištná práca si zasluhuje uznanie. No ako on hovorí: „Bojovníci, ktorí položili svoje prevažne mladé životy za našu slobodu, by nemali ostať zabudnutí. Budúce generácie by mali poznať ich mená a tváre.“

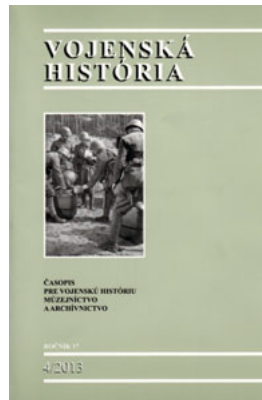
SNP deň po dni

Tých, čo dejiny vnímajú radšej cez fotografie a dobové dokumenty doplnené odborným textom, poteší publikácia *SNP deň po dni*. František Cséfalvy z Vojenského historického ústavu a riaditeľ banskobystrického Múzea SNP Stanislav Mičev v nej chronologicky a plasticky zachytili obdobie od 29. augusta do 30. októbra 1944. Teda odo dňa vyhlásenia SNP až po vyznamenávanie príslušníkov okupačných síl v Banskej Bystrici. Zábery z bojov aj výstrižky z povstaleckej i ľudáckej tlače odzrkadľujú atmosféru. V rámčekoch pod názvom *Ďalšie udalosti tohto dňa* čitateľ získa prehľad aj o vývoji na ostatných bojiskách druhej svetovej vojny. Sprievodné texty si všimajú tiež každodenný život bežných civilistov, vojakov či partizánov. A tak sa dozvedáme, že zostrelní americkí piloti chodili nadránom v Banskej Bystrici pravidelne nakupovať makové, lekvárové alebo tvarohové koláčiky, ktoré im veľmi chutili, až im veliteľ musel prikázať, aby v pekárni U Mihálikov nechali niečo aj pre ostatných. Alebo že v Tisovci na pomoc raneným vojakom a partizánom vyzbierali 86 košiel, 61 párov ponožiek, jedno pyžamo a 25 párov rukavíc. Hlas Gemera zo 7. októbra 1944 pritom konštatoval, že robotnícke a sociálne slabšie rodiny štedrosťou často zahanbili svojich bohatších susedov.

Vojenská história

Čo písal vo svojich správach nemecký generálporučík Fritz Schlieper, ktorý pôsobil v roku 1943 pri slovenskom Ministerstve národnej obrany? Aké bolo postavenie Československa v rámci vojensko-politických aspektov uvoľňovania medzinárodného napätia v Európe v polovici 80. rokov. A aké boli osudy vojnového pilota Františka Bošmanského, ktorý bojoval v povstaleckej 1. Čs. armáde na Slovensku aj v čs. leteckej jednotke v ZSSR, pričom sa z neho po zmene režimu v roku 1948 stal „nepriateľ ľudovo-demokratického Československa“? To všetko a oveľa viac sa dozvieme v najnovšom vydaní časopisu *Vojenská história*, ktorý je k dispozícii aj na internetovej stránke Vojenského historického ústavu http://www.vhu.sk/data/att/2092_subor.pdf (pv)

I WANT YOU

MILITARY ENGLISH

MILITARY RECRUITMENT

Pripraviła Nadežda Kochmanová

Most public sources define military recruitment as attracting young (usually male) adults to join the military service. In a broader sense military recruitment also includes **conscription**, which is defined as involuntary or **compulsory** entry in military service. Military recruitment is an important tool for **filling** military positions, usually at the level of **privates**, but sometimes even at the level of NCOs (**noncommissioned officers**). In countries that have abolished conscription, recruitment is the sole means of replenishing the military ranks: in peaceful times dealing with the **cyclic fluctuations** caused by the outgoing and the retired; in the times of war **building up** the forces of the country, then replacing the deceased and wounded.

Although conscription is controversial for a range of reasons, including **conscientious objection** to military engagements on religious or philosophical grounds; political objection (having to serve a disliked government or fight an unpopular war); and ideological objection (a **perceived** violation of individual rights) many states that have abolished conscription still reserve the power to resume it during wartime or times of crisis.

To be successful, the recruiter must appeal to the potential candidate using certain pre-defined benefits that the person will be entitled to once enlisting. Those benefits may include **monetary** motivation, education,

housing, traveling and/or learning new skills. Other tools may include psychological appeal on the candidate's patriotism, identity, fidelity and **dignity** when faced by the occurrence of international and domestic events that can lead to periods of heightened concern.

To facilitate the process, armies establish recruiting commands or stations. Typical example in this sense is the United States, where military has thousands of recruiting stations across the country, serving all branches of the U.S. military – Army, Navy, Marine Corps, Air Force, Coast Guard and National Guard. Recruiting offices normally consist of 2-8 recruiters and mostly employ active recruiting, calling upon potential recruits to join the ranks of the military using a whole portfolio of tools, including high-school lectures, posters, TV and video, social networking and direct marketing. In other instances militaries use **high-profile** local and national events such as parades and/or exhibitions to promote military service by way of **disseminating** leaflets and other promo materials.

In certain cases even voluntary recruitment may meet head-on with a heavy opposition: most notably in Canada, where in the 2005-06 academic year at York University, the local Federation of Students representing ten of the university's student unions, clashed with a Canadian Forces recruiter **forcibly** removing the recruiter and the kiosk from the Student Center.

The general qualifications for enlistment as a recruit include age – in some countries potential candidates may enlist voluntarily prior to reaching the age that qualifies them for compulsory service, in other countries there is a **cap** on the maximum eligibility age (35 in the U.S. Army, 27 and 28 in the Navy and Marine Corps respectively). Another attribute is the citizenship: most countries do not allow foreigners to join their military ranks, except for legal immigrants with a resident status. A typical entry test will also include questions related to education, medical history and physical condition, alcohol and drug involvement, and criminal history. Also, the potential recruit's height/weight dimensions are taken into consideration, since the military usually doesn't have the time or money to order **custom-made** uniforms and equipment for those who fall outside of the standard ranges.

GLOSSARY

- **building up** ['bɪldɪŋ ʌp] – vystavať, vybudovať;
- **cap** ['kæp] – limit, horná hranica; • **compulsory** [kəm'pʌlsəri] – povinný; • **conscientious objection** [ˌkɒnʃi'ɛnʃəs əb'dʒɛkʃən] – výhrada vo svedomí; • **conscription** [kən'skrɪpʃən] – branná povinnosť;
- **custom-made** ['kʌstəm'meɪd] – šitý na mieru; • **cyclic fluctuations** ['saɪklɪk ˌflʌktjʊ'eɪʃənz] – cyklické výkyvy; • **dignity** ['dɪgnɪti] – dôstojnosť, sebaúcta; • **disseminating** [dɪ'semɪneɪtɪŋ] – šírenie; • **filling** ['fɪlɪŋ] – obsadzovanie (pozícií); • **forcibly** ['fɔːsəbli] – nútené, násilú; • **high-profile** [haɪ'prəʊfaɪl] – priťahujúci pozornosť; • **monetary** ['mʌnɪtəri] – peňažný; • **noncommissioned officers** [nɒn kə'mɪʃənd 'ɒfɪsəz] – poddôstojníci; • **perceived** [pə'siːvd] – vnímaný; • **privates** ['praɪvɪts] – vojaci.

František Rábek
biskup – ordinár OS
a OZ SR

DUCHOVNÉ SLOVO

V roku Sedembolestnej

Jedným zo štátnych sviatkov v našom kalendári je aj sviatok Sedembolestnej Panny Márie. Dôvod, prečo si tento sviatok ctí aj štát, je v tom, že Sedembolestná Panna Mária je patrónkou, to znamená nebeskou ochrankyňou Slovenska. Keďže národnou svätynou, v ktorej si našu Patrónku zvlášť uctieame, je bazilika v Šaštíne, a v tomto roku je 450. výročie od začiatku tejto úcty v Šaštíne, tak z iniciatívy Konferencie biskupov Slovenska slávime tento rok ako Rok Sedembolestnej Panny Márie.

„Sedembolestná“ by sme mohli vyjadriť aj ako veľmi trpiaca, prežívajúca najväčšiu bolesť. Takou sa Panna Mária stala vtedy, keď jej syn Ježiš Kristus zomieral na kríži a ona sa musela bezmocne pozerieť na jeho trápenie a bolestnú smrť. Hoci bolesť, ktorú prežívala, bola ako čierny mrak, ktorý zahľadil jej dušu, predsa i v tých dramatických chvíľach Mária verila v jestvovanie Slnka, ktoré tie mraky rozptýli a prinesie nový život. Tým „Slnkom“ je Boh, ktorý pre záchranu nášho sveta poslal svojho Syna a chcel nám dokázať svoju lásku vrcholným spôsobom tým, že Ježiš Kristus sa za nás dobrovoľne obetoval na kríži. Počas jeho života sa Panna Mária postupne oboznámila s týmto Božím zámerom, a preto keď prišlo k dramatickým udalostiam Veľkého piatku, nezrútila sa, nestratila nádej, lež dôstojne stála pod krížom. Prežívala síce neopísateľnú bolesť, ale súčasne spájala svoje utrpenie s obetou svojho božského syna. Ako dobrá matka trpela pre to, pre čo trpel jej syn: pre uskutočnenie Božieho plánu záchranu ľudstva, pre to, aby sme mohli byť oslobodení od straty spojenia s Bohom, aby sme mohli žiť v slobode od zla, aby sme mohli prijať dar prekonania smrti a účasti na nekonečnom a šťastnom živote trojjediného Boha.

V tých duševných bolestiach sa Panna Mária stala duchovnou matkou všetkých ľudí. Preto zomierajúci Ježiš jej povedal z kríža krátke, ale dôležité slová: „Žena, hľa tvoj syn“ – myslel tým na apoštola Jána, ktorý stál s Máriou pod krížom a ktorý tam zastupoval všetkých, čo raz budú Ježiša s vierou nasledovať. Vzápätí zazneli jeho slová Jánovi: „Hľa, tvoja matka.“ Tým nám dal to najdrahšie, čo na tomto svete mal, svoju matku.

Vážení priatelia, želim sebe i Vám, aby sme prežívali Veľkonočné sviatky s týmto postojom viery a nádeje, ktorému sa chceme učiť od našej Patrónky. Nech na jej príhovor pôsobí v nás sila vzkrieseného Krista, aby sme vo všetkých okolnostiach boli verní Bohu i ľuďom, prekonávali zlo.

Vám i Vaším blízkym zo srdca želim požehnané a radostné Veľkonočné sviatky.

Elektronika pri tréningu

Elektronické prístroje ako televízia, počítače a internet majú výrazný podiel na sedavom spôsobe trávenia voľného času detí, mládeže, ale aj dospelaj populácie. Na druhej strane môže byť práve elektronika veľmi užitočná pri skvalitnení tréningu. Nejde pritom len o sledovanie tréningových parametrov, ale aj o spestrenie a spríjemnenie monotónnych pohybových aktivít.

Športtestre, krokometry, cyklopočítače

Základným používaným zariadením sú športové hodinky. Okrem údajov o čase využijeme funkciu stopiek s meraním medzičasov. Modely určené turistom majú navyše kompas, výškomer a GPS.

Prístrojom určeným amatérom aj profesionálom je športtester. Sú to v podstate digitálne hodinky, do ktorých sa bezdrôtovo prenášajú informácie z hrudného pásu o aktuálnej srdcovej frekvencii s presnosťou EKG. Intenzitu tréningu potom vieme regulovať podľa potrieb. Športtester má dnes všestranné využitie v mnohých disciplínach, dokonca v plávaní. Okrem základných

informácií dokáže vypočítať napr. BMI, percento tuku, spálené kalórie. Keď potrebujete merať aj prekonanú vzdialenosť a rýchlosť, vyberte si športtester s krokomerom, ešte presnejšou je technológia s GPS.

Na bicykloch je dnes už bežný cyklopočítač. Zaznamenáva údaje o aktuálnej, priemernej, a maximálnej rýchlosti. Počíta dennú a celkovú vzdialenosť alebo aj frekvenciu šliapania. Drahšie modely s GPS zaznamenávajú prevýšenia, výškové profily alebo umožňujú navigáciu.

Rôznymi elektronickými funkciami disponuje aj väčšina typov trenažérov: bežeckých, cyklistických, veslárskych, lyžiarskych. Poskytujú údaje o prekonanej vzdialenosti, umožňujú meniť veľkosť odporu, prepočítavajú spálenú energiu. Niektoré dokážu komunikovať s hrudným pásom a informujú o pulzovej frekvencii.

Univerzálnymi technologickými novinkami na monitorovanie telesných aktivít sú tzv. nositeľné počítače. Ich predstaviteľom sú napr. bezdrôtové trackery FitBit. Dokážu zaznamenávať počet krokov, absolvovaných schodov, spálené kalórie a v noci monitorujú aj kvalitu spánku. Namerané údaje je možné preniesť cez Bluetooth do mobilu alebo počítača na vyhodnotenie.

Rádio a prehrávače

Dlhé behy na štadiónoch a v parkoch, cvičenia na trenažéroch v halách, niekoľkohodinová cyklistika na ceste či v prírode si už ani nevieme predstaviť bez sprievodu hudby. Počúvanie rádia či MP3 prehrávačov je bežnou sprievodnou činnosťou športovca. Schopnosť melódie zamestnať myseľ, odpútať pozornosť od presného vnímania času je v mnohých prípadoch kľúčovým faktorom pre absolvovanie dlhotrvajúceho tréningu. Pri výbere žánru počítajte s tým že vaša rýchlosť sa môže podvedome prispôbovať rytmu a hlasitosti hudby. Čoskoro prídete na to, že pri tichom prehrávaní „sladkákov“ svoje traťové rekordy neprekonáte. Počúvanie hudobnej reprodukcie s ohľadom na bezpečnosť by ste mali citlivo zvážiť pri tréningu za zníženej viditeľnosti a v mestách na rušných komunikáciách.

Telefónne aplikácie

Telefónu sa väčšina ľudí nevie vzdať ani pri športovaní. Nám vojakom to dokonca vyplýva z funkcií či zaradenia do rôznych druhov hotovostí. Azda okrem bazénu a sauny berieme mobil naozaj všade. Prečo teda nevyužiť jeho prítomnosť na kontrolu a riadenie tréningu spojené aj s počúvaním hudby? Majitelia smartfónov môžu už dnes využívať množstvo aplikácií typu Sports Tracker, RunKeeper, Endomondo. Na základe skúseností je možné očakávať ešte nárast ich počtu a zdokonalenie ponúkaných funkcií. Tie už dnes s prehľadom obslúžia okrem základných aktivít, ako sú beh a cyklistika aj iné športy: korčuľovanie, lyžovanie, veslovanie, turistiku a dokonca golf. Okrem časových a rýchlostných údajov ponúkajú aj funkcie vyznačenia trás v teréne s výškovými profilmi a počtom absolvovaných kilometrov.

Kolegom, ktorí tvrdia, že na športovanie im nezostáva v práci ani v osobnom voľne čas, odporúčame aplikácie typu TimeRabbit a RescueTime. Tie po inštalovaní do PC a telefónu spočítajú čas strávený na sociálnych sieťach, e-mailovaním a hrami. Nastavené zrkadlo v podobe výsledných denných a týždenných sumárov pravdepodobne mnohých nepríjemne prekvapí. Ak by totiž venovali len zlomok takto premrhaneho času športovaniu, mohli by trénovať každý deň, a to hneď dvojkoľovo.

Text a foto: nrtm.
PaedDr. Bc. Miroslav ŠTUBŇA
telovýchovný pracovník
vrtuľníkového krídla Prešov

PSYCHOLÓG RADÍ

kpt. Martin Bittner

Bolesti hlavy

Bolesti hlavy sú najčastejšie sa vyskytujúce poruchy a najmenej tri štvrtiny obyvateľstva trpí raz alebo dvakrát v roku ich typickými príznakmi. Prejavujú sa svojbytnou symptomatikou a spravidla nie sú len následkom nejakej inej choroby. Sú to v podstate poruchy štruktúr vnímania bolesti vnútri a na povrchu lebky. Ak vylúčime akékoľvek organické príčiny, tak najčastejšie sa vyskytujúcim druhom sú tzv. „tenzné bolesti hlavy“, ktoré sa na rozdiel od migrény objavujú na oboch stranách hlavy a šíje. Bolesť nepulzuje, má podobu tlaku až ťahu strednej intenzity, sťažuje, ale neznemožňuje činnosť. V chronikom štádiu môže byť sprevádzaná nevoľnosťou, svetloplachosťou a obavami zo zvracania. Často sa podceňuje skutočnosť, že utrpenie je rovnako intenzívne ako u ľudí s migrénou. „Tenzné bolesti hlavy“ sa ešte donedávna vysvetľovali napätím svalstva na čele a šíji, avšak vzťah medzi bolesťou a krčovitým napätím svalstva nie je taký jednoduchý, ako sa predpokladalo. Nemusi byť príčinou, ale dôsledkom bolesti. Ťažkosti môžu byť totiž spôsobené aj zmenou vnímania bolesti, ktorú spôsobujú určité signálne látky v mozgu. Okrem toho sa v poslednom období dostávajú do popredia záujmu poznatky zdôrazňujúce úzku súvislosť medzi stresom, spracovaním stresových situácií a chronickými bolesťami. Nervová sústava, imunitný systém a hormonálny systém sa navzájom ovplyvňujú a nečudo, že stres a bolesť majú k sebe blízko. A aj keď sa to ešte donedávna tvrdilo, pacienti s tenznými bolesťami hlavy sa nevyznačujú žiadnymi typickými osobnostnými štruktúrami. Za možné príčiny ich bolesti môžeme považovať predovšetkým psychosociálny stres, problémy v medziľudských vzťahoch, pracovný tlak a prepínanie, depresívne ochorenie a poruchy spánku. Neprekvapuje, že liečba zameraná na zvýšenie spôsobilosti adekvátne zvládať uvedené situácie, prináša pozitívne výsledky.

Branislav Vladimír Manica (1894 – 1980)

Pred vypuknutím prvej svetovej vojny začal študovať medicínu v Budapešti. Dňa 26. októbra 1914 bol ako jednoročný dobrovoľník prezentovaný pri banskobystričskom 16. vlastibraneckom pešom pluku. Na východný front ho prevelili 11. mája 1915, teda po začatí gorlickej ofenzívy. So svojím plukom sa zúčastnil na postupe na cársku pevnosť Brest-Litovsk. V júni 1916 ho v hodnosti práporčíka zajala ruská armáda. V júli 1917 dobrovoľne vstúpil do čs. légii. Počas pobytu v légiiach prestúpil na pravoslávie, prijal krstné meno Vladimír a oženil sa. Do vlasti sa vrátil v roku 1920. V roku 1948 bol povýšený do hodnosti generála československej armády.

Prvého mája 1915 začalo delostrelectvo armád ústredných mocností paľbu, ktorá na hlavných smeroch trvala až 24 hodín. Potom vyrazila do útoku pechota. Už nasledujúci deň bol prelomený front v pásme 3. ruskej armády v dĺžke 16 kilometrov. Dňa 7. mája 1915 dosiahli útočníci druhej pásma ruskej obrany v priestore rieky Wisłoka. Ruské velenie sa v tejto katastrofálnej situácii rozhodlo stiahnuť svoje sily za rieky San a Dnester. Tretieho júna 1915 sa do rúk ústredných mocností opäť dostala pevnosť Przemysl. Katastrofálna porážka Rusov vyvrcholila pádom Lvova 22. júna 1915. Úspech gorlickej ofenzívy umožnil nemeckým a rakúsko-uhorským jednotkám v priebehu júla 1915 pokračovať v postupe. V pomerne krátkom čase ruská armáda vyprázdnila Lublin, Varšavu, Cheľm, v poslednej dekáde augusta aj pevnosť Modlin a Brest-Litovsk. Koncom leta 1915 tak Rusko stratilo Halič, celé Poľsko, Litvu, časti Bieloruska a Lotyšska. Napriek týmto úspechom vojna na východnom fronte stále nebola rozhodnutá. Vstupom Talianska do vojny v máji 1915 sa navyše otvoril ďalší front v Dolomitoch.

Text: Mgr. Peter Chorvát, PhD.
Foto: VHÚ - VHA, FOTOPOLSKA

Generál a neskôr
poľný maršal
August von
Mackensen
(6. 12. 1849
– 8. 11.
1945), velil
v roku 1915
pri Gorliciach
11. nemeckej
armáde

Prielom pri Gorliciach

Koniec zimy 1914 – 1915 prebiehal v znamení ďalších neúspechov rakúsko-uhorskej armády, ktorých symbolom sa stal najmä pád rakúsko-uhorskej pevnosti Przemysl. Až okolo 150 000 vyhladovaných vojakov tejto dobytej pevnosti sa dostalo do ruského zajatia. Na konci apríla 1915, po skončení bojov v Karpatoch, sa tak väčšina pôvodnej rakúskej Haliče ešte stále nachádzala v ruských rukách.

V konfrontácii s neutúšenou strategickou, ale aj zhoršujúcou sa hospodárskou situáciou sa ústredné mocnosti rozhodli vyradiť alebo aspoň ochromiť Rusko jedným veľkým úderom. Za cenu oslabenia západného frontu bolo na východný front presunutých osem nemeckých divízií, ktoré sa stali základom konštituovanej 11. nemeckej armády pod velením generála Augusta von Mackensena. Jeho veleniu bol pred plánovanou operáciou dočasne podriadený aj košický VI. zbor. Nemeckému veleniu sa podarilo v priestore haličského mestečka Gorlice vytvoriť značnú prevahu síl nad ruským nepriateľom. Na operáciu, ktorá sa stala najväčším prielomom prvej svetovej vojny, bolo na strane ústredných mocností pripravených až približne 100 000 vojakov, 3 000 jazdcov a asi 600 diel.

Zdolal nemecké tanky

76-mm kanón ZIS-3, vz. 1942 evidovaný pod číslom 203, tvorí súčasť zbierky Vojenského historického múzea – Múzejného oddelenia Svidník. V súčasnosti sa nachádza vo vstupnej hale Vyhliadkovej veže na Dukle. Do vlastníctva múzea bol priradený z Východného vojenského okruhu Trenčín v roku 1964.

Prvý moderný divízny kanón kalibru 76 mm bol do výzbroje Červenej armády zavedený v apríli 1936 a mal nahradiť dovtedy používaný 76-mm divízny kanón vzor 1902/30. Na jeho vývoji sa podieľala konštrukčná kancelária generála V. G. Grabina.

Nechcené dieťa

Napriek tomu, že to bol najvýkonnejší kanón tohto druhu na svete, mal svoje nedostatky. Vysokú hmotnosť a veľké rozmery. Preto sa začiatkom roka 1938 začali práce na jeho modernizácii. Modernizovaný kanón, známy pod označením F-22 USV, sériovo vyrábaný od roku 1940, vynikal zníženou hmotnosťou, vyššou stabilitou pri streľbe a nižšími výrobnými nákladmi. Začiatkom mája 1941 na základe poznatkov z používania kanóna vo vojskách začal V. G. Grabin z vlastnej iniciatívy a bez oficiálneho súhlasu velenia vyvíjať nový 76 mm divízny kanón. Prototyp bol dokon-

čený v júni 1941. Jeho základ tvorila hlaveň, prevzatá z kanóna vzor 39, vybavená novou dvojkomorovou ústovou brzdou, absorbujúcou asi 30 % energie spätného rázu. Na jej uloženie sa použila ľahká lafeta 57 mm protitankového kanóna vzor 41 (ZIS-2). Vďaka tomu sa znížila hmotnosť a zvýšila mobilita kanóna. V júli 1941 bol prototyp predvedený náčelníkovi Hlavnej delostreleckej správy G. I. Kulikovovi, ktorý však hromadnú výrobu zakázal, pretože považoval divízne delostrelectvo za neschopné bojovať s ťažkými nemeckými tankami.

Napriek tomu, na osobnú zodpovednosť Grabina po vzájomnej dohode s riaditeľom závodu č. 92, kanón zaradili do sériovej výroby. Do začiatku roka 1942 dostali bojujúce jednotky približne 1 000 kusov pod označením ZIS 3. Počas ťažkých bojov v roku 1941 ukázal nový model jasnú prevahu nad oficiálne zavedeným kanónom vz. 39. Vďaka tomu Grabin osobne predviedol prototyp ZIS 3 Stalinovi. Ten po ukázkach povolenie vydal. Začiatkom februára 1942 boli vykonané štátne skúšky. Na základe ich výsledkov kanón 12. februára 1942 prijali do výzbroje Červenej armády s oficiálnym názvom 76-mm divízny kanón vzor 1942. V rokoch 1941 až 1945 ich vyrobili dovedna 48 016 kusov. Kanón bol určený na umlčovanie živej sily a palebných prostriedkov nepriateľskej pechoty a jej delostrelectva priamou aj nepriamou streľbou, na ničenie poľných obranných objektov, tankov a ostatných motomechanizovaných prostriedkov nepriateľa priamou streľbou. Umožňoval rýchlu a presnú streľbu a rýchle striedanie palebných postavení. Neobstáli pred ním ani ťažké nemecké tanky a samohybné delá počas najväčších tankových bojov v histórii v lete 1943 pri Kursku. Na prepravu slúžili nákladné autá ZIS-5, GAZ-AA, GAZ-MM, ale aj z USA dodávaný Studebaker US6 a Dodge WC. V niektorých prípadoch sa využívala aj hipo trakcia.

Licenčná výroba v Dubnici

Až do konca vojny ZIS-3 pevne zastával postavenie hlavnej divíznej zbrane a od roku 1944 po zníženej výrobe 45 mm kanónov a nedostatku 57 mm kanónov ZIS-2 sa táto zbraň stala de facto aj hlavnou protitankovou zbraňou Červenej armády. Do výzbroje československých jednotiek v ZSSR bol v roku 1943 kanón zavedený v rámci výstavby delostreleckých útvarov 1. československej brigády, kde 2. delostrelecký oddiel mal dve batérie, každú so štyrmi kanónmi. V lete 1944 predstavoval tento kanón vzor 1942 jadro protitankového delostrelectva 1. československého armádneho zboru, pretože tvoril jedinú výzbroj všetkých protitankových plukov jednotlivých brigád. Od začiatku 50. rokov sa kanón licenčne vyrábal v Dubnici nad Váhom. Československá armáda prevzala do výzbroje niekoľko sto kusov, ktoré z nej začiatkom 60. rokov 20. storočia vyradila.

Technicko-taktické údaje:

Kaliber: 76,2 mm

Obsluha: 1 + 6 ľudí

Rýchlosť streľby: do 25 výstrelů/min

Maximálna rýchlosť na ceste: 50 km/h

Maximálna rýchlosť

na poľných cestách: 30 km/h

Dĺžka hlavne: 3 169,92 mm

Dĺžka v prepravnej polohe

bez kolesny: 6,095 m

Hmotnosť v prepravnej polohe: 1 850 kg

Hmotnosť v bojovej polohe: 1 200 kg

Výška pri námere 0°: 1 375 mm

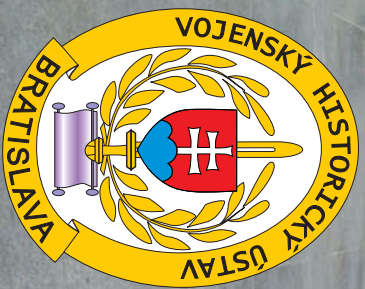
Rozsah námeru: -5° až +37°

Rozsah odmeru: 54°

Počiatočná rýchlosť strely: 662 – 680 m/s

Maximálny dostrel: 13,29 km

Text a foto: PhDr. Peter Nastišin
VHÚ-VHM Piešťany – Múzejné oddelenie Svidník

48 - 76 mm kanón ZIS - 3 vz. 1942 zo zbierok VHÚ, Vojenského historického múzea vo Svidníku